

April, maj, jun 2022.

POSTANJE

1. Stvaranje	5
2. Pad	13
3. Kain i njegovo nasleđe	21
4. Potop	29
5. Svi narodi i Vavilon	37
6. Avramovi koreni	45
7. Zavet sa Avramom	53
8. Obećanje	61
9. Jakov – varalica	69
10. Jakov – Izrael	77
11. Josif – gospodar snova	85
12. Josif – princ Egipta	93
13. Izrael u Egiptu	101

POSTANJE

Autor: Žak B. Dukan

Broj 2/2022.

Priprema:

Hrišćanska adventistička crkva, Odeljenje za subotnu školu

www.subotnaskola.org

Odgovara: Želimir Stanić, Beograd, Radoslava Grujića 4

Prevod: Tamara Babić

Lektura: Mirjana Đerić

Prelom: Gordana Ardeljan

Izdaje: »Preporod«, Beograd

Za izdavača: Saša Todoran, 11000 Beograd, Radoslava Grujića 4

Tiraž: 850

Za internu upotrebu

Tabele priprema Odeljenje za subotnu školu

© [2022] Generalna konferencija Hrišćanske adventističke crkve*. Sva prava pridržana. Nijedno lice ili ustanova ne može da menja, prepravlja, prilagodava, prevodi, reprodukuje ili objavljuje nijedan deo biblijske pouke bez prethodnog pismenog odobrenja Generalne konferencije Hrišćanske adventističke crkve*. Odeljenske službe Generalne konferencije Hrišćanske adventističke crkve* su ovlašćene da se pobrinu za prevod biblijske pouke, u skladu sa posebnim smernicama. Autorska prava takvih prevoda i njihovo objavljivanje i dalje su u nadležnosti Generalne konferencije. Izrazi »Hrišćanska adventistička«, »Adventistička« i logo sa plamenom su registrovane oznake Generalne konferencije Hrišćanske adventističke crkve* i ne mogu se koristiti bez prethodnog odobrenja Generalne konferencije.

Prva knjiga Mojsijeva govori o Isusu – Isusu našem Tvorcu, Isusu našem Hranitelju, Isusu našem Iskupitelju. Pišući hiljadama godina posle nastanka knjige Postanje, čiji je autor Mojsije, i sežući unazad kroz sve te vekove do samih patrijarhovih reči, apostol Jovan u izveštaju o Stvaranju otkriva Isusa: „U početku bješe Riječ, i Riječ bješe u Boga, i Bog bješe Riječ. Ona bješe u početku u Boga. Sve je kroz Nju postalo, i bez Nje ništa nije postalo što je postalo. U Njoj bješe život, i život bješe vidjelo ljudima“ (Jovan 1,1-4).

Šta je Jovan tu zapravo napisao? Sve što je stvoreno „u početku“, sve ono što prethodno nije postojalo, nastalo je – kroz Isusa. Celokupna tvar, od galaksija koje poput blistavih vatrenih vrteški jure kroz svemir, preko pedantno sklopljene DNK, na čudesan način utkane u ćeliju, pa sve do kvantnih talasa – sve je to Isus stvorio i sve to On održava. A 1. Mojsijeva je prva knjiga u Svetom pismu koja govori o tom stvaranju, ali i o iskupljenju stvorenog sveta. I upravo tu, u toj knjizi, nalazi se jedini „zvanični“ izveštaj na svetu u vezi sa našim, ljudskim poreklom.

Engleski naziv 1. Mojsijeve (Genesis) potiče od grčke reči *geneze*, što znači „početak“, a koja je i sama izvedena iz hebrejskog izraza *berēšit*, „u početku“, prve reči u toj knjizi (dakle, i prve reči u celoj Bibliji!). Prva knjiga Mojsijeva pruža nam temelj, osnov na kom počivaju svi sledeći spisi. Zato što je prva, i od temeljnog značaja za sve što dolazi posle nje, 1. Mojsijeva je verovatno knjiga koja se najviše citira i pominje u ostatku Svetog pisma.

Prva Mojsijeva je važna jer je to knjiga koja nam, više od bilo kog drugog pisanog dela na celom svetu, pomaže da shvatimo ko smo mi kao ljudska bića. Ta istina je posebno značajna danas, kad se na nas ljude gleda kao na običnu kosmičku slučajnost, nasumičnu tvorevinu jednog čisto materijalističkog svemira. Ili, kako je to jedan fizičar sročio, mi ljudi smo „organizovano blato“ (što je donekle tačno, mada su nas, po njegovom mišljenju, organizovali isključivo zakoni prirode!). S druge strane, 1. Mojsijeva nam otkriva naše pravo poreklo, i činjenicu da smo bića stvo-

rena svesno i savršeno, po Božjem liku, u jednom savršenom svetu. Prva Mojsijeva takođe objašnjava i Pad, odnosno razlog iz kog ni naš svet više nije savršen niti smo to mi kao ljudi. U isto vreme, 1. Mojsijeva nam pruža utehu u vidu Božjeg obećanja o spasenju, u ovom svetu koji nam, sam po sebi, ne nudi ništa osim patnje i smrti.

Svojim dramatičnim izveštajima o čudima (kao što su: Stvaranje, rođenja, duga) i izlivanju Božjih sudova (Potop, Sodom i Gomora), 1. Mojsijeva svedoči o Božjem svetom prisustvu, što izaziva strahopoštovanje. Ali, 1. Mojsijeva je i knjiga puna dirljivih ljudskih priča o ljubavi (Jakov i Rahilja), o mržnji (Jakov i Isav), o rođenju (Isak, Jakov, Jakovljevi sinovi), o smrti (Sara, Rahilja, Jakov, Josif), o ubistvu (Kain, Simeon i Levije) i oprostjenju (Isav i Jakov, Josif i njegova braća). Ona je takođe i udžbenik, sa lekcijama o etici (Kain, Vavilon), o veri (Avram, Jakov), o nadi i obećanju iskupljenja (gaženje zmiје, Obećana zemlja).

Tokom ovog tromesečja nećemo samo čitati i proučavati 1. Mojsijevu; uživaćemo i u njenim lepim pričama i naučiti da na bolji način hodamo sa Stvoriteljem, Bogom Avrama, Isaka i Jakova.

A opet, smenjivanje geografskih lokaliteta unutar knjige — od Edema, preko Vavilona, Obećane zemlje i Egipta, do iščekivanja Obećane zemlje — podsećaju nas na naša lična lutanja i podgrevaju nadu u pravu Obećanu zemlju, a to je, u stvari, novo nebo i nova zemlja. Dok budemo pratili sve te ličnosti, opisane na stranicama 1. Mojsijeve, otkrićemo da su, bez obzira na tolike razlike u pogledu vremena, mesta, kulture i okolnosti, njihove priče često, u mnogo čemu, i naše.

Dr Žak B. Dukan je profesor emeritus jevrejskog jezika i starozavetne egzegeze na adventističkom Teološkom fakultetu pri Univerzitetu Endrjus.

Tekstovi za proučavanje u toku sedmice: Psalmi 100,1-3; 1. Mojsijeva 1;2; 2. Mojsijeva 20,8-11; 2. Mojsijeva 40,33; Matej 25,14-30; Matej 19,7-9.

Tekst za pamćenje: „U početku stvori Bog nebo i zemlju“ (1. Mojsijeva 1,1).

Prva knjiga Mojsijeva, a samim tim i cela Biblija, počinje izveštajem o Božjim delima stvaranja. Ta činjenica je veoma važna, jer ukazuje da naše stvaranje označava početak ljudske i biblijske istorije. Ta istina takođe ukazuje da izveštaj o stvaranju iz 1. Mojsijeve ima istu istorijsku verodostojnost kao i drugi događaji iz ljudske i biblijske istorije.

Dva teksta o stvaranju u 1. i 2. poglavlju 1. Mojsijeve sadrže važne pouke o Bogu i čovečanstvu. Dok budemo proučavali u toku ove sedmice, jasnije ćemo razumeti duboko značenje sedmog dana, Subote. Razmišljaćemo o Božjem činu stvaranja ljudi po sopstvenom liku, a opet iz praha. Pozabavićemo se svrhom drveta poznanja dobra i zla i njegovom povezanošću sa drvetom života.

Najvažnija poruka biblijskih izveštaja o počecima je poruka o blagodati. Naše postojanje u potpunosti je čin blagodati. Bog je stvorio nebo i zemlju dok ljudi još nisu ni bili prisutni. Kao i naše stvaranje, i naše iskupljenje je dar od Boga. A oba ta pojma, stvaranje i iskupljenje, sadržani su u zapovesti o sedmom danu, Suboti.

BOG STVORITELJ

Pročitajte tekst Psalmi 100,1-3. Kakav treba da bude čovekov odnos prema Bogu Stvoritelju i zašto?

Prva poruka izveštaja o stvaranju, u tekstu 1. Mojsijeva 1, odnosi se na „Boga“. To čujemo već u prevodu: „U početku... Bog“ (1. Mojsijeva 1,1). Već u prvom stihu (1. Mojsijeva 1,1), reč „Bog“ postavljena je u samo središte. Na nju se stavlja najjači akcenat u tradicionalnom liturgijskom pojanju, kako bi se istakla Njegova važnost. Izveštaj o Stvaranju počinje, dakle, naglaskom na Bogu, Tvorcu svega postojećeg.

Prva knjiga Mojsijeva počinje, zapravo, sa dva različita prikaza Boga. Prvi izveštaj o Stvaranju (1. Mojsijeva 1,1-2,4) predstavlja Boga kao beskrajno udaljenog od ljudi, transcendentnog Boga, Elohima, čije ime govori o Božjoj prevlasti. Ime Elohim označava nadmoćnost i snagu, a upotreba množine reči Elohim izražava ideju o veličanstvu i transcendentnosti.

Drugi izveštaj o stvaranju (1. Mojsijeva 2,4-25) predstavlja Boga kao bliskog i ličnog, imanentnog Boga – YHWH, čije ime, kako mnogi veruju, označava bliskost i uzajamnu povezanost. Izveštaj o Stvaranju u celini, dakle, sadrži u sebi poziv da se Bog slavi – najpre, da budemo svesni Božje beskrajne veličine i moći, i da u isto vreme priznamo svoju zavisnost od Njega, jer nas je On stvorio „i mi smo dostojanje njegovo“ (Psalmi 100,3). To je razlog što psalmi često povezuju bogoslužjenje sa Stvaranjem (Psalmi 95,1-6; Psalmi 139,13.14 /uporediti sa tekstom Otkrivenje 14,7/).

Taj dvostruki pogled na Boga koji je veličanstven i moćan, a istovremeno blizak, pun ljubavi i povezan s nama, sadrži važnu poruku o tome kako treba da Mu pristupamo tokom bogoslužjenja. Strahopoštovanje i veličanje idu uporedo sa radošću i sigurnošću da je Bog blizu, da nam prašta i da nas voli (videti tekst Psalmi 2,11). Čak je i redosled ta dva prikaza Boga smislen – doživljaj Božje blizine i prisnosti Njegovog prisustva sledi nakon doživljaja Božje udaljenosti. Tek kada shvatimo koliko je Bog veliki, moći ćemo da cenimo Njegovu blagodat i da sa trepetom uživamo u Njegovoj ljubavi i Njegovom čudesnom prisustvu u našem životu.

Razmislite o ogromnoj moći Boga koji održava kosmos, a ipak može biti tako blizu svakom od nas. Zašto je ta čudesna istina zaista toliko čudesna?

STVARANJE

Pročitajte sledeće tekstove: 1. Mojsijeva 1,4.10.12.18.21.25.31 i 1. Mojsijeva 2,1-3. Kakav je značaj refrena „i vidje Bog da je dobro“ u prvom izveštaju o Stvaranju? Koja je neizrečena pouka sadržana u zaključku tog izveštaja (1. Mojsijeva 2,1-3)?

Pri svakom sledećem koraku u izveštaju o Stvaranju, Bog je svoje delo ocenjivao kao *tov*, „dobro“. Prema opštem shvatanju, taj pridev označava da je delo stvaranja bilo uspešno, a Božje zapažanje da je „dobro“ značilo je u stvari da je „delotvorno“. Svetlost je osvetljavala (1. Mojsijeva 1,4). Biljke su davale plod (1. Mojsijeva 1,12) i tako dalje.

Međutim, taj izraz se odnosio i na nešto više od same delotvornosti. Jevrejska reč *tov* koristila se u Bibliji i kao izraz estetskog vrednovanja nečeg lepog (1. Mojsijeva 24,16). Koristila se takođe i da označi suprotnost od zla (1. Mojsijeva 2,9) koje se povezuje sa smrću (1. Mojsijeva 2,17).

Izraz „dobro beše“ zapravo znači da je stvoreni svet dobro funkcionisao, da je bio lep i savršen, i da u njemu nije bilo zla. Svet tada još uvek „ne beše“ kao ovaj naš svet, pogođen grehom i smrću, što je misao potvrđena u uvodu drugog izveštaja o Stvaranju (videti 1. Mojsijeva 2,5).

Taj opis Stvaranja radikalno protivreči teorijama evolucije, koje dogmatski tvrde da se svet oblikovao postupno, kroz niz slučajnih događaja, počevši od jednostavnijeg stanja ka složenijem.

Suprotno tome, biblijski pisac tvrdi da je Bog stvorio svet odjednom i sa jasnom namerom (1. Mojsijeva 1,1). Nije bilo nikakve slučajnosti ni u čemu u vezi s tim. Svet nije nastao sam od sebe, već isključivo kao rezultat Božje volje i Njegove reči (1. Mojsijeva 1,3). Glagol *bara'*, „stvoriti“, upotrebljen u tekstu 1. Mojsijeva 1,1 koji glasi: „U početku 'stvorí' Bog nebo i zemlju“, javlja se samo uz Boga kao subjekat i ukazuje na iznenadnost – Bog je rekao, i bilo je tako.

Biblijski tekst nas izveštava da je „sve“ stvoreno tada (1. Mojsijeva 1,31), a prema samom Stvoritelju, sve je ocenjeno kao „veoma dobro“ (1. Mojsijeva 1,31). Tekst 1. Mojsijeva 1,1 navodi sam događaj – stvaranje neba i zemlje, a tekst 1. Mojsijeva 2,1 proglašava taj događaj završenim. A sve je dovršeno, uključujući i Subotu, za sedam dana.

Zašto ideja o milijardama godina evolucije potpuno poništava izveštaj o Stvaranju iz 1. Mojsijeve? Zašto su ta dva shvatanja nepojiva u svakom pogledu?

SUBOTA

Pročitajte tekstove 1. Mojsijeva 2,2.3 i 2. Mojsijeva 20,8-11. **Zašto je sedmi dan, Subota, povezan sa Stvaranjem? Kako ta povezanost utiče na naše svetkovanje Subote?**

Upravo zato što je „dovršio“ svoja dela Stvaranja, Bog je ustanovio Subotu. Sedmi dan, Subota, predstavlja dakle izraz naše vere da je Bog tada završio svoje delo i da ga je smatrao „veoma dobrim“. Prema tome, svetkovati Subotu znači pridružiti se Bogu u prepoznavanju vrednosti i lepote Njegovog stvaranja.

Tada možemo počinuti od svojih dela baš kao što je Bog počinuo od svojih. Svetkovati Subotu znači reći „da“ Božjem „veoma dobrom“ Stvaranju, koje uključuje i naše fizičko telo. Suprotno nekim drevnim (a i savremenim) verovanjima, ništa u Svetom pismu, Starom ili Novom zavetu, ne označava telo kao zlo. To je paganski, a ne biblijski koncept. Nasuprot tome, oni koji svetkuju Subotu zahvalni su na delima Božjeg stvaranja — što uključuje i njihovo sopstveno telo — i zato mogu da uživaju u Tvari i zato se brinu o njoj.

Subota, koja označava prvi „završetak“ ljudske istorije, takođe je znak nade za čovečanstvo koje pati i svet koji uzdiše. Zanimljivo je da se izraz „svrši posao“ ponovo pojavljuje na kraju izgradnje svetilišta (2. Mojsijeva 40,33), i opet na kraju izgradnje Solomonovog hrama (1. O carevima 7,40.51) — a oba ta mesta su služila za poučavanje o evanđelju i spasenju.

Nakon Pada, Subota na kraju sedmice upućuje na čudo spasenja, koje će se ostvariti samo putem čuda novog stvaranja (Isaija 65;17; Otkrivenje 21,1). Subota je znak da će, na kraju naše ljudske sedmice, patnjama i iskušenjima ovog sveta doći kraj.

Zato je Isus izabrao Subotu kao najprikladniji dan za isceljivanje bolesnika (Luka 13,13-16). Nasuprot svakoj tradiciji u kojoj su vođe ostale zaglavljene, Isus je subotnim isceljenjima ukazivao ondašnjem narodu, a i nama, na vreme kada će se sav bol, sva patnja, svaka smrt okončati, što je krajnji zaključak procesa spasenja. Prema tome, svaka Subota nas upućuje na nadu u iskupljenje.

Na koji način odmaranjem u subotni dan doživljavamo odmor i spasenje koje sada imamo u Isusu, a koje će se konačno ispuniti prilikom stvaranja novog neba i nove zemlje?

STVARANJE ČOVEČANSTVA

Stvaranje ljudi je poslednji čin Božjeg stvaranja, barem prema izveštaju iz 1. Mojsijeva. Ljudi su vrhunac celokupne zemaljske tvorevine, svrha s kojom je zemlja načinjena.

Pročitajte tekstove 1. Mojsijeva 1,26-29 i 1. Mojsijeva 2,7. Na koji način su povezane te dve različite verzije priče o stvaranju čovečanstva?

To da je Bog ljude stvorio prema svom liku jedna je od najodvažnijih tvrdnji u Bibliji. Samo su ljudi stvoreni po Božijem liku. Mada „stvori Bog zvijeri zemaljske po vrstama njihovijem“ (1. Mojsijeva 1,25), „stvori Bog čovjeka po obličju svojemu“ (1. Mojsijeva 1,27). Ta formula se često ograničavala samo na duhovnu prirodu čoveka, što se tumačilo kao da „Božje obličje“ označava samo administrativnu funkciju predstavljanja Boga, ili duhovnu funkciju odnosa sa Bogom i odnosa jednog čoveka prema drugom.

Mada su i ta shvatanja ispravna, ona ne uspevaju da obuhvate važnu fizičku realnost tog stvaranja. Obe te dimenzije zaista su uključene u dva izraza: „obličje“ i „kao što smo mi“, kojima se taj proces opisuje u tekstu 1. Mojsijeva 1,26. Dok se jevrejska reč *tselem*, „slika“, odnosi na konkretan oblik fizičkog tela, reč *demut*, „sličnost“, odnosi se na apstraktne kvalitete koji su uporedivi sa božanskom Ličnošću.

Prema tome, jevrejski pojam „Božije obličje“ treba shvatiti u holističkom smislu biblijskog sagledavanja ljudske prirode. Biblijski tekst potvrđuje da su pojedinačni ljudi (muškarci i žene) stvoreni prema Božjem liku u fizičkom kao i duhovnom smislu. Elen G. Vajt to ovako razjašnjava: „Kada je Adam izašao iz Stvoriteljevih ruku, po svojoj fizičkoj, mentalnoj i duhovnoj prirodi bio je sličan svome Tvorcu.“ – *Vaspitanje*, str. 15 (original).

Zapravo, to holističko shvatanje Božjeg lika, koje obuhvata i fizičko telo, ponovo se potvrđuje u drugom izveštaju o Stvaranju, u kom se kaže da je „čovjek postao živo biće“ (1. Mojsijeva 2,7), doslovno, „duša živa“ (*nefeš*), kao rezultat dve božanske aktivnosti: Bog je „stvorio“ i Bog je „dunuo“. Imajte na umu da se „dah“ često odnosi na duhovnu dimenziju, ali da je takođe usko povezan sa biološkom sposobnošću disanja, svojstvom čoveka koji je stvoren „od praha zemaljskoga“. To je „duh životni“, odnosno dah (duhovni) i život (fizički).

Bog će kasnije pristupiti i trećoj aktivnosti, ovog puta da bi stvorio ženu od muškarčevog tela (1. Mojsijeva 2,21.22), čime se naglašava da je ona iste prirode kao i muškarac.

DUŽNOST ČOVEKA

Čim je stvorio čoveka, Bog mu je dao tri dara: Edemski vrt (1. Mojsijeva 2,8), hranu (1. Mojsijeva 2,16) i ženu (1. Mojsijeva 2,22).

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 2,15-17. **Koje su čovekove dužnosti prema delima stvaranja i prema Bogu? U kakvom su uzajamnom odnosu te dve dužnosti?**

Prva dužnost čoveka odnosi se na prirodno okruženje u koje ga je Bog postavio „da ga radi i da ga čuva“ (1. Mojsijeva 2,15). Glagol *avad*, „održavati“, odnosi se na rad. Nije dovoljno dobiti poklon. Moramo se baviti njime i učiniti ga plodonosnim – to je lekcija koju će Isus ponoviti u svojoj paraboli o talantima (Matej 25,14-30). Glagol *šamar*, „čuvati“, podrazumeva odgovornost da se sačuva ono što je primljeno.

Druga dužnost tiče se čovekove hrane. Moramo imati na umu da je nju Bog dao ljudima (videti 1. Mojsijeva 1,29). Bog je takođe rekao: „Slobodno jedi“ (1. Mojsijeva 2,16). Ljudi nisu stvorili drveće, niti hranu na njemu. To je bio dar – dar blagodati.

Ali tu postoji i zapovest. Trebalo je da prime Božji velikodušni dar i da uživaju u njemu jedući „sa svakoga drveta“. Međutim, kao deo te blagodati, Bog je dodao ograničenje. Sa jednog određenog drveta nije trebalo da jedu. Uživanje bez ikakvih ograničenja vodi u smrt. Taj princip je važio u Edemskom vrtu a, u mnogo čemu, važi i danas.

Treća dužnost čoveka tiče se žene, trećeg Božjeg dara: „Za to će ostaviti čovjek oca svojega i mater svoju, i prilijeće se k ženi svojoj“ (1. Mojsijeva 2,24). Ta neobična tvrdnja je snažan izraz koji naglašava ljudsku odgovornost prema bračnom zavetu, i cilj da se bude „jedno telo“, odnosno jedna osoba (uporediti sa tekstom Matej 19,7-9).

Razlog iz kog je muškarac (a ne žena) trebalo da napusti svoje roditelje možda ima veze sa opštom biblijskom upotrebom muškog roda. Zato se ova zapovest, po svemu sudeći, odnosi i na ženu. U svakom slučaju, bračna veza, mada je dar od Boga, podrazumeva ljudsku odgovornost nakon primanja tog dara – odgovornost koju moraju verno ispunjavati i muškarac i žena.

Razmislite o svemu što vam je Bog dao. **Koje su vaše odgovornosti u vezi sa onim što vam je dato?**

ZA DALJE PROUČAVANJE

U knjizi *Vaspitanje* od Elen G. Vajt pročitajte poglavlje „Nauka i Biblija“, str. 128, 129 (original), a u knjizi *Istorija otkupljenja* od iste autorke 2. poglavlje pod naslovom „Stvaranje“, str. 21, 22 (original).

„Budući da knjiga prirode i knjiga otkrivenja nose pečat istog vrhovnog uma, one ne mogu biti neusaglašene. Različitim metodama i različitim jezicima, one svedoče o istim velikim istinama. Nauka stalno otkriva nova čuda; ali rezultati njenih istraživanja ne otkrivaju ništa što bi, ako se pravilno shvati, protivrećilo božanskom otkrivenju. Knjiga prirode i pisana Reč rasvetljavaju jedna drugu. One nas upoznaju s Bogom učeći nas o zakonima, preko kojih On deluje.

Pogrešni zaključci, doneseni na osnovu činjenica posmatranih u prirodi, doveli su do prividnog sukoba između nauke i otkrivenja; u nastojanju da se ponovo uspostavi sklad, prihvaćena su tumačenja Pisma koja potkopavaju i razaraju silu Božje reči. Smatralo se da se geologija suproti doslovnom tumačenju Mojsijevog izveštaja o stvaranju. Tvrđilo se da su bili potrebni milioni godina za evoluciju Zemlje iz haosa; da bi se Biblija prilagodila tom navodnom naučnom otkriću, izneta je pretpostavka da dani stvaranja predstavljaju duga neodređena razdoblja, koja traju hiljadama ili čak milionima godina.

Takav zaključak potpuno je neosnovan. Biblijski izveštaj ne protivreći ni samome sebi ni učenju prirode.“ – Elen G. Vajt, *Vaspitanje*, str. 128, 129 (original).

PITANJA ZA RAZGOVOR:

1. Zašto bi kvalitet naše vere bio ugrožen ako bismo verovali da su te priče o počecima samo legende ili „mitovi“, suštinski osmišljeni da bi nam uputili duhovne pouke, ali bez istorijske utemeljenosti? Koje naznake u biblijskom tekstu ukazuju da je pisac tih redova znao da su oni „istorijski“ baš kao i ostale priče u 1. Mojsijevoj? Kakvo je Isusovo svedočanstvo o istorijskoj utemeljenosti tih priča?
2. Čemu nas izveštaj iz 1. Mojsijeve uči o važnosti upravljanja zemljom? Kako možemo biti dobri pristavi naše planete, a da u isto vreme izbegnemo opasnost od obožavanja same tvorevine umesto Tvorca, što je veoma realno iskušenje? (Videti Rimljanima 1,25.)
3. Uprkos razornom delovanju greha tokom dugih milenijuma, na koje načine se prvobitna čudesnost, lepota i veličanstvenost „veoma dobrih“ dela stvaranja još uvek otkriva pred nama, moćno svedočeći o Božjoj sili i dobroti?

Tekstovi za proučavanje u toku sedmice: 1. Mojsijeva 3; 2. Korinćanima 11,3; Otkrivenje 12,7-9; Jovan 8,44; Rimljanima 16,20; Jevrejima 2,14; 1. Timotiju 2,14.15.

Tekst za pamćenje: „I još mećem neprijateljstvo između tebe i žene i između sjemena tvogega i sjemena njezina; ono će ti na glavu stajati a ti ćeš ga u petu ujedati“ (1. Mojsijeva 3,15).

Među svim onim što je Bog dao našim praroditeljima u Edemu bilo je i jedno upozorenje: „Jedi slobodno sa svakoga drveta u vrtu; ali s drveta od znanja dobra i zla, s njega ne jedi; jer u koji dan okusiš s njega, umrijećeš“ (1. Mojsijeva 2,16.17). Ta opomena da se ne jede sa drveta poznanja dobra i zla (1. Mojsijeva 2,16.17) pokazuje nam da oni, mada je trebalo da poznaju dobro, nisu znali šta je zlo.

Mi nesumnjivo razumemo zašto je to bilo tako, zar ne?

Takođe, pretnja smrću vezana uz upozorenje o neposlušnosti (1. Mojsijeva 2,17) zaista se ispunila – oni će umreti (1. Mojsijeva 3,19). Ne samo da im je zabranjeno da jedu sa drveta života već su i prognani iz Edemskog vrta (1. Mojsijeva 3,24), tako da nisu imali pristup onome što im je kao grešnicima moglo pružiti večni život (1. Mojsijeva 3,22).

Međutim, usred sve te tragedije javlja se nada, koju nalazimo u tekstu 1. Mojsijevoj 3,15 nazvanom protoevanđeljem, ili „prvim evanđeoskim obećanjem“. Da, taj stih predstavlja prvo evanđeosko obećanje koje se nalazi u Bibliji, prvi put je tada ljudima rečeno da je, uprkos padu, Bog obezbedio put izbavljenja za sve nas.

ZMIJA

Pročitajte sledeće tekstove: 1. Mojsijeva 3,1; 2. Korinćanima 11,3 i Otkrivenje 12,7-9. Ko je zmija i kako je ona prevarila Evu?

Tekst počinje sa „zmijom“. Sintaksa rečenice sugerise da tu postoji naglasak – „zmija“ se prva pominje. Takođe, uz imenicu „zmija“ (u nekim jezicima) stoji određeni član, što ukazuje da je reč o dobro poznatom liku, kao da bi čitalac već trebalo da zna ko je to. Dakle, realnost tog bića potvrđena je već u prvoj rečenici ovog poglavlja.

Naravno, Sveto pismo prepoznaje tu zmiju kao Božjeg neprijatelja (Isaija 27,1), i otvoreno je naziva „đavo i sotona“ (Otkrivenje 12,9). I na drevnom Bliskom istoku zmija je, takođe, predstavljala oličenje sile zla.

„Da bi neopaženo obavio svoje delo, sotona je odlučio da se posluži zmijom kao posrednikom – maska je bila dobro prilagođena njegovoj prevari. Zmija je u to doba bila među najmudrijim i najlepšim stvorenjima na zemlji. Imala je krila i dok je letela, blistala je zaslepljujućim sjajem, u boji uglačanog zlata.“ – Elen G. Vajt, *Stvaranje, patrijarsi i proroci*, str. 53 (original).

Kada je reč o đavolu, u ma kom obliku, Biblija ne govori čisto metaforički. U Svetom pismu sotona je prikazan kao doslovno biće, a ne samo kao neki retorički simbol ili apstraktni princip kojim se dočarava zlo ili mračna strana čovečanstva.

Međutim, zmija samu sebe ne predstavlja kao Božjeg neprijatelja. Naprotiv, ona se poziva na Božje reči, ponavlja ih, i naizgled ih podržava. Od samog početka vidimo da sotona voli da citira Boga i, kao što će se kasnije pokazati, navodi čak i samu Božju Reč (Matej 4,6).

Zapazite da zmija ne ulazi odmah u raspravu sa ženom, već postavlja pitanje koje nagoveštava da ona veruje u to što im je Gospod rekao. Uostalom, ona pita: „Je li istina da je Bog kazao...“ (1. Mojsijeva 3,1)? Tako već od početka vidimo koliko je to biće lukavo i prepređeno. I, kao što će se pokazati, uspelo mu je da ostvari svoj naum.

Ako je sotona uspeo da prevari bezgrešnu Evu u Edemu, koliko li smo tek mi onda ranjivi? Koja je naša najbolja odbrana od njegovih obmana?

ZABRANJENI PLOD

Pročitajte tekstove 1. Mojsijeva 2,16.17 i 1. Mojsijeva 3,1-6 (videti takođe Jovan 8,44). Uporedite reči Božje zapovesti date Adamu sa rečima zmiye upućenim ženi. Koje razlike postoje u načinu na koji su izražene, i kakav je smisao tih razlika?

Obratite pažnju na paralele između Božjeg razgovora sa Adamom (1. Mojsijeva 2,16.17) i Evinog razgovora sa zmijom. Kao da je zmija sada zamenila Boga, i kao da nešto zna bolje od Njega. U početku ona samo postavlja pitanje, nagoveštavajući da je žena, možda, pogrešno razumela Boga. A onda sotona otvoreno dovodi u pitanje Božje namere i čak Mu protivreči.

Sotonin napad je usmeren na dva pitanja: na pitanje smrti i poznavanja dobra i zla. Dok je Bog jasno i nedvosmisleno rekao da će njihova smrt biti izvesna (1. Mojsijeva 2,17), sotona je, naprotiv, tvrdio da oni neće umreti, čime je nagovestio da su ljudi u stvari besmrtni (1. Mojsijeva 3,4). Dok je Bog izričito zabranio Adamu da jede taj plod (1. Mojsijeva 2,17), sotona je podsticao ljude da ga okuse, jer bi na taj način postali kao Bog (1. Mojsijeva 3,5).

Uz pomoć ta dva argumenta, besmrtnosti i sličnosti sa Bogom, sotona je ubedio Evu da okusi plod. Posebno je zabrinjavajuće to što žena, čim je odlučila da ne poslušava Boga i pojede zabranjeni plod, počinje da se ponaša kao da Bog više nije prisutan, i kao da Ga ona zamenjuje. Biblijski tekst aludira na tu zamenu ličnosti. Eva sada koristi Božji jezik. Procenjujući zabranjeni plod, Eva vidi „da je... dobar“ (1. Mojsijeva 3, 6), što podseća na Božju ocenu Njegove tvorevine, kada On „vidje... da je dobro“ (stihovi 1. Mojsijeva 1,4.10 i drugi).

Ta dva iskušenja – da se bude besmrtni i da se bude kao Bog – nalaze se u korenu ideje o besmrtnosti u drevnim egipatskim i grčkim religijama. Želja za besmrtnošću, koja se smatrala božanskom osobinom, navodila je ljude da teže božanskom statusu, kako bi mogli (kao što su se nadali) da steknu besmrtnost. Taj način razmišljanja se tajno uvukao u jevrejsko-hrišćansku kulturu i iznedrio veru u besmrtnost duše, koja i danas postoji u mnogim crkvama.

Setite se mnogobrojnih današnjih sistema verovanja koji uče da postoji nešto urođeno besmrtno u svima nama. Na koji način naše razumevanje ljudske prirode i stanja mrtvih pruža moćnu zaštitu od te opasne prevare?

SKRIVANJE PRED BOGOM

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 3,7-13. Zašto su Adam i Eva osetili potrebu da se sakriju pred Bogom? Zašto je Bog postavio pitanje: „Gde si?“ Kako su Adam i Eva nastojali da opravdaju svoje ponašanje?

Pošto su zgrešili, Adam i Eva su osetili da su goli, jer su izgubili svoju odeću slave, koja je odražavala Božje prisustvo (videti tekst Psalmi 8,5; uporediti sa Psalmi 104,1.2). Božje obličje bilo je nagršeno grehom. Glagol „načiniti“ u izrazu „načiniše sebi pregače“ (1. Mojsijeva 3,7) primenjivao se do tog trenutka samo na Boga Stvoritelja (1. Mojsijeva 1,7.16.25, itd.). Kao da su zamenili Stvoritelja kad su pokušali da pokriju svoj greh, postupak koji Pavle u negativnom smislu označava kao opravdanje delima (Galatima 2,16).

Prišavši, Bog postavlja retoričko pitanje „Gde si?“ (1. Mojsijeva 3,9), slično pitanju koje će postaviti Kainu (1. Mojsijeva 4,9). Naravno, Bog je znao odgovore na ta pitanja. Pitanja koja On postavlja trebalo je da pomognu krivcima da shvate šta su uradili, i da ih u isto vreme dovedu do pokajanja i spasenja. Tako je Gospod, od trenutka kada su ljudi zgrešili, radio na njihovom spasenju i iskupljenju.

Ceo taj scenario zapravo odražava ideju o istražnom sudu, što počinje od sudije, koji ispituje krivca (1. Mojsijeva 3,9) kako bi ga pripremio za izricanje presude (1. Mojsijeva 3,14-19). Ali On to čini i da bi ga podstakao na pokajanje, koje će na kraju dovesti do spasenja (1. Mojsijeva 3,15). To je motiv koji se vidi u celoj Bibliji.

U prvi mah, i Adam i Eva, što je tipično za grešnike, pokušavaju da izbegnu optužbu, nastojeći da okrive druge. Na Božje pitanje, Adam odgovara da je kriva žena koju mu je Bog dao (1. Mojsijeva 3,12) — ona ga je na to navela. Bila je to njena greška (a, podrazumeva se, i Božja), a ne njegova.

Eva odgovara da ju je zmija prevarila. Jevrejski glagol nasha', „prevariti“ (1. Mojsijeva 3,13), znači dati ljudima lažne nade i navesti ih da veruju da čine pravu stvar (2. O carevima 19,10; Isaija 37,10; Jeremija 49,16).

Adam okrivljuje ženu, govoreći da mu je ona dala plod (ima u tome nešto istine), a Eva okrivljuje zmiju, govoreći da ju je ona prevarila (u čemu takođe ima nešto istine). Međutim, u krajnjoj liniji, oboje su bili krivi.

Pokušavate li vi da okrivite nekog drugog za nešto što ste uradili? Zašto nam je tako lako da upadnemo u tu istu zamku?

SUDBINA ZMIJE

„I još mećem neprijateljstvo između tebe i žene i između sjemena tvojega i sjemena njezina; ono će ti na glavu stajati a ti ćeš ga u petu ujedati“ (1. Mojsijeva 3,15). Šta Gospod tu kaže zmiji i koja nada je nagoveštena u tom stihu?

Bog počinje svoj sud od zmije, jer je ona ta koja je i pokrenula čitavu dramu. Zmija je, takođe, jedino biće nad kojim je u ovom narativu izrečeno prokletstvo.

Tu dolazi do svojevrsnog „izokrenutog“ Stvaranja. Dok je Stvaranje vodilo ka životu, blagoslovima i divljenju prema svemu što je dobro, presuda vodi u smrt, zlo i prokletstvo — ali takođe nudi nadu i obećanje o spasenju. Uz mračnu sliku zgažene zmije koja jede prah (1. Mojsijeva 3,14) blista nada u spasenje ljudskog roda, data u vidu proročanstva. Još pre osude Adama i Eve, koja će uslediti, Gospod im pruža nadu u iskupljenje (1. Mojsijeva 3,15). Tačno je, oni su zgrešili. I da, oni će patiti zbog svog greha. Da, oni će i umreti zbog greha. Ali uprkos svemu tome, postoji konačna nada – nada u spasenje.

Uporedite stih 1. Mojsijeva 3,15 sa Rimljanima 16,20, Jevrejima 2,14, i stihom Otkrivenje 12,17. Na koji način su plan spasenja i velika borba otkriveni u tim tekstovima?

Obratite pažnju na paralele između stihova 1. Mojsijeva 3,15 i Otkrivenje 12,17: aždaja (zmija), razjarena (neprijateljstvo); seme (potomstvo); žena u Edemu i žena u tekstu Otkrivenje 12,17. Bitka (velika borba) koja se, prilikom Pada, preselila u Edem, nastaviće se do kraja vremena. Međutim, obećanje o sotoninom porazu, dato već u Edemu – o tome da će mu glava biti smrskana - još je jasnije izloženo u knjizi Otkrivenje, koja oslikava njegovu konačnu propast (Otkrivenje 20,10). Dakle, od samog početka, čovečanstvu je data nada da će se pronaći izlaz iz užasnog haosa proizašlog iz saznanja o zlu, nada koju već sada svi možemo da delimo.

Zašto je tako utešno spoznati da je Gospod već u samom Edemu, gde su se greh i zlo na zemlji začeli, počeo da otkriva plan spasenja?

LJUDSKA SUDBINA

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 3,15-24. Šta se Adamu i Evi desilo kao posledica Pada?

Dok je Božiji sud nad zmijom izričito prepoznat kao prokletstvo (1. Mojsijeva 3,14), Božji sud nad ženom i muškarcem to nije. Jedini put kada se reč „prokletstvo“ ponovo koristi, to se odnosi na samu „zemlju“ (1. Mojsijeva 3,17). Dakle, Bog je imao drugačije planove za muškarca i ženu u odnosu na zmiju. Njima je ponuđena nada koja njoj nije.

Pošto je ženin greh bio posledica njenog druženja sa zmijom, stih koji opisuje Božji sud nad ženom povezan je sa sudom nad zmijom. Ne samo da stih 1. Mojsijeva 3,16 sledi odmah nakon stiha 1. Mojsijeva 3,15, već paralele između ta dva proročanstva jasno ukazuju da se proročanstvo u vezi sa ženom u tekstu 1. Mojsijeva 3,16 mora čitati zajedno sa mesijanskim proročanstvom u tekstu 1. Mojsijeva 3,15. Zato Božiji sud nad ženom, uključujući i rađanje, treba posmatrati iz pozitivne perspektive spasenja (uporediti sa tekstom 1. Timotiju 2,14.15).

Budući da je muškarac zgrešio zato što je poslušao ženu umesto da sluša Boga, zemlja od koje je uzet bila je prokleta (1. Mojsijeva 3,17). Kao posledica toga, čovek će morati naporno da radi (1. Mojsijeva 3,17–19), a onda će se „vratiti“ u zemlju iz koje je potekao (1. Mojsijeva 3,19), nešto što nikada nije trebalo da se desi, i što ni u kom slučaju nije bilo deo Božjeg prvobitnog plana.

Značajno je to što se Adam, suočen sa beznadežnim izgledima na smrt, okreće ka ženi, i u njenoj sposobnosti rađanja nalazi životnu nadu (1. Mojsijeva 3,20). Tako, i pored smrtno presude, on vidi nadu na život.

S druge strane, kao i svaki roditelj pun ljubavi, Bog je za njih želeo samo dobro a ne i zlo. Zato je i sada, kad su spoznali zlo, opet činio sve što je mogao da bi ih spasao od tog zla. Dakle, i pored osude, za naše praroditelje nije bila izgubljena svaka nada, uprkos njihovoj otvorenoj i očiglednoj neposlušnosti prema Bogu; živeći u Raju, oni nisu imali apsolutno nikakvog razloga da sumnjaju u Njega, u Njegove reči, niti u Njegovu ljubav prema njima.

Iako smo skloni da „znanje“ samo po sebi smatramo dobrim, zašto to nije uvek tako? Ima li nečega što bi bilo bolje da ne znamo?

ZA DALJE PROUČAVANJE

Razmotrite povezanost između 'drveta života' i 'drveta poznanja dobra i zla'. Ta veza nagoveštena je već i samom činjenicom da se oba nalaze 'usred vrta' (1. Mojsijeva 2,9). Međutim, između ta dva drveta postoji nešto više od pukog prostornog odnosa. Upravo zato što su uzeli plod sa drveta poznanja dobra i zla i bili neposlušni Bogu, ljudi su izgubili pristup drvetu života i mogućnost da žive zauvek, bar u ovom stanju. Ta povezanost leži u osnovi jednog dubokog principa. Moralni i duhovni izbori utiču na biološki život, što i Solomon potvrđuje savetujući svog sina: 'Ne zaboravljaj nauke moje, i zapovijesti moje neka hrane srce tvoje. Jer će ti donijeti dug život, dobre godine i mir' (Priče 3,1.2). Ta povezanost se ponovo javlja u budućem nebeskom Jerusalimu, u kom je samo drvo života prisutno 'nasred ulice' (Otkrivenje 22,2).

„Kad je stvorio Evu, Bog nije predvideo da ona bude podređena, ali ni nadređena muškarcu, već da u svemu bude ravnopravna s njim. Sveti par nije trebalo da ima bilo kakvih interesovanja nezavisno jedno od drugog. Pa ipak, oboje su posedovali individualnost u pogledu razmišljanja i delovanja. Međutim, posle Pada, pošto je Eva prva zgrešila, Gospod joj je rekao da će Adam vladati nad njom. Trebalo je da bude potčinjena svome mužu, što je bilo deo prokletstva izrečenog nad njom. To prokletstvo je sudbinu žene, u mnogim slučajevima, činilo veoma teškom, a njen život pravim teretom. Muškarac je u mnogo čemu zloupotrebljavao prednost koju mu je Bog dao, despotski ispoljavajući svoju moć nad ženom. Ipak, beskrajna mudrost osmislila je plan spasenja, prema kojem je ljudskom rodu dato još jedno vreme probe.“ – Ellen G. White, *Testimonies for the Church*, vol. 3, p. 484.

PITANJA ZA RAZGOVOR:

1. Bog se suočio sa Adamom u Edemu i postavio mu određena pitanja, ne samo da bi utvrdio njegovu krivicu, već i da bi ga naveo na pokajanje. Taj motiv se ponavlja u Kainovom slučaju (1. Mojsijeva 4,9-10), pred Potop (1. Mojsijeva 6,5-8), prilikom izgradnje Vavilonske kule (1. Mojsijeva 11,5), i pre uništenja Sodoma i Gomore (1. Mojsijeva 18,21). Kako je ideja o istražnom sudu otkrivena u tim slučajevima?
2. Zašto je Eva pomislila da će joj jedenje sa drveta poznanja dobra i zla doneti mudrost? Kako da ne napravimo i sami sličnu grešku, odnosno da ne prkosimo otvoreno Božjoj Reči nadajući se nečem „boljem“ od onoga što nam je Bog ponudio?

KAIN I NJEGOVO NASLEĐE

Tekstovi za proučavanje u toku sedmice: 1. Mojsijeva 4; Jevrejima 11,4; Mihej 6,7; Isaija 1,11; 1. Korinćanima 10,13; 1. Jovanova 3,12; 1. Mojsijeva 5; 1. Mojsijeva 6,1-5.

Tekst za pamćenje: „Nećeš li biti mio, kad dobro činiš? A kad ne činiš dobro, grijeh je na vratima. A volja je njegova pod tvojom vlašću, i ti si mu stariji“ (1. Mojsijeva 4,7).

Prema 1. Mojsijevoj, ono što je usledilo neposredno nakon Pada, a zatim i proterivanja Adama i Eve iz Edema, bila su uglavnom rađanja i umiranja, a sve u skladu sa Božjim proročanstvima iz prethodnog poglavlja. Kao paralelni narativi, 3. i 4. poglavlje 1. Mojsijeve sadrže mnogo zajedničkih tema i izraza: opis greha (1. Mojsijeva 3,6-8; uporediti sa 1. Mojsijeva 4,8), kletva nad *‘adamah*, „zemljom“ (1. Mojsijeva 3,17; uporediti sa 1. Mojsijeva 4,11), i proterivanje (1. Mojsijeva 3,24; uporediti sa 1. Mojsijeva 4,12.16).

Razlog za te paralele je stavljanje naglaska na ispunjenje onoga što je prethodno rečeno – proročanstava i predviđanja koja je Bog dao Adamu i Evi nakon Pada. Prvi događaj posle Adamovog proterivanja ulivao je puno nade. Bilo je to rođenje prvog sina, nešto što je Eva doživela kao ispunjenje obećanja koje se moglo nazreti na osnovu mesijanskog proročanstva (1. Mojsijeva 3,15). Odnosno, pomislila je da bi on mogao biti obećani Mesija.

Događaji koji su usledili bili su: Kainov zločin, Lamehov zločin, kraći životni vek i sve veća pokvarenost ljudi, a sve su to bila ispunjenja prokletstva izrečenog u 3. poglavlju 1. Mojsijeve.

Pa ipak, još uvek nije bila izgubljena svaka nada.

KAIN I AVELJ

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 4,1.2. Šta iz tog teksta saznajemo o rođenju ta dva muška deteta?

Prvi događaj koji je biblijski pisac zabeležio neposredno nakon Adamovog proterivanja iz Edemskog vrta bilo je rođenje. U jevrejskom izrazu upotrebljenom u tekstu 1. Mojsijeva 4,1, reč „Gospod“ (YHWH) direktno je povezana sa rečju „čovjek“, kao što prevod pokazuje: „Dobih čovjeka od Gospoda“, ili doslovno: „Dobih čoveka, zapravo samog Gospoda.“ U jednom od prevoda to glasi ovako: „Rodila sam muško dete – Gospoda.“

Taj doslovni prevod sugerise da se Eva setila mesijanskog proročanstva iz teksta 1. Mojsijeva 3,15 i poverovala da je rodila Spasitelja, Gospoda. „Spasiteljev dolazak bio je predskazan u Edemu. Kad su prvi put čuli to obećanje, Adam i Eva su očekivali da će se ono brzo ispuniti. Radosno su pozdravili rođenje svog prvence, nadajući se da bi on mogao biti Izbavitelj.“ – Elen G. Vajt, *Čežnja vekova*, str. 31 (original).

Zapravo, veći deo te priče bavi se Kainom. On nije samo prvorođeni, sin kog su roditelji skoro „obožavali“, on je u ovom poglavlju i jedini koji govori. A Eva, koja uzbuđeno komentariše Kainovo rođenje, prilikom rođenja Avelja ne govori ništa, ili barem ništa što bi bilo zabeleženo u tekstu. Pripovedač jednostavno saopštava da ona „rodi opet“ (1. Mojsijeva 4,2).

Samo ime Kain izvedeno je od jevrejskog glagola *kanah*, što znači „steći“ i označava dobitak, posedovanje nečega dragocenog i moćnog. S druge strane, jevrejsko ime Hebel, kod nas prevedeno kao Avelj, znači „para“ (Psalmi 62,9), ili „dah“ (Psalmi 144,4) i ukazuje na neuhvatljivost, prazninu, nedostatak suštine. Ista reč, *hebel* (Abel), uvek se iznova koristi u Knjizi propovednikovoj u značenju „taština“. Mada ne bismo želeli da iz ovih kratkih tekstova izvlačimo više od onoga što u njima postoji, možda se zaista može zaključiti da su Adam i Eva svu nadu polagali u Kaina, jer su verovali da je on, a ne njegov brat, obećani Mesija.

Šta je u našem životu zapravo *hebel*, a prema čemu se ponašamo kao da je mnogo važnije nego što realno jeste? Zašto treba znati razliku između onoga što je zaista bitno i onoga što nije?

DVA PRINOSA

Suprotnost između Kaina i Avelja, koja se ogledala u njihovim imenima, nije se ticala samo njihovih ličnosti, već se odrazila i na njihova zanimanja. Dok je Kain bio „ratar“ (1. Mojsijeva 4,2), što je zahtevalo naporan fizički rad, Avelj je bio „pastir“ (1. Mojsijeva 4,2), što je ukazivalo na osetljivost i saosećanje.

Kain je bio proizvođač voća. Avelj čuvar ovaca. Ta dva zanimanja ne samo da objašnjavaju prirodu njihovih žrtvenih prinosa (Kainove plodove i Aveljevu ovcu), već i dva različita psihološka i mentalna sklopa povezana s tim prinosisima: Kain je radio da bi „stekao“ plod koji je sam proizveo, dok je Avelj pazio da „sačuva“ ovce koje je dobio.

Pročitajte sledeće tekstove: 1. Mojsijeva 4,1-5 i Jevrejima 11,4. Zašto je Bog prihvatio Aveljev, a odbacio Kainov prinos? Kako treba da razumemo to što se tu dogodilo?

„Bez prolivanja krvi nema oprostjenja greha; trebalo je zato da (Kain i Avelj) svoju veru u Hristovu krv kao u obećano sredstvo pomirenja pokažu prinoseći prvence iz stada. Osim toga, trebalo je da prvine zemaljskih plodova prinesu Gospodu kao svoju zahvalnu žrtvu.“ – Elen G. Vajt, *Stvaranje, patrijarsi i proroci*, str. 71 (original).

Dok je Avelj poslušao Božja uputstva i prineo plodove zemlje kao datak životinjskoj žrtvi paljenici, Kain je to zanemario. On nije prineo životinju na žrtvu, već samo žrtvu „od roda zemaljskoga“. Bio je to čin otvorene neposlušnosti, za razliku od stava njegovog brata. Na ovu priču često se gledalo kao na klasičan slučaj spasenja verom (Avelj i njegova krvna žrtva) za razliku od pokušaja da se spasenje zaradi delima (Kain i njegovi plodovi zemlje).

Mada su te žrtve neosporno imale duhovni značaj, one same po sebi nisu posedovale nikakvu magijsku vrednost. One su oduvek bile samo simboli, slike koje su upućivale na Boga koji je grešniku obezbedio ne samo hranu već i iskupljenje.

Pročitajte tekstove Mihej 6,7 i Isaija 1,11. Kako možemo preuzeti principe iz tih tekstova i primeniti ih u sopstvenom životu i bogoslužjenju?

ZLOČIN

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 4,3-8. Šta je to što je navelo Kaina da ubije svog brata? Videti takođe i 1. Jovanova 3,12.

Kainova reakcija je dvojak: „Kajin /se/ rasrdi veoma, i lice mu se promijenilo“ (1. Mojsijeva 4,5). Kainov gnev bio je usmeren, kako se čini, ka Bogu i ka Avelju. Bio je ljut na Boga jer je smatrao da je žrtva nepravde, a na Avelja zato što je bio ljubomoran na svog brata. Ljubomoran zbog čega? Samo zbog žrtve? Svakako, iza kulisa se dešavalo više od onoga što se otkriva u tih nekoliko stihova. U svakom slučaju, Kain je bio potišten jer njegova žrtva nije bila prihvaćena.

Dva pitanja koja Bog postavlja u tekstu 1. Mojsijeva 4,6 povezana su sa dva Kainova stanja. Zapazite da Bog ne optužuje Kaina. Kao i u Adamovom slučaju, Bog postavlja pitanja, ne zato što ne zna odgovore, već zato što želi da se Kain zagleda u sebe i shvati koji je razlog njegovog stanja. Kao i uvek, Gospod nastoji da iskupi svoj pali narod, čak i kad Ga oni otvoreno iznevère. A onda, nakon što ga je ispitao, Bog ga savetuje.

Prvo, Bog podstiče Kaina da „čini dobro“, da se ponaša na ispravan način. To je poziv na pokajanje i promenu stava. Bog obećava Kainu da će biti „prihvaćen“ i da će mu biti oprosteno. U izvesnom smislu, On kaže Kainu da može biti prihvaćen, ali pod Božjim uslovima, a ne pod njegovim sopstvenim.

S druge strane, „kad ne činiš dobro, grijeh je na vratima. A volja je njegova pod tvojom vlašću, i ti si mu stariji“ (1. Mojsijeva 4,7). Božji savet otkriva koren greha, koji se nalazio u samom Kainu. Ovde Bog opet savetuje Kaina, nastojeći da ga usmeri na put kojim treba da ide.

Drugi Božji savet odnosi se na stav koji treba zauzeti prema tom grehu, koji leži „na vratima“ i kome je „volja... pod tvojom vlašću“. Dakle, Bog preporučuje samokontrolu: „Volja je njegova pod tvojom vlašću.“ To podsća na ono što čitamo u Jakovljevoj poslanici, kad on objašnjava da „svakoga kuša njegova slast, koja ga vuče i mami“ (Jakov 1,14). Evanđelje nam nudi obećanje ne samo o oprostjenju greha, već i o pobedi nad njim. (Videti 1. Korinćanima 10,13.) Uostalom, Kain nije imao koga da krivi za svoj greh osim sebe samog. Nije li to, uopšteno govoreći, slučaj sa svima nama?

Čemu nas ta žalosna priča uči kad je reč o slobodnoj volji i o tome da nas Bog neće naterati na poslušnost?

KAINOVA KAZNA

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 4,9-16. Zašto Bog postavlja pitanje: „Gdje ti je brat Avelj?“ Kakva povezanost postoji između Kainovog greha i toga što je postao „potukač i bjegunac i skitnica“ (1. Mojsijeva 4,12)?

Pitanje koje Bog postavlja Kainu podseća na ono koje je postavio Adamu u Edemskom vrtu: „Gdje si?“ To ukazuje na povezanost između greha u Edemu i ovog greha sada: potonji greh (Kainov) bio je rezultat prvog greha (Adamovog).

Kain, međutim, ne priznaje svoj greh. On ga poriče, što Adam nije učinio, mada je pokušao da prebaci krivicu na nekog drugog. Kain, nasuprot tome, otvoreno prkosi Bogu, koji opet uopšte ne okleva da Kaina suoči s njegovim zločinom. Kad mu postavlja treće pitanje: „Šta učini!“, Bog i ne čeka na odgovor, već ga podseća da On sve zna, jer do Njega dopire glas Aveljeve krvi sa zemlje (1. Mojsijeva 4,10), što je značilo da Bog zna za ubistvo i da će na njega reagovati. Avelj je pod zemljom, što je direktno povezano sa padom i sa onim što je Gospod rekao Adamu da će se dogoditi (videti tekst 1. Mojsijeva 3,19).

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 4,14. Kakvo je značenje Kainovih reči: „Evo me tjeraš... da se krijem ispred tebe?“

Pošto je Aveljeva krv prolivena na zemlju, zemlja je sada ponovo prokleta (1. Mojsijeva 4,12). Kao rezultat toga, Kain je osuđen da postane izbeglica, udaljen od Boga. Tek kad je čuo Božju presudu, Kain je spoznao značaj Božjeg prisustva, jer je bez njega strahovao za svoj život. Čak i posle hladnokrvnog bratoubistva i prkosa koji je pokazao pred Njim, Gospod mu se ipak smilovao. I mada „otide Kajin ispred Gospoda“ (1. Mojsijeva 4,16), ipak mu je pružio neku vrstu zaštite. Šta je tačno bio taj „znak“ (1. Mojsijeva 4,15) nije nam rečeno, ali šta god da je bio, mogao je samo Božjoj blagodatni da zahvali na njemu.

„Da se krijem ispred tebe“ (1. Mojsijeva 4,14) – šta se uopšte može sakriti od Boga? Kako je to tragična situacija za bilo koga! Koji je jedini način da mi, kao grešnici, izbegnemo tu situaciju?

LJUDSKA POKVARENOST

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 4,17-24. Kakvo je bilo Kainovo nasleđe, i kako je Kainov zločin utro put ka sve većoj pokvarenosti čovečanstva?

Kainov unuk, Lameh, pominje Kainov zločin u kontekstu svog sopstvenog. To poređenje između Kainovog i Lamehových zločina veoma je poučno. Dok Kain čuti o svom jedinom zabeleženom zločinu, Lameh kao da se hvali svojim zlodelima, pa ih čak i veliča u pesmi (1. Mojsijeva 4,23.24). Dok je Kain tražio Božju milost, o Lamehu tako nešto nije zabeleženo. Dok je Kaina Bog osvetio sedam puta, Lameh smatra da će njega osvetiti sedamdeset i sedam puta (videti 1. Mojsijeva 4,24), što pokazuje da je bio i te kako svestan svoje krivice.

Osim toga, Kain je bio monogaman (1. Mojsijeva 4,17), a Lameh je uveo poligamiju. Sveto pismo konkretno kaže: „Uze Lameh dvije žene“ (1. Mojsijeva 4,19). To produblјivanje i veličanje zla neosporno će uticati na sledeće generacije Kainita.

Međutim, odmah nakon te epizode zla u Kainovoj porodici, biblijski tekst beleži novi događaj koji je u potpunoj suprotnosti sa kainovskim trendom. „A Adam opet pozna ženu svoju“ (1. Mojsijeva 4,25), što je rezultiralo rođenjem Sita, kome je Eva dala to ime da ukaže kako je Bog postavio „drugo seme“ umesto Avelja.

Istorija imena Sit zapravo prethodi Avelju. Ime Sit je izvedeno od jevrejskog glagola *’ašit*, „mečem“ (1. Mojsijeva 3,15), kojim otpočinje mesijansko proročanstvo. Dakle, mesijansko seme će se prenositi preko Sitove loze. Tako taj biblijski tekst sadrži zapis o mesijanskoj lozi koja počinje sa Sitom (1. Mojsijeva 5,3), uključuje Enoha (1. Mojsijeva 5,24) i Metuzalema, a završava se sa Nojem (1. Mojsijeva 6,8).

Izraz „sinovi Božji“ (1. Mojsijeva 6,2) odnosi se na Sitovu lozu, jer je trebalo da oni sačuvaju lik Božji (1. Mojsijeva 5,1.4). S druge strane, izraz „kćeri čovječije“ (1. Mojsijeva 6,1) kao da ima negativnu konotaciju. Potomstvo onih koji su bili „po obličju Božijemu“ prikazano je kao suprotnost onima koji su imali samo obličje čoveka. I upravo pod uticajem tih „kćeri čovječijih“ sinovi Božji „uzimaše ih za žene koje htješe“ (1. Mojsijeva 6,2), što ukazuje na pogrešan pravac kojim je čovečanstvo krenulo.

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 6,1-5. Kakvog li moćnog svedočanstva o širenju pokvarenosti pod uticajem greha! Zašto moramo preduzeti sve što do nas stoji, da bismo, Božjom silom, iskorenili greh iz svog života?

ZA DALJE PROUČAVANJE

Ponovljeni izraz: „Poživje Enoh jednako po volji Božjoj“ (1. Mojsijeva 5,22.24) podrazumeva prisno i svakodnevno druženje sa Bogom. Enohov lični odnos sa Bogom bio je tako poseban da ga „uze Bog“ (1. Mojsijeva 5,24). Ipak, taj izraz, koji je jedinstven u Adamovom rodoslovu, ne podupire ideju o neposrednom zagrobnom životu u Raju za one koji žive „po volji Božjoj“. Zapazite da se za Noja takođe kaže da „po volji Božjoj svagda življaše“ (1. Mojsijeva 6,9), a umro je kao i svi ostali ljudi, uključujući Adama i Metuzalema. Interesantno je zapaziti i to da se ne navodi nijedan konkretan razlog koji bi opravdao tu naročitu milost. „Enoh je postao propovednik pravедnosti, otkrivao je ljudima ono što mu je Bog pokazao. Oni koji su se bojali Gospoda tražili su ovog svetog čoveka da bi sebi osigurali njegove savete i molitve. On je delovao i javno, prenoseći Božje poruke svima koji su želeli da čuju reči opomene. Njegovi naponi nisu bili upućeni samo sinovima Sitovim. U zemlji u kojoj je Kajin našao zaklon od Božje prisutnosti, ovaj Božji prorok je objavljivao predivne prizore koji su mu bili pokazani u viđenju. Govorio je: 'Gle, ide Gospod s hiljadama svetih anđela svojih, da učini sud svima i da pokara sve bezbožnike za sva njihova bezbožna dela' (Juda 1,14.15).“ – Elen G. Vajt, *Stvaranje, patrijarsi i proroci*, str. 86 (original).

PITANJA ZA RAZGOVOR:

1. Zašto je Kain ubio svog brata? Pročitajte sledeći komentar Elija Vizela: „Zašto je to uradio? Možda je želeo da ostane sam, jedino dete i, posle smrti roditelja, jedini čovek. Sam kao Bog i možda sam umesto Boga... Kain je ubio da bi postao Bog... Svaki čovek koji sebe doživljava kao Boga završava tako što ubija ljude“ (Elie Wiesel, *Messengers of God: Biblical Portraits and Legends* /New York: Random House, 1976/), p. 58. Kako se možemo sačuvati da, čak i ako ne izvršimo ubistvo, ni u kom smislu ne oponašamo Kainov stav?
2. Uporedite životni vek prepotopnih ljudi (1. Mojsijeva 5) sa životnim vekom patrijaraha. Kako bismo mogli da objasnimo to skraćanje ljudskog života? Zašto je opadanje životnog veka u suprotnosti sa pretpostavkama modernog darvinizma?

Tekstovi za proučavanje u toku sedmice: 1. Mojsijeva 6,13 - 7,10; 2. Petrova 2,5-9; 1. Mojsijeva 7; Rimljanima 6,1-6; Psalmi 106,4; 1. Mojsijeva 8; 1. Mojsijeva 9,1-17.

Tekst za pamćenje: „Jer kako što je bilo u vrijeme Nojevo tako će biti i dolazak sina čovječjega“ (Matej 24,37).

„I Gospod videći da je nevaljalstvo ljudsko veliko na zemlji, i da su sve misli srca njihova svagda samo zle...“ (1. Mojsijeva 6,5). Glagol „videći“ (1. Mojsijeva 6,5) vraća čitaoca na svaki korak Božjeg prvobitnog Stvaranja. Ali ono što Bog sada vidi, umesto da bude *tov*, „dobro“, zapravo je *ra'*, „zlo“ (1. Mojsijeva 6,5). Stiče se utisak da se Bog pokajao što je stvorio ovaj svet, koji je sada bio pun *ra'* (1. Mojsijeva 6,5).

Pa ipak, čak i to Božje kajanje sadrži elemente spasenja. Jevrejska reč za „kajanje“ (*nakham*) zvuči slično kao ime Noje (Noakh), što znači „uteha“ (1. Mojsijeva 5,29). Dakle, Božji odgovor na to zlo ima dve strane. On sadrži pretnju pravdom, što će dovesti do uništenja nekih ljudi, ali i obećanje utehe i milosti, što će voditi ka spasenju drugih.

Taj „dvostruki glas“ već se čuo u slučaju Kaina i Avelja/Sita, i ponovo kroz poređenje dve nasledne linije – Sitove (sinovi Božji) i Kainove (sinovi čovečiji). A sad se opet mogao čuti, kad je Bog napravio razliku između Noja i ostatka čovečanstva.

PRIPREMA ZA POTOP

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 6,13 - 7,10. Koju pouku možemo izvući iz tog neobičnog izveštaja o ranom periodu ljudske istorije?

Poput Danila, Noje je prorok koji najavljuje kraj sveta. Jevrejska reč za „kovčeg“ (*tevah*) (1. Mojsijeva 6,14) ista je retka egipatska pozajmljenica koja je korišćena za „kovčeg“, u kome je Mojsije kao dete sakriven i sačuvan da bi izbavio Izrael iz Egipta (2. Mojsijeva 2,3).

Takođe, neki su u opštoj strukturi tog kovčega videli paralele sa kovčegom zaveta (2. Mojsijeva 25,10). Kao što će Nojev kovčeg omogućiti opstanak čovečanstva, tako i kovčeg zaveta, znak Božjeg prisustva usred Njegovog naroda (2. Mojsijeva 25,22), ukazuje na Božje delo spasenja tog naroda.

Izrazom „Noje učini, kako mu zapovjedi Bog“ (1. Mojsijeva 6,22) završava se uvodni deo. Glagol *‘asah*, „učini“, koji se odnosi na Nojev postupak, predstavlja odgovar na glagol *‘asah*, „načini“, u Božjoj zapovesti, kojim uvodni deo počinje (1. Mojsijeva 6,14) i koji se u originalnom tekstu ponavlja pet puta (1. Mojsijeva 6,14-16). Taj eho između Božje zapovesti i Nojevog odgovora ukazuje na Nojevu apsolutnu poslušnost onome što mu je Bog rekao da uradi, „*asah*“. Zanimljivo je da se taj izraz koristi i u kontekstu izgradnje kovčega zaveta (2. Mojsijeva 39,32.42; 2. Mojsijeva 40,16).

„Bog je dao Noju tačne mere kovčega i izričita uputstva u vezi sa svakom pojedinošću njegove konstrukcije. Ljudska mudrost ne bi mogla da isplanira strukturu tako velike čvrstine i izdržljivosti. Bog je bio planer, a Noje glavni graditelj.“ – Elen G. Vajt, *Stvaranje, patrijarsi i proroci*, str. 92 (original).

Dakle, ta paralela između dva „kovčega“ ponovo potvrđuje njihovu zajedničku iskupiteljsku ulogu. Iz tog razloga, Nojeva poslušnost je opisana kao deo Božjeg plana spasenja. Noje je spasen jednostavno zato što je imao dovoljno vere da učini ono što mu je Bog zapovedio (videti Jevrejima 11,7). On je bio rani primer vere koja se ispoljava kroz poslušnost, jedine vrste vere koja je zaista bitna (Jakov 2,20).

Ukratko, iako „Noje nađe milost pred Gospodom“ (1. Mojsijeva 6,8), on kao odgovor na tu milost, već datu, postupa verno i poslušno Božjim zapovestima. Zar tako ne bi trebalo da bude i u slučaju svih nas?

Pročitajte tekst 2. Petrova 2,5-9. Zašto je spasena samo Nojeva porodica? Koju pouku možemo izvući iz priče o Noju, a koja se tiče naše uloge u opominjanju sveta na predstojeći sud?

POTOP

Glagol *‘asah*, „načiniti”, koji se odnosi na Nojeve postupke, takođe je ključna reč u izveštaju o Stvaranju iz 1. Mojsijeve (1. Mojsijeva 1,7.16.25.26.31; 1. Mojsijeva 2,2). Prema tome, Nojeva dela poslušnosti Bogu su poput Božjih dela stvaranja. Ono što možemo zaključiti na osnovu te veze jeste da se prilikom Potopa nije radilo samo o Božjem kažnjavanju čovečanstva, već i o Božjem spasenju.

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 7. Zašto nas opis Potopa podseća na izveštaj o Stvaranju? Koje pouke možemo izvući na osnovu paralela između ta dva događaja?

Pažljivo čitanje teksta o Potopu otkriva da su korišćene mnoge reči i izrazi koji se javljaju i u izveštaju o Stvaranju: „sedam“ (1. Mojsijeva 7,2.3.4.10; uporediti sa tekstom 1. Mojsijeva 2,1-3); „muško i žensko“ (1. Mojsijeva 7,2.3.9.16; uporediti sa 1. Mojsijeva 1,27); „po vrstama svojim“ (1. Mojsijeva 7,14; uporediti sa 1. Mojsijeva 1,11.12.21.24.25); „životinje“, „ptice“, „što se god miče po zemlji“ (videti 1. Mojsijeva 7,8. 14. 21. 23; uporediti sa 1. Mojsijevom 1,24. 25); i „živa duša“ (1. Mojsijeva 7,15.22; uporediti sa 1. Mojsijeva 2,7).

Priča o Potopu, dakle, pomalo podseća na priču o Stvaranju. Ti odjeci izveštaja o Stvaranju otkrivaju da je Bog koji stvara isti onaj Bog koji uništava (5. Mojsijeva 32,39). Pa ipak, ti odjeci prenose i poruku nade: za Potop je predviđeno da bude novo stvaranje, iz vode, što dovodi do novog postojanja.

Kretanje voda pokazuje da je to novo stvaranje zapravo preokrenuti čin Stvaranja iz teksta 1. Mojsijeva 1. Za razliku od 1. poglavlja 1. Mojsijeve, koje opisuje odvajanje voda nad svodom od voda pod svodom (1. Mojsijeva 1,7), Potop podrazumeva njihovo ponovno sjedinjenje, jer one razvaljuju svoje granice (1. Mojsijeva 7,11).

Taj proces prenosi paradoksalnu poruku: Bog mora da uništi ono što je bilo pre da bi omogućio novo stvaranje do kojeg će doći kasnije. Stvaranje nove zemlje zahteva uništenje stare. Tako Potop najavljuje buduće spasenje sveta na kraju vremena: „Vidjeh nebo novo i zemlju novu; jer prvo nebo i prva zemlja prodoše“ (Otkrivenje 21,1; uporediti sa tekstom Isaija 65,17).

Šta bi u nama trebalo da se uništi kako bi moglo iznova da se stvori? (Videti Rimljanima 6,1-6.)

ZAVRŠETAK POTOPA

Tekst 1. Mojsijeva 7,22-24 opisuje poražavajuće i sveopšte dejstvo voda, koje su učinile da se „istrijebi... svako tijelo živo” (1. Mojsijeva 7,23) i koje „stajale povrh zemlje sto i pedeset dana“ (1. Mojsijeva 7,24). Upravo u toj atmosferi potpunog uništenja i beznađa „Bog se opomenu“ (1. Mojsijeva 8,1). Taj izraz se nalazi u samom središtu celokupnog izveštaja o Potopu, što ukazuje da je to njegova glavna poruka.

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 8,1. Šta znači to da se Bog „opomenuo“ Noja?

Glagol *zakhar*, „sećati se“, znači da Bog nije zaboravio; to je nešto više od puke mentalne aktivnosti. U biblijskom kontekstu „Bog koji se opominje“ podrazumeva ispunjenje Njegovog obećanja i često se odnosi na spasenje (videti tekst 1. Mojsijeva 19,29). U kontekstu Potopa, „Bog se opomenu“ znači da kiša „prestade“ (1. Mojsijeva 8,2) i da će Noje uskoro moći da napusti kovčeg (1. Mojsijeva 8,16).

Mada mu još uvek nije bio dat direktan nalog za izlazak, Noje preuzima inicijativu i prvo šalje gavrana, a zatim i golubicu da ispitaju situaciju. Najzad, pošto mu se golubica nije vratila, on shvata da „usahnu voda na zemlji; ... otkri krov na kovčegu, i ugleda zemlju suhu“ (1. Mojsijeva 8,13).

Nojevo ponašanje pruža nam obilje praktičnih lekcija. S jedne strane, uči nas da verujemo Bogu, mada On još uvek ne govori direktno. S druge strane, vera ne osporava vrednost razmišljanja i ispitivanja. Vera nas ne oslobađa dužnosti da mislimo, tražimo i proveravamo da li je ono što smo saznali istina.

Pa ipak, Noje ne izlazi napolje sve dok mu Bog, konačno, ne kaže da to učini (1. Mojsijeva 8,15-19). Što će reći, čak i pošto je saznao da je bezbedno izaći, Noje se još uvek oslanja na Boga i čeka Njegov znak, pre nego što napusti barku. I dalje je strpljivo čekao unutar barke. „Kao što je ušao po Gospodnjoj zapovesti, tako je sada čekao poseban nalog da izađe... Konačno se anđeo spustio s neba, otvorio masivna vrata i pozvao patrijarha i njegove ukućane da izađu na zemlju i povedu sa sobom sva živa stvorenja“ – Elen G. Vajt, *Stvaranje, patrijarsi i proroci*, str. 105 (original).

Pročitajte sledeće tekstove: 1. Mojsijeva 8,1; 1. Mojsijeva 19,29 i Psalmi 106,4. Šta znači izraz „Bog se opomenu“? Šta ta istina znači za nas sada – to jest, kako vam je Bog pokazao da vas se „opominje“?

ZAVET – 1. DEO

Došao je trenutak da se obećani zavet ispuni. „Ali ću s tobom učiniti zavjet svoj; i ući ćeš u kovčeg ti i sinovi tvoji i žena tvoja i žene sinova tvojih s tobom“ (1. Mojsijeva 6,18). Za razliku od božanske pretnje uništenjem (1. Mojsijeva 6,17), ovaj zavet je obećanje života.

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 8,20. Šta je Noje prvo uradio kad je izašao iz barke i zašto?

Poput Adama i Eve, koji su nesumnjivo slavili Boga u Subotu neposredno nakon šest dana Stvaranja, Noje prinosi žrtvu Bogu odmah posle Potopa, koji je sam po sebi bio novi čin stvaranja. Međutim, postoji razlika između ta dva čina bogoslužjenja. Za razliku od Adama i Eve, koji su se direktno klanjali Gospodu, Noje je morao da prinese žrtvu. To je prvo pominjanje oltara u Svetom pismu. Ta žrtva je „žrtva paljenica“ (*olah*), najstarija i najčešće prinošena žrtva. Za Noja je to bila zahvalna žrtva (uporediti sa tekstom 4. Mojsijeva 15,1-11), prineta kao izraz zahvalnosti Stvoritelju koji ga je spasao.

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 9,2-4. Kako je Potop uticao na ljudsku ishranu? Koji princip se nalazi u pozadini Božjih ograničenja?

Zbog posledica Potopa, biljna hrana više nije bila dostupna kao nekada. Zato je Bog dopustio ljudima da jedu životinjsko meso. Ta promena ishrane dovela je do promene u odnosima između ljudi i životinja, u poređenju sa odnosima koji su postojali između njih nakon prvobitnog Stvaranja. Prema izveštaju o Stvaranju, ljudi i životinje su delili istu biljnu hranu i nisu predstavljali pretnju jedni drugima. Međutim, u svetu posle Potopa, ubijanje životinja radi ishrane dovelo je do odnosa koji su uključivali strah i trepet (1. Mojsijeva 9,2). U trenutku kad su počeli da jedu jedni druge, ljudi i životinje su, nesumnjivo, razvili odnos sasvim drugačiji od onoga u kom su uživali u Edemu.

Međutim, to Božje dopuštenje imalo je dva ograničenja. Prvo, nisu sve životinje bile pogodne za ishranu. Prvo ograničenje ogledalo se u razlici između „čistih i nečistih“ životinja, što je bilo deo poretka Stvaranja (**videti** 1. Mojsijeva 8,19.20; **uporediti** sa tekstom 1. Mojsijeva 1,21.24). Drugo ograničenje bilo je izričito i novo, a podrazumevalo je uzdržavanje od konzumiranja krvi, jer je život u krvi (1. Mojsijeva 9,4).

ZAVET – 2. DEO

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 8,21-9,1. Kakav je značaj Božjeg zalaganja za očuvanje života? Na koji način Božji blagoslov ostvaruje svrhu tog zalaganja?

Božja posvećenost očuvanju života bila je čin blagodati, a ne rezultat ljudskih zasluga. Bog je odlučio da sačuva život na zemlji uprkos ljudskom zlu (1. Mojsijeva 8,21). U tekstu 1. Mojsijeva 8,22 stoji doslovno, „u sve dane zemlje“, to jest, sve dok postoji ova sadašnja zemlja, godišnja doba će dolaziti i prolaziti i život će opstajati. Ukratko, Bog nije odustao od svoje tvorevine.

Zapravo, sledeći tekst u kom se govori o Božijem blagoslovu, vraća nas na prvobitno Stvaranje i blagoslov koji ga je pratio (1. Mojsijeva 1,22.28; 1. Mojsijeva 2,3). Gospod je, u izviesnom smislu, pružio čovečanstvu priliku za novi početak, mogućnost da počne iznova.

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 9,8-17. Kakav je značaj duge? U kom smislu je taj „znak zaveta“ (1. Mojsijeva 9,13) povezan sa drugim znakom zaveta, Subotom?

Izraz „postavljam zavet“ ponavlja se tri puta (1. Mojsijeva 9,9.11.17), što označava vrhunac i ispunjenje prvobitnog Božijeg obećanja (1. Mojsijeva 6,18). Nakon prethodnog odeljka, koji je paralelan sa šestim danom u izveštaju o Stvaranju, ovaj odeljak je paralelan sa onim koji pokriva sedmi dan izveštaja o Stvaranju – Subotu. Ponavljanje reči „zavet“ sedam puta unutar tog teksta je nešto što podseća na Subotu. Kao i Subota, duga je znak zaveta (1. Mojsijeva 9,13.14.16; uporediti sa tekstom 2. Mojsijeva 31,12-17). Takođe, kao i Subota, duga ima sveobuhvatni karakter jer važi za ceo svet. Kao što je Subota, kao simbol Stvaranja, namenjena svima, ma gde se nalazili, tako i obećanje da više neće biti sveopšteg potopa važi za sve i na svakom mestu.

Sledeći put kada budete videli dugu, razmislite o svim Božjim obećanjima koja su nam data. Zašto možemo verovati tim obećanjima i na koji način nam duga to pokazuje?

ZA DALJE PROUČAVANJE

Posebno je poučno uporediti mentalitet, ponašanje ljudi i stanje u svetu pre Potopa, i onog što postoji u današnje vreme. Ljudska pokvarenost, sasvim sigurno, nije nova pojava. Razmotrite paralele između njihovog i našeg vremena.

„Gresi koji su pozivali na osvetu nad prepotopnim svetom postoje i danas. Strah Božji je proteran iz ljudskih srca, a prema Njegovom zakonu postupa se ravnodušno i sa prezirom. Krajnja posvetovljenost tadašnjeg naraštaja može se uporediti sa stanjem današnjeg naraštaja... Bog nije osudio stanovnike prepotopnog sveta zato što su jeli i pili... Njihov greh sastojao se u tome što su te darove uzimali bez zahvalnosti prema Darodavcu, što su se izopačili udovoljavajući apetitu bez ikakvih ograničenja. Bilo im je dozvoljeno da sklapaju brakove. Brak je božanska ustanova; bila je to jedna od prvih ustanova koje je Bog uspostavio. On je dao posebna uputstva o braku, zaodenuvši ga svetošću i lepotom; ali ta uputstva su zaboravljena, a brak je izopačen i podređen zadovoljavanju strasti. Slično je i danas. U onome što je dozvoljeno, preteruje se do krajnosti... Prevare, podmićivanja i krađe ima podjednako u višim i nižim krugovima i niko ih ne osuđuje. Novine su pune izveštaja o ubistvima... Duh anarhije prožima sve narode, a njegovi izlivi koji s vremena na vreme užasavaju svet, samo su dokaz tinjajućih vatri strasti i bezakonja koje će, kad se jednom izmaknu kontroli, opustošiti zemlju i napuniti je jadom. Slika koju nam Nadahnuće daje o prepotopnom svetu suviše jasno prikazuje stanje ka kojem se savremeno društvo ubrzano kreće. Čak i sada, u ovom stoleću, i u takozvanim hrišćanskim zemljama, dešavaju se zločini isto onako crni i strašni kao što su bili gresi zbog kojih su uništeni grešnici staroga sveta.“

– Elen G. Vajt, *Stvaranje, patrijarsi i proroci*, str. 101, 102 (original).

PITANJA ZA RAZGOVOR:

1. Koje su zajedničke karakteristike prepotopnog i našeg društva? Čemu nas te zajedničke karakteristike uče o milosti Boga koji, uprkos svemu tome, voli ovaj svet i još uvek nastoji da spase koga god može?
2. Neki ljudi tvrde da je Nojev potop bio samo lokalni događaj. Šta je pogrešno u vezi s tom idejom? Kad bi to bila istina, zašto bi svaka lokalna poplava (i svaka duga) činila Boga lažovom?

SVI NARODI I VAVILON

Tekstovi za proučavanje u toku sedmice: 1. Mojsijeva 9,18 - 11,9; Luka 10,1; Matej 1,1-17; Luka 1,26-33; Psalmi 139,7-12; 1. Mojsijeva 1,28; 1. Mojsijeva 9,1.

Tekst za pamćenje: „Zato se prozva Vavilon, jer ondje pomete Gospod jezik cijele zemlje, i odande ih rasu Gospod po svoj zemlji“ (1. Mojsijeva 11,9).

Posle Potopa, fokus biblijskog izveštaja pomera se s pojedinca, Noja, na njegova tri sina, „Sima, Hama i Jafeta“. Posebna pažnja posvećuje se Hamu, ocu Hananejaca (1. Mojsijeva 10,6.15), što predstavlja uvod u priču o „Hananu“, Obećanoj zemlji (1. Mojsijeva 12,5), koju je iščekivao Avram a njegov blagoslov će obuhvatiti sve narode (1. Mojsijeva 12,3).

Međutim, tok narativa prekida izveštaj o izgradnji Vavilonske kule (1. Mojsijeva 11,1-9). Još jednom, Božji planovi za čovečanstvo bivaju poremećeni. Ono što je trebalo da bude blagoslov – rađanje svih naroda – postaje povod za još jedno prokletstvo. Narodi se ujedinjuju kako bi pokušali da zauzmu Božje mesto. Bog im izriče presudu i, usled nastale zbrke, narod se rasejava po celom svetu (1. Mojsijeva 11,8), ispunjavajući tako prvobitni Božji plan da oni „napune zemlju“ (1. Mojsijeva 9,1).

Na kraju, uprkos ljudskoj pokvarenosti, Bog pretvara zlo u dobro. On, kao i uvek, ima poslednju reč. Kletva izrečena Hamu u šatoru njegovog oca (1. Mojsijeva 9,21.22) i kletva nad zbunjenim narodom kod Vavilonske kule (1. Mojsijeva 11,9) na kraju će se pretvoriti u blagoslov za sve narode.

KLETVA NAD HAMOM

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 9,18-27. Koja je poruka te neobične priče?

Nojevo ponašanje u vinogradu podseća na Adamovo ponašanje u Edemskom vrtu. Te dve priče imaju neke zajedničke motive: jedenje voća koje rezultira golotinjom, a zatim pokrivanje, prokletstvo i blagoslov. Dakle, Noje se ponovo povezuje sa svojim adamovskim korenima i, nažalost, nastavlja istoriju Pada.

Fermentacija voća nije bila deo Božjeg prvobitnog stvaranja. Noje se prepustio njenom dejstvu, a zatim izgubio samokontrolu i obnažio se. Činjenica da je Ham „video“ njegovu golotinu podseća na Evu, koja je takođe „videla“ zabranjeno drvo (1. Mojsijeva 3,6). Ta paralela sugerise da Ham nije samo krišom, slučajno „video“ golotinu svog oca. On je išao unaokolo i pričao o tome, a da nije ni pokušao da se pobrine za problem svog oca. Nasuprot tome, reakcija njegove braće koja su odmah krenula da pokriju svog oca, dok ga je Ham ostavio golog, prećutno je osudila Hamove postupke.

Tu je reč o poštovanju roditelja. Ako ne poštujete svoje roditelje, koji predstavljaju vašu prošlost, to će uticati na vašu budućnost (2. Mojsijeva 20,12; uporediti sa Efescima 6,2). Otuda i prokletstvo koje će uticati na Hamovu budućnost i budućnost njegovog sina Hanana.

Naravno, gruba je teološka greška i etički zločin koristiti taj tekst za opravdavanje rasističkih teorija protiv bilo koga. Proročanstvo je striktno ograničeno na Hanana, Hamovog sina. Biblijski autor tu ima na umu neke od pokvarenih postupaka Hananejaca (1. Mojsijeva 19,5-7.31-35).

Pored toga, ta kletva sadrži i obećanje o blagoslovu. U pitanju je igra reči u vezi sa imenom „Hanan“, koje je izvedeno od glagola *kana'*, što znači „pokoriti“. Upravo pokoravanjem Hanana će Božji narod, Simovi potomci, ući u Obećanu zemlju i pripremiti put za dolazak Mesije, koji će Jafeta raširiti „u šatorima Simovijem“ (1. Mojsijeva 9,27). To je proročka aluzija na proširenje Božjeg zaveta na sve narode koji budu prihvatili poruku spasenja upućenu preko Izraela celom svetu (Danilo 9,27; Isaija 66,18-20; Rimljanima 11,25). Tako će Hamova kletva, u stvari, biti blagoslov za sve narode, uključujući i potomke Hama i Hananejaca koji prihvate spasenje koje im je Gospod ponudio.

Noje – „heroj“ Potopa – pijan? Šta nam to govori o nesavršenosti svih nas i o tome zašto nam je Božja milost potrebna u svakom trenutku našeg života?

RODOSLOVI U 1. MOJSIJEVOJ

Na osnovu hronoloških informacija o njegovom vremenu vidimo da Noje služi kao veza između civilizacija pre i posle Potopa. Poslednja dva stiha priče o njemu (1. Mojsijeva 9,28.29) vraćaju nas na poslednju kariku Adamovog rodoslova (1. Mojsijeva 5,32). Pošto je Adam umro kada je Lameh, Nojev otac, imao 56 godina, Noje je sigurno slušao priče o Adamu, tako da je mogao da ih prenosi svojim potomcima pre i posle Potopa.

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 10. Koja je svrha tog rodoslova u Bibliji? (Videti takođe Luka 3,23-38.)

Biblijska genealogija ima tri funkcije. Prvo, ona naglašava istorijsku prirodu biblijskih izveštaja, koji se odnose na stvarne ljude koji su nekada živeli i umrli, i čiji su dani bili precizno izbrojani. Drugo, ona pokazuje kontinuitet od drevnih vremena do vremena u kom živi pisac određene knjige, uspostavljajući jasnu vezu između prošlosti i „sadašnjosti“. Treće, podseća nas na ljudsku krhkost i na tragičan učinak prokletstva greha i njegovih smrtonosnih posledica na sve generacije koje su usledile.

Zapazite da podela na „hamite“, „semite“ i „jafetite“ ne sledi neke jasne kriterijume. Sedamdeset naroda najavljuje 70 članova Jakovljeve porodice (1. Mojsijeva 46,27) i 70 izraelskih starešina u pustinji (2. Mojsijeva 24,9). Ideja o povezanosti između 70 naroda i 70 starešina ukazuje na misiju Izraela prema ostalim narodima: „Kad Višnji razdade našljedstvo narodima, kad razdijeli sinove Adamove, postavi međe narodima po broju sinova Izrailjevih“ (5. Mojsijeva 32,8). Po istom obrascu, Isus šalje 70 učenika da evangeliziraju narode (Luka 10,1).

Ono što nam ta informacija otkriva jeste direktna veza između Adama i patrijaraha. Sve su to bile istorijske ličnosti, stvarni ljudi od Adama pa nadalje. To nam takođe pomaže da shvatimo da su patrijarsi imali direktan pristup svedocima koji su se lično sećali tih drevnih događaja.

Pročitajte tekst Matej 1,1-17. Čemu nas to uči u vezi sa istoričnošću svih tih ličnosti? Zašto je za našu veru toliko bitno da znamo i verujemo da su to bili stvarni ljudi?

JEDAN JEZIK

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 11,1-4. Zašto je ljudima „na cijeloj zemlji“ bilo toliko stalo da postignu jedinstvo?

Izraz „cela zemlja“ odnosi se na mali broj ljudi, onih koji su živeli posle Potopa. Razlog za njihovo okupljanje jasno je naznačen: hteli su da podignu kulu koja bi sezala do nebesa (1. Mojsijeva 11,4). Njihova prava namera bila je zapravo da zauzmu mesto samog Boga Stvoritelja. Posebno je značajno to što opis namera i postupaka tih ljudi podseća na opis Božijih namera i postupaka u izveštaju o Stvaranju: „rekoše“ (1. Mojsijeva 11,3,4; uporediti sa 1. Mojsijeva 1,6.9.14, itd.); „da pravimo“ (1. Mojsijeva 11,3,4; uporediti sa 1. Mojsijeva 1,26). Njihova namera se izričito navodi: „Da stecemo sebi ime“ (1. Mojsijeva 11,4), što je izraz koji se koristi isključivo za Boga (Isaija 63,12.14).

Ukratko, graditelji Vavilona gajili su grešnu ambiciju da zamene Boga Stvoritelja. (Znamo ko ih je na to inspirisao, zar ne? Videti tekst Isaija 14,14.) Sećanje na Potop nesumnjivo je igralo izvesnu ulogu u njihovom projektu. Izgradili su visoku kulu kako bi preživeli sledeći potop, ukoliko bi do njega došlo uprkos Božjem obećanju. Sećanje na Potop sačuvano je u vavilonskoj tradiciji, mada iskrivljeno, i povezuje se sa podizanjem grada Vavilona. Taj napor da se dosegne nebo i uzurpira Božji presto zaista će karakterisati duh Vavilona.

Iz istog razloga priča o Vavilonskoj kuli predstavlja tako važan motiv u Knjizi proroka Danila. Pozivanje na zemlju Senar u uvodu priče o Vavilonskoj kuli (1. Mojsijeva 11,2), ponavlja se na početku Danilove knjige, kao naziv mesta na koje je Navuhodonosor doneo predmete iz jerusalimskog hrama (Danilo 1,2). Među mnogim drugim događajima opisanim u toj knjizi, epizoda u kojoj Navuhodonosor podiže zlatnu statuu, verovatno na istom mestu, u istoj „ravnici“, najjasnije dočarava takav stav. U svojim vizijama kraja, Danilo vidi isti scenario – narode na zemlji kako se okupljaju da bi se ujedinili protiv Boga (Danilo 2,43; Danilo 11,43-45; uporediti sa tekstom Otkrivenje 16,15.16). Taj njihov pokušaj propada, kao i u slučaju Vavilona.

Jedan poznati francuski sekularni pisac iz prošlog veka tvrdio je da se velika svrha čovečanstva sastoji upravo u tome da pokuša „da bude Bog“. Šta je to u svima nama, počevši od Eve u Edemu (1. Mojsijeva 3,5), što nas uvlači u tu opasnu laž?

„HAJDE DA SIDEMO“

Pročitajte sledeće tekstove: 1. Mojsijeva 11,5-7 i Psalmi 139,7-12. **Zašto je Bog tom prilikom sišao na zemlju? Koji događaj je podstakao takvu božansku reakciju?**

Ironijom slučaja, mada su ljudi težili da se popnu u visine, Bog je morao da siđe do njih. Božji silazak je potvrda Njegove nadmoćnosti. Bog će uvek biti izvan našeg ljudskog domašaja. Svaki ljudski napor da se uzdigne ka Njemu i da se sretne s Njim na nebu uzaludan je i smešan. Nesumnjivo, Isus je upravo zato – da bi nas spasao – sišao k nama. Jer, zaista nije bilo drugog načina da nas spase.

Velika ironija u izveštaju o Vavilonskoj kuli ogleda se u izjavi da Bog „siđe da vidi grad i kulu“ (1. Mojsijeva 11,5). Bog uopšte nije morao da siđe da bi je video (Psalmi 139,7-12; uporediti sa tekstom Psalmi 2,4), ali je to ipak učinio. Taj pojam naglašava Božju povezanost sa čovečanstvom.

Pročitajte tekst Luka 1,26-33. **Čemu nas to uči u vezi sa Božjim silaženjem k nama?**

Božji silazak podseća nas takođe na princip opravdanja verom i na proces Božje blagodati. Šta god da uradimo za Boga, On će i dalje morati da siđe da bi se sastao s nama. To što činimo za Boga nije ono što će nas dovesti do Njega i do spasenja. Naprotiv, Božje kretanje ka nama je ono što će nas spasiti. Tekst 1. Mojsijeva 11,5-7 čak dva puta pominje Božji silazak, što pokazuje koliko Mu je bilo važno to što se tamo dešavalo.

Prema tom tekstu, Gospod je želeo da stavi tačku na njihovo duboko ukorenjeno jedinstvo, koje bi — s obzirom na njihovo palo stanje — moglo da vodi samo ka sve većem i većem zlu. Zato je odlučio da im pobrka jezike, čime je osujetio njihove zajedničke planove.

„Planovi graditelja Vavilona završili su se sramno i porazno. Spomenik njihovoj oholosti postao je spomenik njihovoj ludosti. A ipak, ljudi nastavljaju da idu istim putem – oslanjaju se na sebe i odbacuju Božji zakon. To je ponašanje koje je sotona pokušao da nametne na nebu; ono isto koje je Kain pokazao kad je prineo svoj dar.“ – Elen G. Vajt, *Stvaranje, patrijarsi i proroci*, str. 123 (original).

Kako u izveštaju o Vavilonskoj kuli možemo prepoznati još jedan primer ljudske oholosti i razloge iz kojih je taj pokušaj, na kraju, propao? Koje lične pouke možemo izvući iz te priče?

SPASENJE IZGNANIKA

Pročitajte sledeće stihove: 1. Mojsijeva 11,8,9 i 1. Mojsijeva 9,1, i uporedite ih sa tekstom 1. Mojsijeva 1,28. Zašto je Božje rasejanje spasonosno?

Božji plan i blagoslov za ljude sastojao se u sledećem: „Rađajte se i množite se, i napunite zemlju“ (1. Mojsijeva 9,1; uporediti sa tekstom 1. Mojsijeva 1,28). Međutim, graditelji Vavilona su se, nasuprot Božjem planu, radije držali zajedno kao isti narod. Jedan od razloga što su želeli da saznaju taj grad bio je upravo da se ne bi „rasijali po zemlji“ (1. Mojsijeva 11,4). Odbili su da se presele negde drugde, smatrajući verovatno da će zajedno biti moćniji nego što bi bili kad bi se razdvojili i rasejali. I, u izvrsnom smislu, bili su u pravu.

Nažalost, oni su snagu svog jedinstva nameravali da iskoriste za zlo, a ne za dobro. Želeli su da „steknu sebi ime“, što je jasan odraz njihove gordosti i arogancije. Zaista, kad god ljudi, otvoreno prkoseći Bogu, požele da „steknu sebi ime“, možemo biti sigurni da to neće izaći na dobro. Nikad i nije.

Dakle, kao kaznu za njihov otvoreni prkos, Bog je odredio da budu rasejani „po svoj zemlji“ (1. Mojsijeva 11,9), upravo ono što nisu želeli da se desi.

Zanimljivo je da se ime Vavilon, što znači „vrata Božja“, povezuje sa glagolom *balal*, što znači „zbuniti“ (1. Mojsijeva 11,9). Dakle, upravo zato što su hteli da stignu do „vrata“ Božjih, jer su sebe smatrali jednakim Bogu, završili su zbunjeni i mnogo manje moćni nego što su bili ranije.

„Stanovnici Vavilona želeli su da uspostave upravu nezavisnu od Boga. Među njima je bilo i onih koji su se bojali Gospoda, ali su ih bezakonici zaveli lažima i privukli svojim planovima. Bog je zbog tih vernih odlagao izlivanje svojih sudova i pružao im priliku da razotkriju njihovu pravu prirodu. Dok se to događalo, sinovi Božji su se trudili da ih odvrte od njihovih namera, ali oni su svim srcem kao jedan stali iza poduhvata kojim su izazivali Boga. Da su nastavili da ga nesmetano ostvaruju, svet bi još u svojim ranim danima postao potpuno izopačen. Njihov zavet je bio utemeljen na pobuni; bilo je to carstvo osnovano radi uzdizanja čoveka, carstvo u kojem Bog ne bi uživao ni vlast ni čast.“ – Elen G. Vajt, *Stvaranje, patrijarsi i proroci*, str. 123 (original).

Zašto moramo biti vrlo pažljivi kako ne bismo težili da „steknemo ime“ za sebe same?

ZA DALJE PROUČAVANJE

U knjizi *Stvaranje, patrijarsi i proroci* od Elen G. Vajt, pročitajte poglavlje pod naslovom „Vavilonska kula“, str. 117-124 (original).

„Odlučili su da podignu grad i u njemu kulu tako zastrašujuće visine da izazove divljenje sveta. Te poduhvate su planirali kako bi sprečili ljude da se raseju i osnivaju nova naselja. Iako je Bog naredio ljudima da se rašire po svoj zemlji, da je nasele i pokore, graditelji Vavilona želeli su da sačuvaju jedinstvo svoje zajednice i utemelje monarhiju koja bi na kraju obuhvatila celu zemlju. Tako bi njihov grad postao prestonica svetskog carstva. Njegova slava budila bi divljenje i poštovanje sveta i proslavila njegove osnivače. Veličanstvena kula koja bi dosegala do neba, trebalo je da stoji kao spomenik snage i mudrosti svojih graditelja i da sećanje na njihovu slavu sačuva za sve naraštaje.

Stanovnici senarske ravnice nisu verovali Bogu kada se zavetovao da neće više pustiti Potop na zemlju. Mnogi među njima odbacili su Božje postojanje i Potop pripisivali delovanju prirodnih sila. Drugi su verovali u vrhovno Biće koje je uništilo prepotopni svet, ali su se njihova srca, kao nekada Kainovo, pobunila protiv Njega. Kula je trebalo da im posluži kao utočište u slučaju nove poplave. Podižući građevinu na mnogo veću visinu od one koju su dosegle vode Potopa, nameravali su da izbegnu svaku moguću opasnost. A budući da bi se uzdigli do oblaka, nadali su se da će dokučiti i uzrok Potopa. Celokupni poduhvat osmišljen je tako da još više uzvisi ponos graditelja, da misli budućih naraštaja odvrti od Boga i navede ih na idolopoklonstvo.“ – Elen G. Vajt, *Stvaranje, patrijarsi i proroci*, str. 118, 119 (original).

PITANJA ZA RAZGOVOR:

1. Kakve primere imamo iz istorije, ili možda čak i iz sadašnjosti, o nevoljama koje mogu da izazovu oni koji žele da steknu sebi ime?
2. Kako možemo, kao crkva, izbeći opasnost da pokušamo, čak i nesvesno, da gradimo sopstvenu Vavilonsku kulu? Na koje načine bismo zapravo mogli pokušati da to uradimo, možda čak i nesvesno?

AVRAMOVI KORENI

Tekstovi za proučavanje u toku sedmice: 1. Mojsijeva 12; Isaija 48,20; Isaija 36,6-9; Jeremija 2,18; 1. Mojsijeva 13; 1. Mojsijeva 14; Jevrejima 7,1-10.

Tekst za pamćenje: „Vjerom poslušava Avraam kad bi pozvan da izide u zemlju koju šćaše da primi u našljedstvo, i izide ne znajući kuda ide“ (Jevrejima 11,8).

Stigli smo do središta 1. knjige Mojsijeve. Ovaj centralni deo (1. Mojsijeva 12-22) pokriva Avramovo putovanje od prvog Božjeg poziva, *lekh lekha* – „Idi!“ (1. Mojsijeva 12,1), koji je naveo Avrama da se odrekne svoje prošlosti, do drugog Božjeg poziva, *lekh lekha* – „Idi!“ (1. Mojsijeva 22,2), koji ga je naveo da se odrekne budućnosti (kakvu bi imao u svom sinu). Kao rezultat toga, Avram je uvek u pokretu, uvek je migrant, zbog čega se naziva i „došljakom“ (1. Mojsijeva 17,8).

Na svom putovanju, Avram „lebdi nad prazninom“, bez prošlosti, koju je izgubio, i bez budućnosti koju ne može da sagleda. Između ta dva poziva, koja uokviruju njegovo putovanje vere, Avram čuje Božji glas, koji ga uverava: „Ne boj se“ (1. Mojsijeva 15,1). Te tri Božje reči obeležavaju tri dela Avramovog putovanja, koja ćemo proučavati u 6, 7. i 8. pouci za ovo tromesečje.

Avram predstavlja uzor vere (1. Mojsijeva 17,6) i u jevrejskom Pismu se pominje kao čovek vere (Nemija 9,7,8). U Novom zavetu, Avram je jedna od najčešće pominjanih ličnosti iz Starog zaveta, a ove nedelje ćemo početi da uviđamo i zašto.

AVRAMOV ODLAZAK

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 12,1-9. Zašto je Bog pozvao Avrama da napusti svoju zemlju i porodicu? Kako je Avram odgovorio?

Poslednji put kad je Bog razgovarao s nekom osobom, bar prema onome što je zabeleženo u Svetom pismu, bilo je to sa Nojem, kad ga je, posle Potopa, uveravao da će uspostaviti zavet sa svakim telom (1. Mojsijeva 9,15-17), i da više nikad neće biti sveopšteg potopa na zemlji. Božja nova reč, sada upućena Avramu, ponovo se povezuje s tim obećanjem: svi narodi na zemlji biće blagosloveni preko Avrama.

Ispunjenje tog proročanstva počinje napuštanjem prošlosti. Avram ostavlja sve što mu je bilo poznato – svoju zemlju, porodicu, čak i deo sebe. Razmere tog poteza ogledaju se u ponavljanju ključne reči „idi“, koja se u ovom kontekstu javlja sedam puta. Avram prvo mora da napusti svoju zemlju, „Ur Haldejski“, koja je takođe Vavilon (1. Mojsijeva 11,31; Isaija 13,19). Taj poziv na „izlazak iz Vavilona“ ima dugu istoriju među biblijskim prorocima (Isaija 48,20; Otkrivenje 18,4).

Avramov odlazak tiče se i njegove porodice. Avram mora da ostavi svoju postojbinu i veliki deo onoga što je naučio i stekao nasleđem, obražovanjem i uticajem.

Međutim, Božji poziv obuhvata i više od toga. Jevrejski izraz *lekh lekha*, „idi“, doslovno preveden znači „idi sam“ ili „idi zbog sebe“. Avramov izlazak iz Vavilona podrazumeva nešto više od napuštanja njegovog okruženja, pa čak i njegove porodice. Jevrejski izraz stavlja naglasak na njega samog. Avram mora da napusti sebe, da se oslobodi dela sebe koji ga vezuje za njegovu vavilonsku prošlost.

Krajnji cilj tog napuštanja je „zemlja“ koju će mu Bog pokazati. Isti rečnik ponovo se koristi u kontekstu Isakove žrtve (1. Mojsijeva 22,2), na gori Moriji, gde je on trebalo da bude prinjet, i gde je kasnije podignut jerusalimski hram (2. Dnevnika 3,1). Božje obećanje se ne odnosi samo na fizičku domovinu, već na spasenje sveta. Ta ideja je ponovo potvrđena Božjim obećanjem o blagoslovu za sve narode (1. Mojsijeva 12,2,3). Glagol *barakh*, „blagosloviti“, javlja se u ovom odlomku pet puta. Proces tog sveopšteg blagoslova deluje preko Avramovog „semena“ (1. Mojsijeva 22,18; 1. Mojsijeva 26,4; 1. Mojsijeva 28,14). Tekst se tu odnosi na „seme“, koje će svoje krajnje ispunjenje naći u Isusu Hristu (Dela 3,25).

Šta bi Bog mogao da vas pozove da ostavite za sobom? To jest, koji deo svog života biste možda morali da napustite kako biste poslušali Božji poziv?

ISKUŠENJE EGIPTA

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 12,10-20. Zašto je Avram napustio Obećanu zemlju da bi otišao u Egipat? Kakvo je bilo faraonovo ponašanje u poređenju sa Avramovim?

Ironično, Avram, koji je upravo stigao u Obećanu zemlju, odlučuje da iz nje ode u Egipat jer „nasta glad u onoj zemlji“ (1. Mojsijeva 12,10). Izveštaji o tome da su ljudi iz Hanana odlazili u Egipat u vreme gladi dobro su potkrepljeni drevnim egipatskim tekstovima. U egipatskom učenju Merikare, tekstu koji je nastao tokom perioda Srednjeg carstva (2060–1700), ljudi koji su dolazili iz Hanana označeni su kao „nesrećni Azijati“ (*aamu*) i opisani kao „jadnici... koji nemaju vode... i ne borave na jednom mestu, već idu trbuhom za kruhom.“ – Miriam Lichtheim, *Ancient Egyptian Literature*, Volume I: The Old and Middle Kingdoms (Berkley, CA: University of California Press, 1973), pp. 103, 104.

Iskušenje Egipta često je predstavljalo problem za drevne Izraelce (4. Mojsijeva 14,3; Jeremija 2,18). Egipat je tako postao simbol svih onih koji se više uzdaju u ljude nego u Boga (2. O carevima 18,21; Isaija 36,6.9). U Egiptu, gde se voda vidala svakodnevno, vera nije ni bila potrebna, jer su blagoslovi zemlje bili odmah vidljivi. U poređenju sa zemljom kojom je harala glad, Egipat je delovao kao dobro mesto za život, uprkos onome što je Bog rekao.

Avram koji sada napušta Hanan, sušta je suprotnost Avramu koji je napustio Ur. Avram je ranije prikazan kao čovek vere, koji napušta Ur u odgovoru na Božji poziv. Sada, Avram napušta Obećanu zemlju sam, svojom voljom. Ranije se Avram oslanjao na Boga, a sada se ponaša kao pragmatični, manipulativni i neetički političar koji računa samo na sebe. „Za vreme svog boravka u Egiptu, Avram je pokazao da nije lišen ljudskih slabosti i nedostataka. Prikrivajući činjenicu da je Sara njegova žena, pokazao je nepoverenje u božansku zaštitu, nedostatak one uzvišene vere i hrabrosti koju je tako često i plemenito pokazivao u svom životu.“ – Elen G. Vajt, *Stvaranje, patrijarsi i proroci*, str. 130 (original).

Dakle, ono što ovde vidimo jeste činjenica da čak i veliki Božji čovek može da pogreši, i da ga Bog neće zbog toga ostaviti. Kad Novi zavet govori o Avramu kao o primeru spasenja blagodaću, to znači upravo to – blagodaću. Jer, da se ne spasavamo blagodaću, za Avrama, kao ni za bilo koga od nas, ne bi bilo nikakve nade.

Čemu ova priča treba da nas nauči kad je reč o tome koliko je lako, čak i vernim hrišćanima, da skrenu s pravog puta? Zašto neposlušnost nikada nije dobar izbor?

AVRAM I LOT

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 13,1-18. Čemu nas ta priča uči u pogledu važnosti karaktera?

Avram se vraća tamo gde je bio ranije, kao da je njegovo putovanje u Egipat bilo samo neslavno skretanje s puta. Božja priča sa Avramom počinje ponovo, odande gde je stala posle njegovog prvog putovanja u Obećanu zemlju. Prva Avramova stanica je Vetilj (1. Mojsijeva 13,3), baš kao i na njegovom prvom putovanju u tu zemlju (1. Mojsijeva 12,3-6). Avram se pokajao i „došao k sebi“ – Avramu, čoveku vere.

Ponovno uspostavljanje veze sa Bogom pokazuje se već u Avramovom odnosu prema ljudima, u načinu na koji rešava problem sa Lotom, svojim bratancem, u vezi sa podelom zemlje. Avram je taj koji predlaže mirno rešenje i dozvoljava Lotu da prvi bira (1. Mojsijeva 13,9.10), što je čin velikodušnosti i dobrote, koji pokazuje kakav je čovek Avram bio.

To što je Lot za sebe izabrao najbolji i najmanje zahtevan deo, dobro navodnjenu ravnicu (1. Mojsijeva 13,10, 11), ne brinući se zbog zloće svojih budućih suseda (1. Mojsijeva 13,13), otkriva nešto o njegovoj pohlepi i karakteru. Izraz „izabra sebi“ podseća nas na prepotopne ljude, koji takođe „uzimaše... koje htješe“ (videti 1. Mojsijeva 6,2).

Nasuprot tome, Avramov potez bio je čin vere. Avram nije izabrao zemlju; ona mu je data po blagodati Božjoj. Za razliku od Lota, Avram je na zemlju gledao samo po Božjem nalogu (1. Mojsijeva 13,14). Tek kada se odvojio od Lota, Bog mu se ponovo obratio (1. Mojsijeva 13,14). To je zapravo prvi zabeleženi razgovor između Boga i Avrama nakon poziva u zemlji Ur. „Podigni sada oči svoje, pa pogledaj s mjesta gdje si na sjever i na jug i na istok i na zapad. Jer svu zemlju što vidiš tebi ću dati i sjemenu tvojemu do vijeka“ (1. Mojsijeva 13,14.15). A onda Bog poziva Avrama da „prolazi“ tom zemljom kao da je reč o činu prisvajanja. „Ustani, i prolazi tu zemlju u dužinu i u širinu; jer ću je tebi dati“ (1. Mojsijeva 13,17).

Međutim, Gospod vrlo jasno stavlja do znanja da On, Bog, daje tu zemlju Avramu. To je dar, dar blagodati, koji Avram mora da primi verom, verom koja vodi ka poslušnosti. Sve što je Bog tu obećao Avramu ostvariće se isključivo Njegovim delovanjem (videti 1. Mojsijeva 13,14-17).

Kako možemo naučiti da budemo ljubazni i velikodušni prema drugima, čak i kada oni nisu takvi prema nama?

VAVILONSKA KOALICIJA

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 14,1-17. Šta je značajno u vezi s tim ratom do kog dolazi neposredno nakon davanja Obećane zemlje? Čemu nas ta priča uči kad je reč o Avramu?

To je prvi rat o kom se govori u Svetom pismu (1. Mojsijeva 14,2). Koalicija četiri vojske iz Mesopotamije i Persije protiv druge koalicije pet hananskih vojski, uključujući careve Sodoma i Gomore (1. Mojsijeva 14,8), sugerije da je reč o velikom sukobu (1. Mojsijeva 14,9). Razlog za tu vojnu operaciju sastoji se u činjenici da su se hananski narodi pobunili protiv svojih vavilonskih gospodara (1. Mojsijeva 14,4.5). Mada se ta priča odnosi na konkretan istorijski sukob, trenutak izbijanja tog „globalnog“ rata, neposredno nakon što je Bog tu zemlju darovao Avramu, daje čitavom događaju poseban duhovni značaj.

Učešće tolikog broja naroda iz zemlje Hanan sugerije da se u tom sukobu radilo o suverenitetu nad zemljom. Ironično, logor Avrama, istinski zainteresovane strane – jer je on jedini bio legitimni vlasnik te zemlje – jedina je sila koja ostaje van sukoba, bar u početku.

Razlog njegove neutralnosti je taj što, za Avrama, Obećana zemlja nije bila stečena silom oružja niti mudrošću političkih strategija. Avramovo carstvo bilo je Božji dar. Jedini razlog iz kog će se Avram umešati je sudbina njegovog bratanca Lota, koji je bio zarobljen u nekoj od bitaka (1. Mojsijeva 14,12.13).

„Avram, koji je spokojno boravio u hrastovim šumarcima kraj Marmrije, saznao je od jednog od begunaca priču o bici i nesreći koja je zadesila njegovog sinovca. Nije gajio nikakve neprijatne uspomene na Lotovu nezahvalnost. Probudila se sva njegova naklonost prema rođaku i odlučio je da ga oslobodi. Tražeći, pre svega, božanski savet, Avram se spremao za rat.“ – Elen G. Vajt, *Stvaranje, patrijarsi i proroci*, str. 135 (original).

Međutim, Avram se nije suprotstavio celoj koaliciji. U nečemu što je verovatno bilo poput munjevite noćne operacije komandosa, napao je samo logor u kom je Lot bio zatvorenik. Lot je spasen, a sa njim i car Sodoma. Tako je ovaj verni Božiji čovek pokazao veliku hrabrost i moralnu čvrstinu. Nema sumnje da je njegov uticaj u tom regionu porastao, da su ljudi videli kakav je on čovek, i saznali nešto više o Bogu kome je služio.

Kakav uticaj na druge imaju naši postupci? Kakvu poruku o našoj veri šaljemo svojim delima?

DESETAK MELHISEDEKU

Pročitajte sledeće tekstove: 1. Mojsijeva 14,18-24 i Jevrejima 7,1-10. Ko je bio Melhisedek? Zašto je Avram dao desetak tom svešteniku koji se pojavio naizgled niotkuda?

Iznenadna pojava tajanstvenog Melhisedeka nije neumesna. Nakon što su se hananski carevi zahvalili Avramu, on sada izražava zahvalnost ovom svešteniku time što mu daje desetak.

Melhisedek dolazi iz grada Salima, što znači „mir“ – vrlo prikladna poruka nakon tih ratnih previranja.

Nastavak *tsedek*, što znači „pravda“, u imenu Melhisedek, pojavljuje se u suprotnosti sa imenima careva Sodoma – Vala („u zlu“) i Gomore – Varsa („u pokvarenosti“), koja su verovatno bila odraz toga što su oni predstavljali (1. Mojsijeva 14,2).

Melhisedek se pojavljuje nakon gušenja nasilja i zla oličenog u ostalim hananskim carevima. U ovom odlomku nalazi se i prva biblijska referenca na reč „sveštenik“ (1. Mojsijeva 14,18). Povezivanje Melhisedeka sa „Bogom višnjim“ (1. Mojsijeva 14,18), koga Avram naziva svojim Bogom (1. Mojsijeva 14,22), jasno ukazuje da ga je Avram video kao sveštenika Boga kojem je služio. Melhisedek se, međutim, ne poistovećuje sa Hristom. On je jednostavno bio Božji predstavnik među ljudima tog vremena (videti komentare Elen G. Vajt u delu: *The SDA Bible Commentary*, vol. 1, pp. 1092, 1093).

Melhisedek zaista služi kao sveštenik. On iznosi „hljeb i vino“, što je česta asocijacija na upotrebu sveže ceđenog soka od grožđa (5. Mojsijeva 7,13; 2. Dnevnika 31,5), i kasnije se ponovo pominje u kontekstu davanja desetka (5. Mojsijeva 14,23). Osim toga, on blagosilja Avrama (1. Mojsijeva 14,19).

U međuvremenu, „dade mu Avram desetak od svega“ (1. Mojsijeva 14,20) kao odgovor Bogu Stvoritelju, „čije je nebo i zemlja“ (1. Mojsijeva 14,19). Ta titula predstavlja aluziju na uvod izveštaja o Stvaranju (1. Mojsijeva 1,1), gde izraz „nebo i zemlja“ podrazumeva sveukupnost, odnosno „sve“. Kao takav, desetak se smatra izrazom zahvalnosti Tvorcu, koji sve poseduje (Jevrejima 7,2-6; uporediti sa tekstom 1. Mojsijeva 28,22). Paradoksalno, vernik ne shvata desetak kao dar Bogu, već kao dar od Boga, jer nam Bog ionako sve daje.

Zašto je čin vraćanja desetka snažan pokazatelj vere, kao i značajan podstrek za izgradnju vere?

ZA DALJE PROUČAVANJE

U knjizi *Stvaranje, patrijarsi i proroci* od Elen G. Vajt pročitajte poglavlje pod naslovom „Avram u Hananu“, str. 134–136 (original).

„Hristova crkva treba da bude blagoslov, a njeni članovi da budu blagosloveni dok blagosiljaju druge. Kad je jednom narodu dao prednost nad celim svetom, Božji cilj nije bio samo da ih usvoji kao sinove i kćeri, već da preko njih daruje svetu blagodeti božanskog prosvetljenja. Kad je izabrao Avrama, Gospod nije hteo samo da ga učini svojim posebnim prijateljem, već i posrednikom dragocenih i naročitih prednosti koje je želeo da podari svim narodima. Avram je trebalo da bude svetlost u moralnoj tami svog okruženja.

Kad svoju decu blagoslovi svetlošću i istinom, Bog to ne čini samo zato da bi oni imali dar večnog života, već i da bi ljudi oko njih mogli da budu duhovno prosvetljeni... 'Vi ste so zemlji.' A kad učini da Njegova deca budu so zemlji, to nije samo radi njihovog sopstvenog očuvanja, već i zato da bi postali aktivni činioци u očuvanju drugih...

Da li svetlite kao živo kamenje u Božijoj građevini?... Naša vera nije prava ukoliko ne vrši nadzor nad svakim našim poslovnim poduhvatom. Nama je potrebna praktična pobožnost koju ćemo utkati u svoj poslovni život. Hristova preobražujuća milost treba da deluje na naše srce. Potrebno nam je mnogo manje sebe, a mnogo više Isusa.“ – Ellen G. White, *Reflecting Christ*, p. 205.

PITANJA ZA RAZGOVOR:

1. U svetlu Avramovog blagoslova: „Blagosloviću te... i ti ćeš biti blagoslov“ (1. Mojsijeva 12,2), šta zapravo znači biti blagosloven? Kako mi, kao ljudi koji služe istom Bogu kao i Avram, možemo biti blagoslov za druge?
2. Šta nije u redu u vezi sa Avramovom polovičnom laži o njegovoj ženi-sestri? Šta je gore: slagati ili reći delimičnu istinu, pri čemu, tehnički gledano, ipak lažete?
3. Pročitajte ponovo tekst 1. Mojsijeva 14,21-23, Avramov odgovor na ponudu sodomskog cara. Zašto je on tako reagovao i koju važnu pouku možemo izvući iz te priče? Zar ne bi bilo opravdano da je Avram odlučio da uzme ono što mu je taj car ponudio?

ZAVET SA AVRAMOM

Tekstovi za proučavanje u toku sedmice: 1. Mojsijeva 15-19,29; Rimljanima 4,3,4.9.22; Galatima 4,21-31; Rimljanima 4,11; Rimljanima 9,9; Amos 4,11.

Tekst za pamćenje: „A Avram reče: Gospode, Gospode, šta ćeš mi dati kad živim bez djece, a na kom će ostati moja kuća to je Elijezer ovaj Damaštanin?“ (1. Mojsijeva 15,2).

Sa tekstom 1. Mojsijeva 15 dolazimo do ključnog trenutka, kada Bog ozvaničava svoj zavet sa Avramom. Avramovski zavet je drugi po redu, posle zaveta sa Nojem.

Avramov zavet, poput Nojevog, obuhvata i druge narode, jer je to, u krajnjoj liniji, deo večnog zaveta, ponuđenog celom čovečanstvu (1. Mojsijeva 17,7; Jevrejima 13,20).

U ovoj epizodi Avramovog života ima puno straha, ali i smeha. Avram se plaši (1. Mojsijeva 15,1), baš kao i Sara (1. Mojsijeva 18,15) i Agara (1. Mojsijeva 21,17). Avram se smeje (1. Mojsijeva 17,17), kao i Sara (1. Mojsijeva 18,12) i Ismailo (1. Mojsijeva 21,9). Ta poglavlja odišu ljudskom osećajnošću i toplinom. Avram se strastveno zalaže za spasenje zlih Sodomljana, brižan je prema Sari, Agari i Lotu, a prema trojici stranaca izuzetno gostoljubiv (1. Mojsijeva 18,6).

Upravo u tom kontekstu Avram, čije ime ukazuje na plemenitost i ugled, dobija ime Avraam, što znači „otac mnogih naroda“ (1. Mojsijeva 17,5). Dakle, ovde vidimo više nagoveštaja sveobuhvatne prirode onoga što Bog planira da uradi kroz svoj zavet sa Avramom.

AVRAMOVA VERA

Pročitajte sledeće tekstove: 1. Mojsijeva 15,1-21 i Rimljanima 4,3.4.9.22. **Kako Avram otkriva šta znači živeti verom? Kakvo je značenje žrtve koju je Bog tražio da Avram prinese?**

Prvi Božji odgovor na Avramovu zabrinutost u vezi sa naslednikom (1. Mojsijeva 15,1-3) bilo je obećanje da će dobiti sina „koji će izaći od“ njega (1. Mojsijeva 15,4). Isti jezik koristi i prorok Natan kada govori o potomstvu budućeg mesijanskog cara (2. Samuilova 7,12). Avram biva ubeđen i „povjerova... Bogu“ (1. Mojsijeva 15,6), jer shvata da ispunjenje Božjeg obećanja ne zavisi od njegove vlastite pravednosti nego od Božje (1. Mojsijeva 15,6; uporedi sa Rimljanima 4,5.6).

Takvo shvatanje bilo je sasvim neuobičajeno, posebno u toj kulturi. U religiji starih Egipćana, na primer, presuda se određivala nabranjanjem pravednih dela pojedinca i njihovim odmeravanjem u odnosu na pravednost boginje Maat, koja je bila oličenje božanske pravde. Ukratko, „spasenje“ je moralo da se zaradi.

Međutim, ovom prilikom, Bog je osmislio ceremoniju žrtvovanja koju je Avram trebalo da obavi. Ta žrtva je u osnovi ukazivala na Hristovu smrt za naše grehe. Ljudi se spasavaju milošću, darom Božje pravednosti, koji te žrtve simbolizuju. Konkretno, ta ceremonija je ipak sadržavala i neke poruke za Avrama lično. Sletanje ptica grabljivica na žrtvovane životinje (1. Mojsijeva 15,9-11) označavalo je da će Avramovi potomci trpeti ropstvo u periodu od „četiri stotine godina“ (1. Mojsijeva 15,13), ili četiri generacije (1. Mojsijeva 15,16). A onda će se, u četvrtom pokoljenju, njegovi potomci „vratiti ovamo“ (1. Mojsijeva 15,16).

Poslednja scena tog žrtvenog obreda posebno je dramatična: „Plamen ognjeni prolazaše između onijeh dijelova“ (1. Mojsijeva 15,17). To neobično čudo ukazivalo je na Božju čvrstu odlučnost da ispuni svoje zavetno obećanje o davanju zemlje Avramovim potomcima (1. Mojsijeva 15,18).

Granice te Obećane zemlje, „od vode misirske do velike vode, vode Efrata“ (1. Mojsijeva 15,18) podsećaju nas na granice Edemskog vrta (uporediti sa tekstom 1. Mojsijeva 2,13.14). To proročanstvo, dakle, obuhvata mnogo više od samog izlaska iz Egipta i obezbeđivanja domovine za Izrael. Na udaljenim horizontima tog proročanstva, u slici Avramovih potomaka koji zauzimaju Hanansku zemlju, nazire se ideja o spasenju Božjeg naroda poslednjeg vremena, koji će se vratiti u Edemski vrt.

Kako da naučimo da svoju pažnju zadržimo na Hristu i Njegovoj pravednosti kao našoj jedinjoj nadi u spasenje? Šta se dešava kad počnemo da prebrojavamo svoja dobra dela?

AVRAMOVE SUMNJE

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 16,1-16. Kakav je značaj Avramove odluke da „otide k Agari“, uprkos obećanju koje mu je Bog dao? Kako te dve žene predstavljaju dva verska stava (Galatima 4,21-31)?

Kada je Avram posumnjao (1. Mojsijeva 15,2), Bog ga je nedvosmisleno uverio da će imati sina. Ali sada, 10 godina kasnije, Avram je još uvek bez sina. I pored Božjeg poslednjeg upečatljivog proročanstva, čini se da je Avram izgubio veru; on više ne veruje da će moći da ima sina sa Sarom. Sara, osećajući se beznadežno, preuzima inicijativu i nagovara ga da pribegne uobičajenoj praksi tog vremena na Bliskom istoku – da uzme surogat majku. Agara, Sarina sluškinja, određena je za tu uslugu. Zamisao funkcioniše. Ironično, čini se da je ta ljudska strategija efikasnija od vere u Božja obećanja.

Odlomak koji opisuje Sarin odnos prema Avramu podseća na priču o Adamu i Evi u Edemskom vrtu. Ta dva teksta dele niz zajedničkih motiva (Sara, kao i Eva, je aktivna, dok je Avram, kao i Adam, pasivan), kao i neke zajedničke glagole i izraze („prista na riječ“, „uze“ i „dade“). Ta paralela između ove dve priče ukazuje na Božje neodobravanje takvog načina delovanja.

Apostol Pavle se poziva na tu priču da bi izneo svoj zaključak o blagodati nasuprot delima (Galatima 4,23-26). U oba izveštaja, rezultat je isti: neposredan ishod ljudskog delovanja mimo Božje volje vodi u buduće nevolje. Zapazite da je Bog odsutan tokom celog tog poduhvata. Sara govori o Bogu, ali nikada ne govori s Njim, niti Bog govori s nekim od njih. Ovo odsustvo Boga je upadljivo, posebno nakon Njegovog intenzivnog prisustva u prethodnom poglavlju.

Bog se tada pojavljuje pred Agarom, ali tek pošto je napustila Avramovu kuću. Ta neočekivana pojava otkriva Božje prisustvo uprkos ljudskim pokušajima da nešto urade bez Njega. „Anđeo Gospodnji“ (1. Mojsijeva 16,7) je titula koja se često poistovećuje sa imenom Gospod, YHWH (videti tekst 1. Mojsijeva 18,1.13.22). Ovog puta Bog je taj koji preuzima inicijativu i najavljuje Agari da će roditi sina Ismaila, čije ime znači „Bog čuje“ (1. Mojsijeva 16,11). Ironično, priča se završava idejom o slušanju (*shama*), što podseća na početak priče, kada je Avram „poslušao“ (*shama*) Sarin glas (1. Mojsijeva 16,2).

Zašto nam je tako lako da upadnemo u istu vrstu grešaka kao što je ova koju je Avram tom prilikom napravio?

ZNAK AVRAMOVSKOG ZAVETA

Pročitajte sledeće tekstove: 1. Mojsijeva 17,1-19 i Rimljanima 4,11.
Kakav je duhovni i proročki značaj obreda obrezanja?

Avramov nedostatak vere, kao što se vidi u prethodnoj priči (1. Mojsijeva 16), prekinuo je tok njegovog duhovnog putovanja sa Bogom. Za to vreme Bog je ćutao. A sada ponovo, prvi put posle tih dešavanja, Bog progovara Avramu. Bog se ponovo povezuje sa Avramom i vraća ga na trenutak kada je sklopio zavet s njim (1. Mojsijeva 15,18).

Sada mu, međutim, Bog daje znak zaveta. Naučnici su dugo raspravljali o značenju obrezanja. S obzirom da taj obred uključuje prolivanje krvi (videti 2. Mojsijeva 4,25), on bi se mogao razumeti u kontekstu žrtve, što bi značilo da je Avramu pripisana pravednost (uporediti sa Rimljanima 4,11).

Takođe je značajno to što se ovaj zavet, označen obrezanjem, opisuje terminima koji upućuju na prvo mesijansko proročanstvo (uporediti 1. Mojsijeva 17,7 sa 1. Mojsijeva 3,15). Paralela između ta dva teksta sugerira da se Božje obećanje Avramu odnosilo na nešto više od samog fizičkog rođenja naroda. Ono je sadržavalo i duhovno obećanje o spasenju za sve narode na zemlji. A obećanje „večnog zaveta“ (1. Mojsijeva 17,7) odnosi se na delo mesijanskog „semena“, na Hristovu žrtvu koja obezbeđuje večni život svima koji se na nju pozovu na osnovu vere i svega onog što vera podrazumeva (uporediti sa Rimljanima 6,23 i Titu 1,2).

Što je posebno zanimljivo, to obećanje o večnoj budućnosti sadržano je u promeni Avramovog i Sarinog imena. Imena Avram i Sara odnosila su se samo na njihov ovozemaljski status: Avram znači „uzvišeni otac“, a Sara „moja princeza“ (to jest, Avramova princeza). Međutim, njihova nova imena bila su vezana za budućnost: Avraam znači „otac mnogih naroda“, a Sara „princeza“ (za sve). Uporedo, ali ne bez izvesne ironije, ime Isak („on će se smejati“) podseća na Avramov smeh (prvi smeh zabeležen u Svetom pismu, 1. Mojsijeva 17,17). To je skeptičan smeh ili, možda, izraz čuđenja. U svakom slučaju, mada je verovao u jasno Gospodnje obećanje, Avram se i dalje borio da tu veru i poverenje pokaže na praktičan način u životu.

Kako možemo naučiti da verujemo kao Avram, čak i u onim trenucima kad to podrazumeva borbu sa samim sobom? Zašto je važno da ne odustanemo, uprkos trenucima sumnje?

SIN OBEĆANJA

Prizor obrezanja, opisan na kraju poglavlja, obuhvatao je sve: ne samo Ismaila, već sve muškarce iz Avramovog doma (1. Mojsijeva 17,23-27). Reč *kol*, „sve“, „koje god“, ponavlja se četiri puta (1. Mojsijeva 17,23.27). Upravo u tom kontekstu Bog se javlja Avramu da bi mu potvrdio obećanje o sinu „Isaku“.

Pročitajte tekstove: 1. Mojsijeva 18,1-15 i Rimljanima 9,9. Šta možemo naučiti o gostoprimstvu posmatrajući kako je Avram primio svoje posetioce? Kako objašnjavate Božji odgovor na Avramovo gostoprimstvo?

Nije sasvim jasno da li je Avram znao ko su ti stranci (Jevrejima 18,2), ali se on, u svakom slučaju, ponašao kao da je među njima i sam Bog. Avram je sedeo „na vratima pred šatorom svojim u podne“ (1. Mojsijeva 18,1), a budući da su posetioci retki u pustinji, verovatno je silno želeo da se s njima sretne. Avram je potrčao ka njima (1. Mojsijeva 18,2), mada je imao 99 godina. Jednog od tih ljudi oslovio je imenom Adonaj – „Gospode“ (1. Mojsijeva 18,3), koje se često koristi za Boga (1. Mojsijeva 20,4; 2. Mojsijeva 15,17). Sav se ustrčao da im pripremi nešto za jelo (1. Mojsijeva 18,6.7). A onda je stajao pred njima, osetljiv za njihove potrebe i spreman da im služi (1. Mojsijeva 18,8).

Avramovo ponašanje prema nebeskim posetiocima postalo je nadahnjujući uzor gostoprimstva (Jevrejima 13,2). Zapravo, Avramov stav dubokog poštovanja nosi u sebi filozofiju gostoprimstva. Pokazivanje poštovanja i brige prema strancima nije samo lep gest učtivosti. Biblija naglašava da je to verska dužnost, kao nešto što je učinjeno samom Bogu (uporedi sa Matej 25,35-40). Ironično zvuči, ali Bog se više poistovećuje sa gladnim strancem kome je potrebna pomoć, nego sa velikodušnim domaćinom koji ga prima.

S druge strane, božansko zadiranje u ljudsku sferu ukazuje na Njegovu milost i ljubav prema čovečanstvu. To Božje javljanje predskazuje dolazak Hrista, koji je napustio svoj nebeski dom i postao ljudski sluga kako bi dosegao čovečanstvo (Filibljanima 2,7.8). Božje pojavljivanje ovde je dokaz izvesnosti Njegovog obećanja (1. Mojsijeva 18,10). On vidi Saru koja se krije „iza njega“ (1. Mojsijeva 18,10) i zna njene najskrivenije misli (1. Mojsijeva 18,12). On zna da se ona nasmejala, a reč „smeh“ je Njegova poslednja reč. Tako njen skepticizam postaje početna tačka u ispunjenju Božje reči.

Bavite se detaljnije tom mišlju da se Bog „više poistovećuje sa gladnim strancem kome je potrebna pomoć, nego sa velikodušnim domaćinom koji ga prima“. Zašto je toliko važno da zapamtimo taj koncept?

LOT U SODOMU

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 18,16-19,29. Kako je Avramova proročka služba uticala na njegovu odgovornost prema Lotu?

Avramu je upravo bilo potvrđeno Božje obećanje da će dobiti sina. Ipak, umesto da uživa u toj radosnoj vesti, on se upušta u gorljivu raspravu sa Bogom u vezi sa Lotovom sudbinom u Sodomu. Avram nije samo prorok kome Bog otkriva svoju volju, on je i prorok koji posreduje za zle. Jevrejski izraz „stajao pred Gospodom“ (1. Mojsijeva 18,22) zapravo je idiom za molitvu.

Avram kao da izaziva Boga i pogađa se s Njim oko spasenja Sodoma, gde živi njegov bratanac. Dok on spušta broj pravednih sa 50 na 10, Bog potvrđuje da bi spasio Sodomljane kad bi bar njih desetoro bilo pravedno.

Naravno, čitajući šta se dogodilo kad su dva anđela došla kod Lota da ga upozore na ono što se sprema (1. Mojsijeva 19,1-10), možemo videti koliko je taj narod postao zao i bolestan. Bilo je to zaista opako mesto, kao i mnoga druga u okolini, a to i jeste jedan od razloga iz kojih su, na kraju, ti narodi bili proterani iz Obećane zemlje (videti 1. Mojsijeva 15,16).

„Poslednja noć spuštala se nad Sodomom. Oblaci osvete već su bacali svoje senke nad osuđenim gradom, ali ljudi to nisu primećivali. Dok su se anđeli na zadatku uništenja približavali, ljudi su sanjali o blagostanju i zadovoljstvima. Poslednji dan bio je isti kao i svaki drugi koji je došao i prošao. Veče se spuštalo nad prizorom izvanredne miline i spokoja. Predeo neuporedive lepote kupao se u zracima zalazećeg sunca. Svežina večeri izmamila je stanovnike grada napolje, i mnoštvo tragalaca za zadovoljstvima lutalo je tamo-amo, s namerom da uživa u tom trenutku.“ – Elen G. Vajt, *Stvaranje, patrijarsi i proroci*, str. 157, 158 (original).

Na kraju, Bog je spasio samo Lota, njegovu ženu i dve njegove ćerke (1. Mojsijeva 19,15), nešto manje od polovine neophodnog minimuma od 10 ljudi. Budući zetovi, koji nisu ozbiljno shvatili Lotovo upozorenje, ostali su u gradu (1. Mojsijeva 19,14).

I tako je ta prelepa zemlja uništena. Jevrejski glagol *hafakh*, „zatrći“, pojavljuje se nekoliko puta u ovom odlomku (1. Mojsijeva 19,21.25.29) i opisuje uništenje Sodoma (5. Mojsijeva 29,23; Amos 4,11). Osnovna ideja teksta je „preokret“. Kao što je Potop „preokrenuo“ prvobitno Stvaranje (1. Mojsijeva 6,7), tako je i uništenje Sodoma „preokret“ – sušta suprotnost Edemskom vrtu (1. Mojsijeva 13,10). Uništenje Sodoma takođe je i predlika uništenja sveta na kraju vremena (videti Juda 1,7).

ZA DALJE PROUČAVANJE

U knjizi *Stvaranje, patrijarsi i proroci* od Elen G. Vajt pročitajte poglavlje pod naslovom „Zakon i zaveti“, str. 370-373 (original).

Avramovo strpljivo i uporno zalaganje kod Boga u korist stanovnika Sodoma (1. Mojsijeva 18,22-33) trebalo bi da nas podstakne da se molimo za zle, čak i ako nam izgleda da su oni u beznadežnom stanju zbog svojih greha. Štaviše, Božji saosećajni odgovor na Avramovo insistiranje i Njegova spremnost da oprostí zbog samo „deset“ pravednika predstavlja „revolucionarnu“ zamisao, kao što je istakao Gerhard Hasel:

„Na jedan krajnje revolucionaran način, staro kolektivno shvatanje da čak i nevini član nekog zločinačkog udruženja treba da bude kažnjen, preokrenuto je u nešto novo: prisustvo malog broja preostalih pravednika moglo bi da vrši ulogu očuvanja celine... Zahvaljujući ostatku pravednih, Jahve je, u svojoj pravednosti /*tsedakah*/, bio spreman da oprostí zlom gradu. Taj pojam je uveliko proširen u proročkom spisu o Sluzi Gospodnjem koji će 'opravdati mnoge.'“ – Gerhard F. Hasel, *The Remnant: The History of the Remnant Idea From Genesis to Isaiah*, 3rd edition (Berrien Springs, MI: Andrews University Press, 1980), pp. 150, 151.

„Svuda oko nas nalaze se duše koje će zadesiti propast tako beznađežna, tako strašna kao ona koja je zadesila Sodom. Svakog dana za nekoga se završava vreme milosti. A gde su glasovi opomene, gde su pozivi grešniku da izbegne svoju strašnu sudbinu? Gde su ruke ispružene da ga vrata iz naručja smrti? Gde su oni koji će se ponizno i sa istrajnom verom zalagati kod Boga za njega?

Avramov duh bio je Hristov duh. Sam Božji Sin je taj veliki Posrednik koji se zalaže za grešnika. On, koji je platio cenu za njeno iskupljenje, zna vrednost ljudske duše.“ – Elen G. Vajt, *Stvaranje, patrijarsi i proroci*, str. 140 (original).

PITANJA ZA RAZGOVOR:

1. Samo se duga i obrezanje nazivaju „znakom zaveta“. Koje zajedničke crte i koje razlike postoje između ta dva zaveta?
2. Mada je bio pozvan od Boga, i mada se često pominje u Novom zavetu kao uzor življenja po veri, Avram je ponekad posustajao. U čemu treba da se ugledamo na Avrama, a u čemu ne treba?
3. Neki ljudi osporavaju misao da će Bog kazniti izgubljene, govoreći da bi to bilo u suprotnosti sa Božjom ljubavlju. Kako da mi, kao oni koji veruju da će Bog zaista kazniti izgubljene, odgovorimo na tvrdnju da On to neće učiniti?

Tekstovi za proučavanje u toku sedmice: 1. Mojsijeva 22; Jevrejima 11,17; 3. Mojsijeva 18,21; Jovan 1,1-3; Rimljanima 5,6-8; 1. Mojsijeva 23-25; Rimljanima 4,1-12.

Tekst za pamćenje: „A Avram bješe star i vremenit, i Gospod bješe blagoslovio Avrama u svemu“ (1. Mojsijeva 24,1).

Konačno, kao što je Bog obećao, Sara je Avramu rodila sina „u starosti njegovoj“ (1. Mojsijeva 21,2), a on je bebi dao ime Isak (videti 1. Mojsijeva 21,1-5). Međutim, daleko od toga da se priča o Avramu tu završava. Ona zapravo dostiže vrhunac u trenutku kad Avram odvodi svog sina na brdo Moriju da bi ga prineo na žrtvu. Ali, umesto Isaka, ipak je žrtvovan ovan (1. Mojsijeva 22,13), čime je Bog potvrdio čvrstu rešenost da sve narode blagoslovi kroz svoje „seme“ (1. Mojsijeva 22,17.18). To seme je, naravno, bio Isus (Dela 13,23). Dakle, u ovoj zapanjujućoj (i donekle problematičnoj) priči otkriva se nešto više o planu spasenja.

Koliko god bile duboke duhovne pouke koje ovde nalazimo, Avramova porodica bila je nesumnjivo ozbiljno uzdrmana svim tim dešavanjima, a njegova budućnost bila je nejasna. Sara je umrla odmah posle događaja na Moriji (1. Mojsijeva 23), a Isak je ostao samac.

Avram je tada preuzeo inicijativu kako bi osigurao da budućnost koja će uslediti posle njega bude „ona prava“. Upriličio je Isakov brak sa Revekom (1. Mojsijeva 24), koja će roditi dva sina (1. Mojsijeva 25,21-23), a sam se venčao sa Heturom, s kojom će dobiti više dece (1. Mojsijeva 25,1-6). Ove sedmice pratićemo Avrama do kraja njegovog života (1. Mojsijeva 25,7-11).

BRDO MORIJA

Pročitajte tekstove 1. Mojsijeva 22,1-12 i Jevrejima 11,17. Kakvo je značenje tog ispita? Koje duhovne pouke proizlaze iz tog neverovatnog događaja?

Tekst 1. Mojsijeva 22 postao je klasik svetske književnosti, koji nije nadahnjivao samo teologe, već i mnoge umetnike i filozofe. Ipak, nije lako razumeti značenje tog ispita na koji je Bog stavio Avrama. Ta božanska zapovest bila je u potpunoj suprotnosti sa kasnijom biblijskom zabranom prinošenja ljudskih žrtava (3. Mojsijeva 18,21), a protivrečila je, po svoj prilici, i Božjem obećanju o večnom zavetu preko Isaka (1. Mojsijeva 15,5).

Koja je onda bila svrha tog poziva koji mu je Bog uputio? Zašto ga je okušao na tako strašan način?

Biblijski pojam „okušati“ (na jevrejskom *nissah*) obuhvata dve suprotstavljene zamisli. Odnosi se na pojam suda, odnosno razotkrivanja onoga što se nalazi u srcu okušanog (5. Mojsijeva 8,2; uporediti sa 1. Mojsijeva 22,12). Ali, u isto vreme, on pruža i sigurnost u Božju milost prema okušanima (2. Mojsijeva 20,18-20).

U ovom slučaju, Avrama je njegova vera u Boga dovela dotle da je bio spreman da rizikuje svoju „budućnost“ (svoje potomstvo). Upravo zato što je verovao Bogu, bio je spreman da učini ono što je Bog tražio, koliko god da je to bilo teško razumeti. Uostalom, šta je uopšte vera ako ne uzdanje u ono što ne vidimo ili ne razumemo u potpunosti?

Osim toga, biblijska vera se ne ogleda toliko u našoj sposobnosti da dajemo Bogu i da se žrtvujemo za Njega – mada i to, nesumnjivo, ima određenu ulogu (Rimljanima 12,1) – koliko u našoj sposobnosti da Mu verujemo i primimo Njegovu blagodat, i pored toga što smo svesni da je ne zaslužujemo.

Ta istina je ponovo potvrđena onim što je usledilo. Ni sva Avramova dela, ni njegove brojne požrtvovane aktivnosti, ni njegovo bolno putovanje sa sinom, pa čak ni njegova spremnost da se pokori i ponudi Bogu najbolje od sebe, koliko god bili poučni, nisu mogli da ga spasu. Zašto? Zato što je sam Gospod obezbedio ovna za žrtvu koju je trebalo prineti, a koja je i sama ukazivala na njegovu jedinu nadu u spasenje, Isusa.

Avram je, dakle, morao da razume blagodat. Jer, ono što nas spasava nisu naša dela za Boga, već Božje delo za nas (Efescima 3,8; uporediti sa Rimljanima 11,33), bez obzira koliko smo, kao i Avram, pozvani da radimo za Boga, što je tako jasno oličeno u Avramovim delima (Jakov 2,2-23).

Šta priča o Avramu i Isaku na brdu Moriji vama lično govori o vašoj veri i o tome kako je ispoljavate?

BOG ĆE SE POSTARATI

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 22,8.14.18. Kako je Bog ispunio svoje obećanje da će se On postarati? Šta je On to obezbedio?

Na Isakovo pitanje u vezi sa žrtvom, Avram je dao zagonetan odgovor: „Bog će se, sinko, postarati za jagnje sebi na žrtvu“ (1. Mojsijeva 22,8). Međutim, oblik jevrejskog glagola zapravo dopušta i sledeće tumačenje: „Bog će dati Sebe kao jagnje“. Glagol „obezbediti, postarati se“ (*yir'eh lo*) koristi se na način koji može da znači „dati sebe“ (ili doslovno „videti sebe“).

Dakle, ono što nam se ovde prikazuje jeste suština plana spasenja, pri čemu sam Gospod pati i plaća kaznu za naše grehe!

Pročitajte tekstove: Jovan 1,1-3 i Rimljanima 5,6-8. Kako nam ti stihovi pomažu da razumemo šta se zapravo dogodilo na Krstu, koji je prorečen tom žrtvom na brdu Moriji?

Tamo, na brdu Moriji, mnogo pre krsta, žrtveni ovan koji se „zapleo... u česti rogovima“ (1. Mojsijeva 22,13) upućivao je direktno na Isusa. On je Taj koji se ovde „vidi“, kako Avram kasnije objašnjava, „Na brdu, gdje će se Gospod postarati“ (1. Mojsijeva 22,14). Sam Isus je ukazao na tu Avramovu proročku izjavu, kad je rekao: „Avraam, otac vaš, bio je rad da vidi dan moj; i vidje, i obradova se“ (Jovan 8,56).

„Upravo zato da bi u njegov um utisnuo realnost evanđelja, kao i da bi ispitao njegovu veru, Bog je zapovedio Avramu da žrtvuje svog sina. Agonija koju je trpeo tokom tih mračnih dana svog strašnog iskušenja bila je dopuštena da bi on mogao iz ličnog iskustva da razume veličinu žrtve koju je večni Bog prineo za spasenje čoveka.“ – Elen G. Vajt, *Stvaranje, patrijarsi i proroci*, str. 154 (original).

Kako nam to što se tu desilo pomaže da bolje razumemo šta se dogodilo na krstu i šta je Bog pretrpeo radi nas? Kakav bi trebalo da bude naš odgovor na to što je za nas učinjeno?

SARINA SMRT

U tekstu 1. Mojsijeva 22,23 vidimo izveštaj o Revekinom rođenju, koji nagoveštava njen budući brak sa Isakom (1. Mojsijeva 24). Takođe, izveštaj o smrti i sahrani Avramove žene Sare (1. Mojsijeva 23), najavljuje njegov budući brak sa Heturom (1. Mojsijeva 25,1-4).

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 23. Koju ulogu priča o Sarinoj smrti i sahrani ima u ispunjenju Božjeg obećanja Avramu?

Pominjanje Sarine smrti odmah posle priče o Isakovom žrtvovanju, sugeriše da je ona bila duboko pogođena tim događajem, koji je njenog sina umalo koštao života. I Sara je, na neki način, bila obuhvaćena tim „kušanjem“, zajedno sa svojim mužem, kao što je bila zajedno s njim i na njegovim putovanjima, i saučestvovala u njegovim povremenim padovima u veri (1. Mojsijeva 12,11-13).

Sara nije bila od onih žena koje bi ćutale u vezi sa pitanjima od značaja, ili sa nečim što ih uznemirava (uporediti sa tekstovima: 1. Mojsijeva 16,3-5; 1. Mojsijeva 18,15; 1. Mojsijeva 21,9,10). Zato njeno odsustvo i ćutanje, pa čak i vreme njene smrti neposredno nakon tog dramatičnog događaja, govore o njenoj povezanosti s tim dešavanjima rečitije od samog fizičkog prisustva. Činjenica da se Sarina starost (1. Mojsijeva 23,1) pominje u kontekstu Avramove starosti (1. Mojsijeva 24,1), pokazuje koliko je bio njen značaj za tu priču.

Sara je zapravo jedina žena čiji se broj godina navodi u Starom zavetu, što ukazuje na središnju ulogu koju je ona imala u toj priči. Stavljanje naglaska na kupovinu Sarine grobnice (što pokriva veći deo poglavlja), umesto na njenu smrt, ukazuje na vezu sa Obećanom zemljom.

Već i samo navođenje da je umrla „u zemlji hananskoj“ (1. Mojsijeva 23,2) ističe temeljnu povezanost Sarine smrti sa Božjim obećanjem o zemlji. Sara je prva iz Avramovog klana koja je umrla i sahranjena u Obećanoj zemlji. To što Avram o sebi govori kao o nekome ko je „stranac i došljak“ (1. Mojsijeva 23,4), i njegovo uporno ubeđivanje sa Hetovim sinovima, pokazuje da Avram nije bio zainteresovan samo za to da dobije grobno mesto. Njega je pre svega zanimalo da se trajno naseli u zemlji.

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 23,6. Šta nam to govori o vrsti ugleda koji je Avram uživao? Zašto je to važno za razumevanje dela za koje ga je Gospod upotrebio?

ŽENA ZA ISAKA

Tekst 1. Mojsijeva 24 govori o Isakovoj ženidbi posle Sarine smrti. Te dve priče su povezane.

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 24. Zašto je Avramu bilo toliko stalo da se njegov sin ne oženi nekom ženom Hananejkom?

Kao što je želeo da kupi zemlju na kojoj će sahraniti svoju ženu, zbog Božjeg obećanja da će ta zemlja pripasti njegovim potomcima, tako je Avram sad insistirao na tome da se Isak ne nastani izvan Obećane zemlje (1. Mojsijeva 24,7). Osim toga, činjenica da je Isak svoju nevestu doveo pod Sarin šator, i zapažanje da ga je Reveka utešila posle majčine smrti (1. Mojsijeva 24,67), takođe upućuju na Sarinu smrt, ukazujući na Isakov bol zbog gubitka majke.

Ta priča je puna molitava i odgovora na molite, i obiluje poukama o Božjem providenju i ljudskoj slobodi. Priča počinje Avramovom molitvom. On zaklinje svog slugu „Gospodom Bogom nebeskim i Bogom zemaljskim“ (1. Mojsijeva 24,3). Ta molitva je pre svega odavanje priznanja Bogu kao Tvorcu (1. Mojsijeva 1,1; 1. Mojsijeva 14,19), i direktno je povezana sa rođenjem Avramovih potomaka, uključujući i samog Mesiju.

Pozivanje na „Gospoda Boga nebeskog“ i Njegovog „anđela“ i (1. Mojsijeva 24,7) upućuje na Anđela Gospodnjeg koji je došao s neba kako bi izbavio Isaka da ne bude zaklan (1. Mojsijeva 22,11). Prema tome, Bog koji vlada svemirom, Anđeo Gospodnji koji se umešao da spase Isaka, predvođiće to pitanje braka.

Ipak, Avram ostavlja otvorenom mogućnost da žena ne odgovori pozitivno na Božji poziv. Koliko god da je moćan, Bog ne prisiljava ljude da Mu se pokoravaju. Mada je Božji plan za Reveku bio da sledi Elijezera, ona je i dalje imala slobodu izbora. Odnosno, postojala je mogućnost da ona ne pristane da dođe, i u tom slučaju, ne bi bila prinuđena na to.

Dakle, tu vidimo još jedan primer velike tajne – da nam je Bog, kao ljudima, dao slobodnu volju, slobodu izbora, slobodu koju On neće pogaziti. (Jer, kad bi to učinio, to više ne bi bila slobodna volja.) Pa ipak, još uvek možemo verovati da će Božja ljubav i dobrota na kraju nekako pobediti, uprkos realnosti ljudske slobodne volje, i mnogim strašnim odlukama koje ljudi tom slobodnom voljom donose.

Zašto je tako utešno znati da, i pored toga što nije sve po Božjoj volji, On i dalje ima glavnu reč? Kako nam proročanstva, na primer, poput onog koje nalazimo u tekstu Danilo 2, dokazuju da je to zaista tako?

ŽENA ZA AVRAMA

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 24,67-25,1-8. Kakav je smisao tih poslednjih događaja u Avramovom životu?

Pošto je Sara umrla, Avram se ponovo oženio. Poput Isaka, i on se utešio posle Sarine smrti (1. Mojsijeva 24,67). Sećanje na Saru sigurno je još uvek bilo živo u umu patrijarha, kao i njegovog sina.

Međutim, identitet njegove nove supruge nije jasan. Činjenica da hroničar Heturine sinove, ne pominjući njeno ime, povezuje sa Agaranim sinovima, sugeriše da bi Hetura (kao što neki predlažu) mogla biti Agara. Takođe je značajno da se Avram prema Heturinim sinovima ponašao na isti način kao i prema Agarinom sinu – udaljio ih je da bi izbegao bilo kakav duhovni uticaj, i napravio jasnu razliku između svog sina sa Sarom i ostalih svojih sinova.

Takođe, on „dade sve što imaše Isaku“ (1. Mojsijeva 25,5), dok je „sinovima svojih inoča“ dao darove (1. Mojsijeva 25,6). Osim toga, to što se Hetura pominje kao „inoča“, ukazuje da je ona, poput Agare, imala status naložnice. Eventualno poistovećivanje Heture sa Agarom moglo bi takođe da objasni suptilno podsećanje na Saru kao uvod u Avramov brak sa Heturom-Agarom.

Zanimljivo je da se u tekstu 1. Mojsijeva 25,1-4.12-18 navodi spisak dece koju je Avram imao sa Heturom, kao i spisak Ismailove dece. Svrha rodoslova nakon Avramovog braka sa Heturom, koja mu je rodila još šest sinova, pored njegova prva dva sina (Isaka i Ismaila), možda je bila da pruži neposredan dokaz o ispunjenju Božjeg obećanja da će on postati otac mnogih naroda.

Drugi rodoslov se odnosi na Ismailove potomke, koji su takođe obrazovali 12 plemena (uporediti sa 1. Mojsijeva 17,20), kao što je slučaj i sa Jakovom (1. Mojsijeva 35,22-26). Ali, naravno, Božji zavet se odnosio isključivo na Isakovo seme (1. Mojsijeva 17,21), a ne na Ismaila, o čemu Sveto pismo vrlo jasno govori.

O Božjem blagoslovu svedoči i izveštaj o Avramovoj smrti, koji je utisnut između dva rodoslova (1. Mojsijeva 25,7-11). On otkriva ispunjenje Božjeg obećanja datog Avramu mnogo godina ranije, da će umreti „u dobroj starosti“ (1. Mojsijeva 15,15), pošto je živeo „mnogo godina“ (uporediti sa tekstom Propovednik 6,3).

Na kraju, Gospod je ostao veran obećanjima o blagodatima, koja je dao svom vernom sluzi Avramu, čije je iskustvo u Svetom pismu prikazano kao sjajan, ako ne i najbolji starozavetni primer spasenja verom (videti Rimljanima 4,1-12).

ZA DALJE PROUČAVANJE

Avram je bio izuzetan prorok kome je Bog mogao da otkrije svoje planove (1. Mojsijeva 18,17). Zato je Bog ušao u Avramovu ljudsku sferu i podelio s njim, do izvesne mere, svoj plan spasenja putem žrtve svog Sina.

„Isak je bio predstika Božjeg Sina, koji je prinjet kao žrtva za grehe sveta. Bog je hteo da u Avramov um utisne evanđelje o spasenju čoveka. Da bi to učinio, i da bi ta istina za Avrama postala stvarnost, kao i da bi okušao njegovu veru, Bog je od njega zahtevao da ubije svog najdražeg Isaka. Sav bol i užas koji je Avram trpeo prolazeći kroz to mračno i strašno iskušenje, imao je za cilj da u njegovu svest duboko utisne plan iskupljenja za palog čoveka. On je na osnovu ličnog iskustva razumeo neizrecivo samoodricanje koje je večni Bog pokazao kad je predao sopstvenog Sina da umre kako bi čovek mogao da bude izbačen od potpune propasti. Za Avrama nikakve duševne muke nisu bile ravne onima koje je pretrpeo pokoravajući se božanskoj zapovesti da žrtvuje svog sina.“ – Ellen G. White, *Testimonies for the Church*, vol. 3, p. 369.

„Avram je ostario i očekivao je da će uskoro umreti. Ipak, ostao je još jedan čin koji je trebalo da obavi, kako bi obezbedio ispunjenje obećanja o njegovom potomstvu. Isak je bio taj koji je od Boga postavljen da ga nasledi kao čuvar Božjeg zakona i otac izabranog naroda. Ali on je još uvek bio neoženjen. Stanovnici Hanana odali su se idolopoklonstvu, i Bog je zabranio pripadnicima svog naroda da sklapaju brakove s njima, znajući da bi takvi brakovi vodili ka otpadništvu. Patrijarh je strahovao od delovanja nemoralnih uticaja koji su okruživali njegovog sina... U Avramovom umu izbor žene za njegovog sina bio je sudbonosno pitanje. Zato je želeo da ga što pre oženi devojkom koja ga neće odvracati od Boga... Isak, oslanjajući se na mudrost i ljubav svoga oca, bio je srećan da mu prepusti problem, verujući da će ga sam Bog usmeravati prilikom odlučivanja.“ – Elen G. Vajt, *Stvaranje, patrijarsi i proroci*, str. 171 (original).

PITANJA ZA RAZGOVOR:

1. Razgovarajte u razredu o Avramovoj spremnosti da žrtvuje Isaka. Pokušajte da zamislite tu vrstu vere koju izveštaj otkriva. Šta je toliko zapanjujuće, a istovremeno i problematično u toj priči?
2. Šta je sa slobodnom voljom? Zašto naša vera nema smisla ako nije realnost? Koje primere ispoljavanja slobodne volje imamo u Bibliji, i kako se, uprkos pogrešnim odlukama koje ljudi donose, Božja volja na kraju ipak ostvaruje?

Tekstovi za proučavanje u toku sedmice: 1. Mojsijeva 25,21-34; 1. Mojsijeva 28,10-22; 1. Mojsijeva 11,1-9; 1. Mojsijeva 29,1-30; 1. Mojsijeva 30,25-32.

Tekst za pamćenje: „A Isav reče: pravo je što mu je ime Jakov, jer me već drugom prevari. Prvenaštvo mi uze, pa eto sada mi uze i blagoslov. Potom reče: nijesi li i meni ostavio blagoslov?“ (1. Mojsijeva 27,36).

Sada nastavljamo sa porodičnom istorijom Isaka, čudesnog deteta i ranog pretka obećanog semena. Međutim, priča ne počinje baš najbolje. Manjkav karakter njegovog sina Jakova ispoljiće se u rivalstvu između dva brata oko prvenaštva (1. Mojsijeva 25,27-34), a kasnije i oko prava na Isakov blagoslov (1. Mojsijeva 27).

Pošto je prevario oca i ukrao blagoslov starijeg brata, Jakov je morao da beži kako bi spasao živu glavu. Tokom izgnanstva, Bog se sreo s njim u Vetilju (1. Mojsijeva 28,10-22). Nakon toga, Jakov, varalica, i sam će doživeti neke prevare. Umesto Rahilje, koju je zavoleo (1. Mojsijeva 29), biće mu podmetnuta Lija, starija ćerka, i on će morati da radi 14 godina da bi zadobio svoje žene.

Ipak, Jakov je zaista doživio Božji blagoslov, jer mu se u izgnanstvu rodilo 12 sinova, a Bog je uvećao i njegovo bogatstvo.

Dakle, između svega ostalog, u ovoj priči vidimo da Bog, na ovaj ili onaj način, ispunjava svoja zavetna obećanja, koliko god često Njegov narod grešio.

JAKOV I ISAV

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 25,21-34. Uporedite Jakovljevu i Isavovu ličnost. Koje su osobine učinile Jakova dostojnim Isakovog blagoslova?

Već od majčine utrobe bilo je jasno da su Jakov i Isav različiti i da će se boriti jedan protiv drugog. Dok je Isav opisan kao snažan lovac i ratar, na Jakova se gledalo kao na „krotku“ osobu koja sedi u šatoru i duboko razmišlja. Jevrejska reč *tam*, prevedena kao „krotak“, primenjena je i na Jova i Noja. U slučaju Jova prevedena je kao „dobar“ (Jov 8,20), a u slučaju Noja kao „bezazlen“ (1. Mojsijeva 6,9).

Ta razlika u karakteru postala je još vidljivija kasnije u njihovom životu (1. Mojsijeva 27,1-28,5). Kada se Isav, jednom prilikom, vratio kući umoran i gladan, Jakov mu je skuvao sočivo. Za Isava je to odmah vidljivo, fizičko uživanje u hrani, „danas“ (1. Mojsijeva 25,31), bilo važnije od budućeg blagoslova povezanog s njegovim pravom prvorođenja (uporediti sa Jevrejima 12,16.17).

„Isak i Reveka temeljili su svoje želje i nade na obećanjima upućenim Avramu i potvrđenim njegovom sinu. Isav i Jakov su znali za ta obećanja. Bili su poučeni da je prvenštvo vrlo važno, da ono podrazumeva ne samo pravo na nasleđivanje svetovnog imanja, već i pravo na duhovne prednosti. Onaj ko ga dobije postaje sveštenik u porodici i iz njegovog potomstva pojaviće se Otkupitelj sveta.“ – Elen G. Vajt, *Stvaranje, patrijarsi i proroci*, str. 177 (original).

Jakov je, za razliku od svog brata, prvenstvenu važnost pridavao budućem duhovnom značaju tog blagoslova. Pa ipak, kasnije, na podsticaj majke (videti 1. Mojsijeva 27), Jakov je otvoreno i namerno obmanuo svog oca, pozivajući se čak i na ime „Gospod Bog tvoj“ (1. Mojsijeva 27,20) da bi u tome uspeo. Počinio je tu strašnu prevaru, mada sa ciljem za koji je bio uveren da je dobar.

Posledice su bile tragične, i dodale su potpuno nove slojeve disfunkcionalnosti jednoj već disfunkcionalnoj porodici.

Jakov je želeo nešto dobro, nešto vredno, i to jeste za divljenje (posebno kad to uporedimo sa stavom njegovog brata). Ipak, upotrebio je prevaru i laž da bi do toga došao. Kako možemo izbeći da upadnemo u sličnu zamku da činimo zlo kako bismo postigli nešto „dobro“?

JAKOVLJEVE LESTVE

Pošto je saznao da je Jakov dobio očev blagoslov, Isavu je bilo jasno da ga je brat prevario i istisnuo (1. Mojsijeva 27,36), pa je pozeleo da ga ubije (1. Mojsijeva 27,42). Reveka se zabrinula i potrudila da spreči taj zločin koji bi bio poguban za oba sina (1. Mojsijeva 27,45). Tako je, uz Isakovu podršku (1. Mojsijeva 28,5), nagovorila Jakova da pobjegne i potraži utočište u njenoj porodici (1. Mojsijeva 27,43). Tokom putovanja, Jakov se u snu sreo sa Bogom, na mestu koje je nazvao Vetilj, „kuća Božja“, i tu je načinio zavet.

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 28,10-22. Uporedite ga sa tekstom 1. Mojsijeva 11,1-9. Po čemu se Vetilj razlikuje od Vavilona? Koju lekciju o našem odnosu sa Bogom možemo naučiti na osnovu Jakovljevog iskustva u Vetilju, a što je suprotno onome što se dogodilo u Vavilonu?

Jakov je u svom snu video neobične lestve povezane sa Bogom. Isti jevrejski glagol, *natsav*, koristi se za lestve koje „stajahu“ (1. Mojsijeva 28,12) i Gospoda koji „na vrhu stajaše“ (1. Mojsijeva 28,13), kao da su te lestve i Gospod jedno te isto.

Te lestve se dovode u vezu sa pokušajem Vavilona da dosegne nebo. Poput Vavilonske kule, lestve „vrhom tichau u nebo“. Ali, dok Vavilonska kula predstavlja napor čoveka da se uzdigne i dođe do Boga, vetiljske lestve naglašavaju da se pristup Bogu može ostvariti samo Božjim dolaškom k nama, a ne ljudskim trudom.

Što se tiče „kamenā“ na koji je Jakov spustio glavu i na kom je usnio san, on je postao simbol *beth-El*-a – Vetilja, „kuće Božje“ (1. Mojsijeva 28,17; uporediti sa 1. Mojsijeva 28,22), što upućuje na hram, svetinju, središte Božje spasnosne delatnosti za čovečanstvo.

Međutim, izraze obožavanja i osećaj strahopoštovanja zbog svega što mu se dogodilo Jakov nije ograničio samo na duhovnu i mističnu oblast. On je želeo da uzvрати u konkretnom, spoljašnjem smislu. Tako je odlučio da „deseto“ vrati Bogu – ne da bi dobio Božji blagoslov, već kao odgovor zahvalnosti na Božji dar koji mu je već bio dat. Ovde ponovo vidimo ideju o desetku mnogo pre pojave izraelskog naroda.

Pročitajte ponovo tekst 1. Mojsijeva 28,11. Jakov „deseto“ uzima „od svega“ „što mi god daš“ (1. Mojsijeva 28,22). Koju važnu pouku treba da izvučemo iz tih Jakovljevih reči o desetku i onome što on predstavlja?

VARALICA BIVA PREVAREN

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 29,1-30. Kako i zašto je Bog dozvolio Lavanovu prevaru? Koje je lekcije Jakov naučio?

Prvo što je Jakov ugledao kad je stigao na svoje odredište bio je kamen, možda nagoveštaj koji ga je u mislima vratio na kamen u Vetilju, znamenje Božjeg prisustva (1. Mojsijeva 28,18,19). Upravo je taj kamen, na kraju krajeva, pružio Jakovu priliku da razgovara sa Rahiljom. Kad je čuo od prisutnih pastira da Rahilja dolazi sa svojim ovcama da ih napoji, Jakov ih je pozvao da odvale kamen. Oni su odbili, što je njemu pružilo priliku da to sam uradi, i da se predstavi Rahilji (1. Mojsijeva 29,11).

Rahilja je odgovorila tako što je otrčala svojoj porodici. Taj prvi susret između Jakova i Rahilje urodio je plodom: „I Jakovu omilje Rahilja“ (1. Mojsijeva 29,18), čak toliko da mu se sedam godina, koliko je radio kod Lavana u zamenu za nju, činilo kao „nekoliko dana“ (1. Mojsijeva 29,20).

Međutim, posle tih sedam godina, Jakov je bio prevaren. U noći venčanja, bila je to Lija, starija sestra, a ne Rahilja, koju je Jakov zatekao u svom krevetu. Iskoristivši gužvu povodom gozbe, ali i Jakovljeva snažna osećanja i ranjivost, Lavan je uspeo da izvede taj trik. Zanimljivo je da Jakov za tu „prevaru“ koristi reč istog korena (1. Mojsijeva 29,25) koju je Isak upotrebio da opiše Jakovljevo ponašanje prema ocu i bratu (1. Mojsijeva 27,35).

Zapazite da *lex talionis* (zakon odmazde) sadrži u sebi istu logiku – „oko za oko, zub za zub“ (2. Mojsijeva 21,24; uporediti sa 1. Mojsijeva 9,6), što primorava krivca da se poistoveti sa svojom žrtvom, suočavajući se sa onim što je žrtva pretrpela. U tom smislu, ono što je Jakov učinio nekom drugom sada je bilo učinjeno njemu.

Jakov je sada razumeo šta znači biti žrtva obmane. Ironijom slučaja, Bog je Jakovu očitao lekciju zbog njegove prevare – pomoću Lavanove prevare. Mada je Jakov kao „prevarant“ (1. Mojsijeva 27,12) dobro znao šta znači obmana, iznenadio se kad je i sam postao žrtva obmane. I tako, on postavlja pitanje: „Zašto si me prevario?“ (1. Mojsijeva 29,25), što pokazuje da je i te kako znao da je obmana nešto pogrešno.

Mada je bio prevarant, Jakov je i sam bio prevaren. Kako možemo naučiti da verujemo Bogu i onda kad vidimo da se „pravda“ ne sprovodi, kad vidimo da ljudi koji čine zlo prolaze nekažnjeno, ili da nevini stradaju?

BLAGOSLOV PORODICE

Jakovu je poslednjih sedam godina njegovog izgnanstva palo izuzetno teško, ali bile su to ipak i njegove najplodnije godine. Jakov je izrodio 11-oro od 12-oro dece koja će postati praoci Božjeg naroda.

Ovaj tekst predstavlja središte Jakovljeve priče (1. Mojsijeva 25,19-35,26), a počinje i završava se ključnim izrazom „Gospod... otvori... matericu“, koji se odnosi na Liju (1. Mojsijeva 29,31) i Rahilju (1. Mojsijeva 30,22). Svaki put kada bi nakon te izjave usledilo rođenje, bio je to dokaz da je to rođenje rezultat Božjeg čudesnog delovanja.

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 29,31-30,22. Kako bi mi danas trebalo da razumemo značenje onoga što se tu dešavalo?

Bog je „otvorio“ Lijinu matericu i ona je dobila sina Ruvima, čije ime sadrži glagol *ra'ah*, što znači „videti“. Pošto je Bog „video“ da je Jakov ne voli (1. Mojsijeva 29,31), to dete joj je bilo neka vrsta nadoknade u njenom bolu i patnji.

Zatim, ona svom drugom sinu daje ime Simeun, koje sadrži glagol *shama'*, „čuti“, jer ju je Bog „čuo“ (*shama'*) u njenom dubokom bolu i poniženju, i smilovao se na nju kao što je čuo Agar u njenoj nevolji (1. Mojsijeva 29,33).

Čak i ime Lijinog sina „Simeun“ podseća na ime Agarinog sina „Isma-ilo“, što znači „Bog će čuti“ (videti 1. Mojsijeva 16,11). Kad je rodila svog poslednjeg sina, Lija ga je nazvala Juda, što znači „hvalospev“. Lija više nije pominjala svoj bol pa čak ni svoj blagoslov. Svu pažnju je usmerila na Boga i jednostavno Ga je hvalila za Njegovu milost.

Začudo, tek kada Lija više nije mogla da rađa, Bog se „setio“ Rahilje i otvorio njenu matericu (1. Mojsijeva 30,22). Rahilja, voljena žena, morala je da čeka sedam godina od venčanja, i 14 godina od veridbe sa Jakovom, da bi dobila svog prvog sina (1. Mojsijeva 29,18.27; uporediti sa 1. Mojsijeva 30,25). Dala mu je ime „Josif“, što je značilo: „Uze /*asaf*/ Bog sramotu moju“ i: „Neka mi doda /*iasaf*/ Gospod još jednoga sina“ (1. Mojsijeva 30,23.24). Ma koliko da su neki od tih postupaka i stavova bili pogrešni, Bog je ipak mogao da ih upotrebi, čak i ako ih nije odobravao, da bi podigao narod od Avramovog semena.

Kako nam ova priča otkriva da će se Božje namere ispuniti na nebu i na zemlji, uprkos ljudskim manama i greškama?

JAKOV ODLAZI

U ovoj priči, Jakov – koji je prevario svog oca i brata da bi stekao pravo prvorođstva i ukrao blagoslov koji je Isak namenio svom starijem sinu – ostao je popustljiv prema Lavanu i verno mu služio. Jakov je dobro znao da ga je tast prevario, a ipak nije preduzeo ništa. Teško je razumeti tu Jakovljevu pasivnost s obzirom na njegov temperament. Jakov je mogao da se pobuni, da se odupre Lavanu, ili bar da se cenjka s njim. Ali nije. Jednostavno je uradio ono što je Lavan tražio, ma koliko sve to bilo nepravedno.

Međutim, po rođenju Rahiljinog prvog sina Josifa, Jakov je konačno navršio četrnaestu godinu svoje „službe“ Lavanu (1. Mojsijeva 30,26), i nameravao je da ga napusti kako bi se vratio u Obećanu zemlju. On se sada brinuo o tome kako će „sebi kuću kućiti“ (1. Mojsijeva 30,30).

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 30,25-32. Šta se tu dešava i kako Jakov rezonuje? Kakav je Lavanov odgovor?

Bio je to veoma dug put za Jakova, koji je otišao od kuće prvenstveno da bi našao sebi ženu. Njegova prvobitna namera verovatno nije bila da tako dugo odsustvuje iz svoje zemlje, ali su ga okolnosti godinama držale daleko. Ali sada je bilo vreme da se vrati kući – i to sa kakvom porodicom!

Zašto Jakov nije ranije napustio Lavana? Jakovljevo neprirodno poviňovanje sugeriše da se on promenio; razumeo je nauk vere. Zato je sada čekao Božji znak da ode. Tek kada mu se Bog obratio, Jakov je odlučio da krene.

Bog se Jakovu otkrio kao „Bog od Vetilja“ i zapovedio mu da napusti Lavanovu kuću i vrati se „na postojbinu svoju“ (1. Mojsijeva 31,13), istim rečima kojima je pozvao Avrama da ode „od roda svojega“ (1. Mojsijeva 12,1).

Ono što mu je takođe pomoglo da se uveri da je vreme da ode, bio je stav Lavanovih sinova, pa i samog Lavana (videti 1. Mojsijeva 31,1.2). „Jakov bi svog lukavog rođaka napustio odavno da se nije plašio susreta sa Isavom. Sada je shvatio da mu opasnost preti i od Lavanovih sinova, koji će, smatrajući da imaju pravo na njegovo bogatstvo, možda pokušati da ga zadobiju silom.“ – Elen G. Vajt, *Stvaranje, patrijarsi i proroci*, str. 193 (original).

Zato je uzeo svoju porodicu i ono što mu je pripadalo i otišao, čime je otpočeo još jednu fazu u velikoj sagi o Božjem zavetnom narodu.

ZA DALJE PROUČAVANJE

Bog je izabrao Jakova, ne zato što je on to zasluživao, već zbog svoje blagodati. Ipak, Jakov se trudio da tu blagodat zasluži, što je samo po sebi protivrečno. Da ju je zaslužio, onda to ne bi bila blagodat; bila bi to dela (videti Rimljanima 4,1–5), što je suprotno evanđelju. Tek kasnije Jakov je počeo da shvata kakav je značaj Božje blagodati i šta znači verovati Bogu, živeti po veri i potpuno zavisiti od Njega. Jakovljevo iskustvo sadrži važnu pouku za ambiciozne ljude: Ne trudite se da napredujete na račun drugih.

„Jakov je mislio da će obmanom steći pravo na prvorođstvo, ali se razočarao. Pomislio je da je sve izgubio – svoju vezu sa Bogom, svoj dom i sve ostalo, i postao je razočarani begunac. Ali šta je Bog učinio? Pogledao ga je u njegovom beznadežnom stanju, video je njegovo razočaranje, i zapazio da tu ima materijala koji će vratiti slavu Bogu. Čim je video njegovo stanje, Bog mu je pokazao tajanstvene lestve, koje predstavljaju Isusa Hrista. Dakle, evo čoveka koji je izgubio svaku vezu sa Bogom, ali ga je Bog nebeski pogledao i pristao na to da Hristos premosti provaliju koju je greh napravio. Možda ponekad kažemo sebi: Žudim za nebom, ali kako da ga dosegnem? Ne vidim način. Tako je i Jakov mislio, ali mu je Bog u viziji pokazao lestve, a te lestve povezuje zemlju sa nebom preko Isusa Hrista. Čovek se može popeti uz njih, jer im osnova počiva na zemlji, a najviša prečka seže do neba.“ – *Ellen G. White Comments, The SDA Bible Commentary*, vol. 1, p. 1095.

PITANJA ZA RAZGOVOR:

1. Razmotrite karakter tih ljudi (Isak, Reveka, Jakov, Isav, Lavan, Rahilja, Lija) koji su bili učesnici nekih od događaja iz svete istorije. Zapazite sve laži i obmane obuhvaćene tim izveštajima. Čemu nas to uči o ljudskoj prirodi uopšte i o Božjoj milosti?
2. Dok čitamo priču o Jakovu, koje dokaze nalazimo da je njegov karakter tokom vremena sazrevao i rastao?
3. U kom smislu smo mi, kao adventisti sedmog dana, u opasnosti da zauzmemo isti stav kakav je Isav zauzeo u vezi sa pravom koje mu je po rođenju pripadalo? Odnosno, šta možemo preduzeti da nikad ne bismo prestali da volimo i cenimo svu tu svetlost koju nam je Bog dao?

Tekstovi za proučavanje u toku sedmice: 1. Mojsijeva 32,22-31; Osija 12,3-4; Jeremija 30,5-7; 1. Mojsijeva 33; 1. Mojsijeva 34,30-35,29.

Tekst za pamćenje: „Tada mu reče: otsele se nećeš zvati Jakov, nego Izrailj; jer si se junački borio i s Bogom i s ljudima, i odolio si“ (1. Mojsijeva 32,28).

Porodična saga o Jakovu se nastavlja, sa svim svojim dobrim i lošim stranama. Ipak, kroz sve to, otkriva se Božja ruka i Njegova vernost zavetnim obećanjima.

Ove sedmice pratićemo dalje Jakova, sada kad je napustio Lavana i, vraćajući se kući, morao da se suoči sa Isavom, žrtvom svoje izdaje. Šta će mu sada uraditi njegov brat, kome je naneo tako veliku nepravdu?

Srećom po Jakova, dok je strahovao od onoga što dolazi, Gospod Bog njegovih otaca ponovo mu se javio, u okviru događaja koji je bio prethodnica onoga što će kasnije postati poznato kao „vreme muke Jakovljeve“ (videti Jeremija 30,5-7). Upravo te noći je Jakov, varalica, postao „Izrael“, što je bilo novo ime za novi početak, početak koji će na kraju dovesti do stvaranja samog naroda nazvanog po njemu.

Drugim rečima, uprkos svemu što se dešavalo, priča o patrijarcima i njihovoj porodici zabeležena je u Svetom pismu kako bi nam pokazala da je Bog veran u ispunjenju onoga što je obećao, i da će On to učiniti, mada ponekad izgleda kao da se Njegov narod svim silama trudi da to ispunjenje spreči.

RVANJE SA BOGOM

Ubrzo nakon što je napustio Lavana, Jakov je imao još jedno iskustvo sa Bogom. Pošto je saznao da se njegov brat Isav približava, i to sa „četiri stotine ljudi“ (1. Mojsijeva 32,6), Jakov se usrdno molio Gospodu, mada je otvoreno priznao: „Nijesam vrijedan tolike milosti i tolike vjere što si učinio sluzi svojem“ (1. Mojsijeva 32,10). Jakov je, u stvari, počeo bolje da shvata suštinu blagodati.

A kako je Gospod odgovorio?

Pročitajte **tekstove 1. Mojsijeva 32,22-31 i Osija 12,3.4. Koji je duhovni značaj te neverovatne priče?**

Jakov je, razumljivo, bio uznemiren onim što se dešavalo i, pošto je preduzeo sve što je mogao da bi zaštitio porodicu, ostao je da bdi preko noći. A onda ga je, iznenada napao „jedan čovjek“ (1. Mojsijeva 32,24). To je izraz koji može da ima posebno, šire značenje, kada ukazuje na božansko prisustvo (videti Isaija 53,3). Danilo ga je primenjivao na nebeskog sveštenika Mihaila (Danilo 10,5), a Isus Navin na „zapovednika vojske Gospodnje“, koga je nazivao i samim Gospodom YHWH (Isus Navin 5,13-15).

I zaista, u toku borbe, Jakovu je moralo postati očigledno da se bori sa samim Bogom, što pokazuju i njegove reči: „Neću te pustiti dokle me ne blagosloviš“ (1. Mojsijeva 32,26). A opet, njegovo gorljivo prijanjanje uz Boga i odbijanje da Ga pusti, otkrivaju i njegovu žarku želju da primi oprostjenje i bude ispravan pred svojim Gospodom.

„Zabluda koja je Jakova navela da prevarom zadobije pravo prvenaštva bila mu je sada potpuno jasna. Nije se pouzdao u Božja obećanja, već je pokušao da svojim naporima postigne ono što bi Bog učinio u svoje vreme i na svoj način.“ – Elen G. Vajt, *Stvaranje, patrijarsi i proroci*, str. 197, 198 (original).

A dokaz da mu je zaista oprosteno bila je promena njegovog imena, od onog koje je podsećalo na njegov greh, u ime koje je slavilo njegovu pobedu. „Osele se nećeš zvati Jakov (varalica)“, rekao je Čovek, „nego Izrailj; jer si se junački borio i s Bogom i s ljudima, i odolio si“ (1. Mojsijeva 32,28).

Kakvo je vaše lično iskustvo što se tiče rvanja sa Bogom? Šta to znači i zašto je ponekad važno da imamo takvo iskustvo?

BRAĆA SE SREĆU

Iz Fanuila, od „Božjeg lica“ (videti 1. Mojsijeva 32,30), mesta gde je imao to posebno iskustvo sa Bogom, Jakov je pošao da se sastane sa bratom. Posle 20 godina razdvojenosti, Jakov ga je ugledao kako dolazi sa 400 ljudi (1. Mojsijeva 33,1). Zabrinuo se i pripremio i sebe i svoju porodicu za sve što bi moglo da usledi.

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 33. Kakva povezanost postoji između Jakovljevog iskustva kad je video Božje lice u Fanuilu i ovog sad, kad je video lice svog brata? Šta ta povezanost podrazumeva kad je reč o našem odnosu sa Bogom i našom „braćom“, ko god oni bili?

Jakov se sedam puta poklonio pred svojim bratom (1. Mojsijeva 33,3) koga je nekoliko puta nazvao „gospodar moj“ (1. Mojsijeva 33,8.13.15), dok je sebe nazivao njegovim „slugom“ (1. Mojsijeva 33,5; uporediti sa 1. Mojsijeva 32,4.18.20). Ono što je posebno značajno, Jakovljevih sedam naklona podudaraju se sa sedam blagoslova njegovog oca (1. Mojsijeva 27,27-29). Štaviše, dok se klanjao, kao da je posebno hteo da preokrene jedan od očevih blagoslova: „Plemena ti se klanjala“ (1. Mojsijeva 27,29).

Jakovljeva namera je izgleda bila da otplati dug svom bratu i vrati blagoslov koji mu je ukrao (videti 1. Mojsijeva 33,11). Međutim, kad ga je Isav ugledao, suprotno svim očekivanjima, potrčao mu je u susret i, umesto da ga ubije, „cjeliva ga, i obojica se zaplakaše“ (1. Mojsijeva 33,4).

Kasnije Jakov kaže Isavu: „Vidjeh lice tvoje kao da vidjeh lice Božje“ (1. Mojsijeva 33,10). Razlog za tu neobičnu Jakovljevu izjavu je saznanje da mu je Isav oprostio. Jevrejski glagol *ratsah*, „našao milost“ (1. Mojsijeva 33,10) teološki je izraz koji se odnosi na svaku žrtvu koja je „ugodna“, „prihvaćena“ pred Bogom, što podrazumeva primanje božanskog oprostaja (3. Mojsijeva 22,27; Amos 5,22).

Jakovljevo iskustvo Božjeg oprostjenja u Fanuilu, gde je video lice Božje, ponovilo se sada kad je doživeo bratovljev oproštaj, što on poistovećuje sa viđenjem Božjeg lica. U tom trenutku, Jakov je proživljavao drugi Fanuil, pri čemu ga je onaj prvi pripremio za to. Jakovu je oprostio i Bog i rođeni brat, tako da je sada sigurno razumeo, mnogo bolje nego ranije, pravo značenje blagodatni.

Šta ste naučili o blagodatni na osnovu toga što su vam drugi (osim Gospoda) oprostili?

NASILJE NAD DINOM

Sada kad se pomirio sa bratom, Jakov je želeo da se u miru nastani u zemlji Hanan. Reč *shalem*, „bezbedno“, (1. Mojsijeva 33,18), izvedena od reči *shalom*, „mir“, prvi put je upotrebljena u vezi s njegovim putovanjem.

Pošto je od stanovnika kupio deo zemlje (1. Mojsijeva 33,19), podigao je oltar, pokazujući svoju veru i svest o tome koliko je zaista zavisao od Gospoda. Svaki put kad je tu prinošena žrtva, bio je to čin bogoslužjenja.

Međutim, prvi put u svom životu, Jakov-Izrael je bio izložen problemima naseljavanja u toj zemlji. Poput Isaka u Geraru sa Avimelehom (1. Mojsijeva 26,1-33), Jakov je pokušavao da se smesti među Hananejcima.

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 34. Šta se to dogodilo što je poremetilo njegove planove za miran život?

Priča o tom groznom događaju naglašava unutrašnju podvojenost ličnosti i njihovih postupaka. Senzualni Sihem, koji vrši nasilje nad Dinom, okarakterisan je u isto vreme i kao neko ko je iskren i pun ljubavi prema njoj, i ko želi da se iskupi. On je čak voljan da se podvrgne zavetnom obredu obrezanja.

U međuvremenu, Simeon i Levije, koji se predstavljaju kao branioci Boga i Njegovih zapovesti, i protive se mešovitim brakovima s Hananejcima (3. Mojsijeva 19,29), pribegavaju laži i obmani (1. Mojsijeva 34,13) i spremni su da ubijaju i pljačkaju (1. Mojsijeva 34,25-27). Njihovi postupci ne samo da su za osudu (zašto nisu kaznili samo pojedinca koji je zgrešio?), već su mogli da izazovu i mnogo veće probleme.

Što se Jakova tiče, njega je zanimao jedino mir. Kad je saznao da mu je ćerka silovana, nije rekao ništa (1. Mojsijeva 34, 5). Ali, kad je čuo šta su njegovi sinovi uradili, otvoreno ih je izgrdio zbog onoga što je moglo da usledi: „Smetoste me, i omraziste me narodu ove zemlje, Hananejima i Ferezejima; u mene ima malo ljudi, pa ako se skupe na me, hoće me ubiti te ću se istrijebiti ja i dom moj“ (1. Mojsijeva 34,30).

Uvek iznova u tim izveštajima vidimo laž i prevaru, ali i dela ljubavnosti i milosti. Šta nam to govori o ljudskoj prirodi?

PREOVLAĐUJUĆE IDOLOPOKLONSTVO

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 34,30-35,15. Koje pouke o pravom bogoslužnju možemo izvući na osnovu onoga što se tu dogodilo?

Odmah nakon što je ukorio svoja dva sina, i požalio se da mu je mir s Hananejcima narušen (1. Mojsijeva 34,30.31), Jakovu je Bog naložio da napusti Sihem i vrati se u Vetilj kako bi obnovio svoj zavet. Gospod mu je u stvari rekao da, kad stigne tamo, treba da podigne oltar.

I prvo što je zabeleženo posle te Božje zapovesti jeste Jakovljevo pozivanje naroda da ukloni hananske idole otete u pljački grada Sihema i kućne bogove koje je Rahilja ukrala (1. Mojsijeva 31,19). 32). Sve je to bilo od ključne važnosti za pojam zaveta sa Bogom.

Ti idoli su se čuvali i, verovatno, obožavali uprkos Jakovljevoj privrženosti Bogu. Zato nije bilo dovoljno da Jakov napusti Sihem da bi izbegao uticaj Hanana. Morao je najpre da se oslobodi idola koji su se krili unutar logora i u srcu njegovog naroda.

Proces pokajanja podrazumeva nešto više od fizičkog preseljenja iz jednog mesta u drugo, ili prelaska iz jedne crkve u drugu. Ono što je najvažnije, to je da tražimo da Božjom blagodaću budemo očišćeni od idolopoklonstva u svom srcu, bez obzira gde živimo, jer idole možemo napraviti od bilo čega.

Pošto je Jakov poslušao Boga i postupio po Njegovoj zapovesti, Bog je konačno intervenisao, tako da je „strah Božji“ (1. Mojsijeva 35,5) zahvatio sve okolne narode, pa se nisu usudili da ga napadnu. I tada su Jakov „i sva čeljad što bijaše s njim“ bili spremni da služe Bogu (1. Mojsijeva 35,6), što sugeriše da je i porodično jedinstvo bilo obnovljeno. Jakov je tom mestu dao ime Bog Vetiljski u sećanje na njegov san o lestvama. Bio je to znak da je ponovo uspostavljena veza između neba i zemlje, koja je već neko vreme bila prekinuta.

Naglasak je, ovog puta, na Bogu iz Vetilja, a ne na samom mestu. Ta lična nota osetila se ponovo kad je Bog podsetio Jakova na njegovo ime „Izrailj“ (1. Mojsijeva 35,10), uz dvostruko obećanje koje taj blagoslov podrazumeva. Jakovljevi blagoslov se, najpre, odnosio na plodnost, na prenošenje mesijanskog semena i nastanak mnogih naroda (1. Mojsijeva 35,11), a kao drugo, upućivao je na Obećanu zemlju (1. Mojsijeva 35,12).

Na koje sve suptilne načine idolopoklonstvo može da se uvuče u naše srce, i šta možemo da uradimo povodom toga?

RAHILJINA SMRT

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 35,15-29. S kojim se još nevoljama Jakov suočio u svojoj disfunkcionalnoj porodici?

Neposredno nakon što je Jakov napustio Vetilj, tri uzajamno povezana događaja obeležila su poslednju etapu njegovog putovanja ka Obećanoj zemlji: rođen je Jakovljevi najmlađi sin, Rahilja je umrla, a Ruvim, Jakovljevi i Lijin prvi sin, spavao je sa Jakovljevom inoćom. Mada se u tekstu ne navodi zašto je taj mladi ćovek učinio nešto tako ružno, može se pretpostaviti da je želeo da na neki naćin okalja rođenje Jakovljevi najmlađeg sina i unizi sećanje na Rahilju. Ali ne možemo biti sigurni u to.

Rođenje Jakovljevi najmlađeg sina vezuje se za Vitlejem (1. Mojsijeva 35,19), koji se nalazi unutar granica Obećane zemlje. To rođenje je, dakle, prvo ispunjenje Božjeg obećanja u vezi sa budućnošću Izraela. Babica se, proroćki, obratila Rahilji istim rećima kojima je Bog umirivao Avrama: „Ne boj se“ (1. Mojsijeva 35,17, uporediti sa 1. Mojsijeva 15,1).

Zanimljivo, ime Venonija koje znaći „sin moje tuge“, i koje je Rahilja, izražavajući svoj bol, na samrti dala sinu, Jakov je promenio u Venijamin, što znaći „sin desne ruke“, ćime je možda hteo da usmeri pažnju u pravcu juga, kako bi izrazio svoju nađu u Obećanu zemlju i sve ono što je Bog rekao da će učiniti za svoj narod kada se on tamo nastani.

U to vreme, Ruvim je stupio u seksualne odnose sa Valom, inoćom svog oca, a takođe i Rahiljinom sluškinjom (1. Mojsijeva 35,25; 1. Mojsijeva 30,3). Prosto ne znamo kako da objasnimo taj skandalozan ćin, osim kao još jedan primer ljudske izopaćenosti.

Zaćudo, Jakov nije odreagovao na tu strašnu uvredu, iako mu je o tome dojavljeno (1. Mojsijeva 35,22). Reklo bi se da je Jakov, u tom trenutku života, imao već dovoljno poverenja u Boga, i uzdao se u to da će On ispuniti svoju reć, uprkos gresima i zlu koji su se povremeno dešavali oko njega.

To je ta precizna pouka vere, obuhvaćena listom od 12 Jakovljevi sinova, koji će postati preci Izraela (1. Mojsijeva 35,22-26). Nisu to bili baš najsimpatićniji i najljubazniji ljudi, kao što ćemo videti. Pa ipak, uprkos svim tim problemima, disfunkcionalnosti, ćak i nećemu tako ružnom kao što je bio Ruvimov odnos sa Valom, Božja volja je trebalo da se ispuni upravo kroz tu porodicu, koliko god ona bila haotićna.

Dakle, uprkos ljudskim grešćkama, Božje namere će se konaćno ispuniti. A zamislite šta bi tek bilo kad bi ljudi saradiivali sa Bogom, kad bi Mu bili poslušni. Koliko lakše, to jest, uz koliko manje patnje, stresa i odlaganja bi se Božja volja mogla ostvariti?

ZA DALJE PROUČAVANJE

U knjizi *Stvaranje, patrijarsi i proroci* od Elen G. Vajt, pročitajte poglavlje pod naslovom „Noć borbe“, str. 195-203 (original).

„Jakovljevo iskustvo iz te noći sukoba i muka predstavlja probu kroz koju će Božji narod morati da prođe neposredno pre Hristovog drugog dolaska... Takvo će biti iskustvo Božje dece u njihovoj konačnoj borbi sa silama zla. Bog će proveravati njihovu veru, izdržljivost, njihovo poverenje u Njegovu silu da ih izbavi. Sotona će pokušavati da ih uplaši namećući im misao da je njihov slučaj beznadežan, da su njihovi gresi suviše veliki da bi mogli da budu oprošteni. Oni će biti duboko svesni svojih nedostataka, pa će razmatrajući svoj život gotovo izgubiti nadu. Ali, sećajući se veličine Božje milosti, i svog iskrenog pokajanja, oni će se pozvati na Njegova obećanja koja je preko Hrista dao bespomoćnim pokajnicima. Njihova vera neće oslabiti zato što njihove molitve neće biti odmah uslišene. Oni će se uhvatiti za Božju snagu, kao što se Jakov uhvatio za Anđela, i njihova duša govoriće: 'Neću te pustiti dok me ne blagosloviš'...

Jakovljevi slučaj, međutim, dokaz je da Bog neće odbaciti one koji su prevarom bili navedeni na greh, ali su se vratili Njemu s iskrenim pokajanjem. Upravo je predajom sebe i istinskom verom Jakov zadobio ono što nije uspeo da zadobije boreći se svojom snagom. Na taj način, Bog je poučio svog slugu da mu samo Božja sila i milost mogu obezbediti blagoslove za kojima je težio. Tako će biti i sa onima koji žive u poslednje dane. Kada ih okruže opasnosti, kada očajanje obuzme njihovu dušu, moraće potpuno da se oslone na ono što je ostvareno službom pomirenja. Mi sami za sebe ne možemo ništa učiniti.“ – Elen G. Vajt, *Stvaranje, patrijarsi i proroci*, str. 201–203 (original).

PITANJA ZA RAZGOVOR:

1. Zašto je Jakovljeva slabost bila povod za Božju milost? Na koji način je Jakovljevo iskustvo povezano sa izjavom apostola Pavla: „Kad sam slab onda sam silan“ (2. Korinćanima 12,10)?
2. Šta mislite zašto Biblija otkriva toliko ružnih detalja iz života mnogih svojih likova? Koji bi zaključak mogao da se izvede iz toga? Kakvu poruku nalazimo u tome?
3. Bavite se detaljnije pitanjem idolopoklonstva. Šta su idoli naše kulture, naše civilizacije? Kako možemo biti sigurni da ne obožavamo nikoga ili ništa drugo osim Gospoda?

JOSIF – GOSPODAR SNOVA

Tekstovi za proučavanje u toku sedmice: 1. Mojsijeva 37; Matej 20,26,27; Dela 7,9; 1. Mojsijeva 38; 1. Mojsijeva 39; 1. Mojsijeva 40,1-41,36.

Tekst za pamćenje: „I rekoše među sobom: gle, evo onoga što sne sanja“ (1. Mojsijeva 37,19).

Priča o Josifu (1. Mojsijeva 37–50) obuhvata poslednji deo 1. Mojsijeve, od njegovih prvih snova u Hananu (1. Mojsijeva 37,1-11) do smrti u Egiptu (1. Mojsijeva 50,26). Josif zapravo u 1. Mojsijevoj zauzima više mesta nego bilo koji drugi patrijarh. Mada je bio samo jedan od Jakovljevih sinova, on je u 1. Mojsijevoj predstavljen kao veliki patrijarh, poput Avrama, Isaka i Jakova.

Kao što ćemo videti, takođe, Josifov život ističe dve važne teološke istine: prvo, Bog ispunjava svoja obećanja; i drugo, Bog može da preokrene zlo u dobro.

U pouci za ovu sedmicu usredsredićemo se na Josifov rani život. Bio je Jakovljeve omiljeni sin, kome su dali ironičan nadimak *baal hakhalomot*, „sanjar“ (1. Mojsijeva 37,19), što doslovno znači „gospodar snova“, i podrazumeva da je on bio stručnjak za snove. Ta titula mu veoma dobro pristaje, jer on ne samo da je primaio, razumeo i tumačio proročke snove, već ih je i ostvarivao u svom životu.

U ovim poglavljima ponovo ćemo videti da se Božja promisao potvrđuje, uprkos zloći i pokvarenosti ljudskog srca.

PORODIČNI PROBLEMI

Jakov se konačno nastanio u zemlji. Dok je Isak bio samo „došljak“, tekst kaže da Jakov „življaše u zemlji“ (1. Mojsijeva 37,1). Međutim, upravo tada, dok se naseljavao u zemlji, počeli su problemi, ovog puta iznutra iz porodice. Sporenje se nije ticalo posedovanja zemlje niti korišćenja bunara, već je bilo, uglavnom, duhovne prirode.

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 37,1-11. Koja je porodična dinamika dovela do toga da braća toliko zamrže Josifa?

Od samog početka saznajemo da je Josif, sin koga je Jakov dobio pod starost (1. Mojsijeva 37,3), uživao poseban odnos sa svojim ocem, koji ga je voleo „najvećma između sve braće njegove“ (1. Mojsijeva 37,4). Jakov je otišao čak tako daleko da mu je načinio „šarenu haljinu“ (1. Mojsijeva 37,3), plemićku odeću (2. Samuilova 13,18), što je ukazivalo na njegovu tajnu nameru da Josifa, Rahiljinog prvog sina uzdigne na status prvenca.

Budućnost će, zaista, potvrditi Jakovljeve želje, jer će Josif na kraju dobiti pravo prvenaštva (1. Dnevnika 5,2). Nije, dakle, nikakvo čudo što su braća toliko mrzela Josifa da nisu mogla čak ni lepu reč da mu upute (1. Mojsijeva 37,4).

Štaviše, Josif je donosio ocu loše izveštaje o svakom nedoličnom postupku svoje braće (1. Mojsijeva 37,2). A niko ne voli cinkaroša.

I onda, kad je Josif objavio svoje snove, nagoveštavajući da će ga Bog postaviti na viši položaj i da će se oni, njegova braća, pokloniti pred njim, zamrzeli su ga još više. Međutim, pravi proročki karakter tih snova potvrđen je činjenicom da su se oni ponovili (videti 1. Mojsijeva 41,32). A Jakov, mada je otvoreno prekorevao sina (1. Mojsijeva 37,10), čuvao je te reči u mislima, razmišljajući o njihovom značenju i čekajući njihovo ispunjenje (1. Mojsijeva 37,11). To ukazuje da je on duboko u sebi mislio da možda ipak ima nečeg u tim snovima. I bio je sasvim u pravu, mada to tada nije mogao da zna.

Pročitajte tekst Matej 20,26-27. Koji ključni princip se tu otkriva, i kako možemo naučiti da u svom životu ispoljimo ono čemu nas taj tekst uči?

NAPAD NA JOSIFA

Koliko god bili strašni događaji koji su usledili, ipak ih nije teško razumeti. Biti u tako neposrednoj blizini, pa čak i u srodstvu s nekim koga mrzite, neizbežno bi, pre ili kasnije, dovelo do problema.

I dovelo je.

Pročitajte 1. Mojsijeva 37,12-36. Kako nam to pokazuje koliko nepreporođena srca mogu da budu opasna i zla, i na šta sve mogu da navedu bilo koga od nas?

Braća su mrzela Josifa iz ljubomore zbog Božje naklonosti (Dela 7,9), naklonosti koja se tokom narednih dešavanja potvrđivala na svakom koraku. Kad je Josif zalutao, naišao je na čoveka koji ga je uputio u pravom smeru (1. Mojsijeva 37,15). Kad su braća planirala da ga ubiju, Ruvim se umešao i predložio da ga umesto toga bace u jamu (1. Mojsijeva 37,20-22).

Teško je zamisliti takvu mržnju kakva je tu izražena, posebno prema nekome iz sopstvenog doma. Kako su ti mladi ljudi mogli da učine nešto tako okrutno? Zar nisu makar na trenutak pomislili kako će to uticati na njihovog oca? Koliko god da su bili ogorčeni na svog oca zbog njegove pristrasnosti prema Josifu, ipak, učiniti tako nešto jednom od njegove dece bilo je zaista dostojno prezira. Bio je to moćan pokazatelj koliko ljudska bića mogu biti zla.

„Međutim, neki među njima (Josifovom braćom) nisu imali mira. Osveta im nije donela zadovoljstvo kakvo su očekivali. Uskoro su ugledali grupu putnika koja im se približavala. Bio je to karavan Ismailjaca s druge obale Jordana, koji je natovaren začinicima i drugom robom išao prema Egiptu. Juda je sada predložio da svoga brata prodaju tim neznabožackim trgovcima umesto da ga ostave da umre. Tako će ga uspešno ukloniti sa svog puta, a ipak će ostati neokaljani njegovom krvlju.“ – Elen G. Vajt, *Stvaranje, patrijarsi i proroci*, str. 211 (original).

Kad su Josifa bacili u jamu, planirajući da ga kasnije ubiju, tuda je prošao karavan, i Juda je predložio da ga prodaju njima (1. Mojsijeva 37,26,27). Pošto im je Josif prodat (1. Mojsijeva 37,28), Madijanci su ga kasnije prodali nekome u Egiptu (1. Mojsijeva 37,36), čime su utrljali put njegovoj budućoj slavi.

Zašto je toliko važno tražiti Božju silu da biste promenili loše crte svog karaktera, pre nego što se one, u nekom trenutku vašeg života, ispolje u delima koja nikad ne biste ni pomislili da ćete učiniti?

JUDA I TAMARA

Nije neumesno da ovde pomenemo i priču o Tamari. Taj događaj hronološki sledi posle Josifove prodaje u Egipat (1. Mojsijeva 38,1), i u skladu je sa činjenicom da se Juda odvojio od svoje braće, što ukazuje na njegovo neslaganje s njima. Osim toga, taj tekst deli niz zajedničkih izraza i motiva sa prethodnim poglavljem, a nosi i istu teološku pouku: jedan loš čin pretvoren je u nešto pozitivno što ima veze sa spasenjem.

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 38. Uporedite Judino ponašanje sa ponašanjem Hananejke Tamare. Ko je od njih dvoje bio pravedniji i zašto?

Juda je uzeo za ženu jednu Hananejku (1. Mojsijeva 38,2) s kojom je imao tri sina: Ira, Onana i Siloma. Svom prvencu, Iru, Juda je dao za ženu Hananejku Tamaru, kako bi obezbedio odgovarajući rodoslov. Međutim, pošto je Bog ubio Ira i Onana zbog njihove zloće, Juda je obećao Tamari svog najmlađeg sina Siloma.

Budući da se, nakon dosta vremena, činilo da je Juda zaboravio na svoje obećanje, Tamara je odlučila da iskoristi priliku kad je on potražio utehu nakon smrti svoje žene. Izigravala je prostitutku kako bi ga naterala da ispuni obećanje. Pošto nije imao gotovine da plati prostitutku, koju nije prepoznao, Juda je obećao da će joj kasnije poslati jare iz svog stada.

Ali Tamara je zahtevala da joj u međuvremenu, kao neposrednu garanciju plaćanja, da svoj pečatni prsten, pojas i štap. I nakon tog jednog jedinog susreta, Tamara je zatrudnela. Kada je kasnije bila optužena za bludničenje, ona je tužiocu Judi poslala njegov pečat, pojas i štap. Juda je razumeo i izvinio se.

Zaključak te pomalo neprijatne priče bilo je rođenje Faresa, čije ime znači „prodor“, i koji je, kao i Jakov, rođen drugi, ali je postao prvi, i u istoriji spasenja se navodi kao predak Davida (Ruta 4,18-22), a konačno i Isusa Hrista (Matej 1,3). Što se Tamare tiče, ona je prva od četiri žene, a slede je Rava (Matej 1,5), Ruta (Matej 1,5.6) i Urijina žena (Matej 1,6), koje su u okviru mesijanskog rodoslova prethodile Mariji, Isusovoj majci (Matej 1,16).

Iz te priče možemo izvući jednu pouku: Kao što je Bog svojom milošću spasao Tamaru, pretvarajući zlo u dobro, tako će On spasti svoj narod pomoću Isusovog krsta. A u slučaju Josifa, On će njegove nevolje pretvoriti u spasenje Jakova i njegovih sinova.

JOSIF, ROB U EGIPTU

Sada nastavljamo da pratimo tok Josifove priče, koji je bio „prekinut“ dešavanjima sa Tamarom. Josif je u tom trenutku bio rob „zapovednika straže“, koji je upravljao zatvorom za careve službenike (1. Mojsijeva 40,3-4; 1. Mojsijeva 41,10-12).

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 39. Na osnovu primera Josifa, koji je radio kao upravnik pod Petefrijem, šta možemo reći o faktorima koji su doveli do takvog uspeha?

Josif je skoro odmah okarakterisan kao čovek od uspeha (1. Mojsijeva 39,2.3). Bio je tako dobar i njegov gospodar mu je toliko verovao da ga je postavio „nad cijelim domom svojim“, i sve što je imao „njemu dade u ruke“ (1. Mojsijeva 39,4).

Josifa taj uspeh nije iskvarilo. Kada ga je Petefrijeva žena primetila i poževela da spava s njim, Josif je nedvosmisleno odbio. Radije bi izgubio svoj posao i sigurnost nego što bi „učinio takvo grdno zlo i Bogu zgriješio“ (1. Mojsijeva 39,9). Žena ga je, ponižena njegovim odbijanjem, lažno optužila pred svojim mužem i slugama da je hteo da je siluje. Kao posledica toga, Josif je bačen u zatvor.

Josif je tada doživeo ono što smo svi iskusili – osećaj da ga je Bog napustio, mada, čak i u to teško vreme, „Gospod bješe s Josifom“ (1. Mojsijeva 39,21).

Nedugo potom, Gospod je delovao i uticao na Josifov odnos sa zatvorskim čuvarom. I ovde, kao i u Petefrijevom domu, Gospod je blagoslovio Josifa. On je očigledno bio darovit čovek, i uprkos tome što se našao u još gorim okolnostima (uostalom, i prethodno je bio rob!), nastojao je da izvuče najbolje iz toga. Međutim, kakve god darove da je imao, tekst jasno kaže da je, na kraju krajeva, Bog bio taj koji mu je doneo uspeh. „I tamničar ne nadgledaše ništa što bješe u Josifovoj ruci, jer Gospod bješe s njim; i što god činjaše, Gospod vođaše u napredak“ (1. Mojsijeva 39,23). Koliko je važno da svi koji su nadareni, svi koji su „uspešni“ imaju na umu odakle sve to potiče!

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 39,7-12. Kako se Josif odupirao ženinom nasrtanju? Zašto je rekao, vrlo konkretno, da bi to što ona traži bio greh protiv Boga? Kakvo razumevanje prirode i suštine greha je on time pokazao?

FARAONOVI SNOVI

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 40,1-41,36. Na koji način su faraonovi snovi povezani sa snovima njegovih dvorana? Kakav je značaj te paralele?

Delovanje providenja na događaje se nastavilo. Josif je s vremenom stavljen na čelo zatvorenika, od kojih su dvojica bili faraonovi dvorani, glavni peharnik i glavni hlebar (1. Mojsijeva 41,9-11). Obojicu su mučili snovi koje nisu razumeli jer, prema njihovim rečima: „Nema ko da nam kaže šta znače“ (1. Mojsijeva 40,8). A onda im je Josif protumačio snove.

Paralelno sa snovima dvojice dvorana, i faraon je usnio dva sna, koja niko nije umeo da protumači (1. Mojsijeva 41,1-8). U tom trenutku, peharnik se, delovanjem providenja, setio Josifa i preporučio ga faraonu (1. Mojsijeva 41,9-13).

I opet, paralelno sa prethodno pomenutim snovima, faraon je, kao i njegovi dvorani, bio uznemiren, i poput njih ispričao snove Josifu (1. Mojsijeva 41,14-24), a on ih je protumačio. Kao i snovi dvorskih službenika, i faraonovi snovi su sadržavali paralelne simbole: dva niza od sedam krava (debele i mršave), i dva niza klasova žita (debeli i tanki), predstavljali su dva niza godina – dobrih i loših. Sedam krava paralelno sa sedam jedrih klasova žita, ponavljali su istu poruku, što je bio dokaz njenog božanskog porekla, baš kao u slučaju Josifovih snova (1. Mojsijeva 41,32; uporediti sa 1. Mojsijeva 37,9).

Mada je sam protumačio snove faraonu, Josif se potrudio da faraon sazna da je Bog, Elohim, zapravo taj koji mu je pokazao šta će On, Bog, učiniti (1. Mojsijeva 41,25.28). Po svemu sudeći, faraon je shvatio poruku jer je, pri odlučivanju koga da imenuje za upravitelja nad zemljom, razmišljao na sledeći način: „Pošto ti je Bog sve ovo otkrio, nema nikoga razumnijeg i mudrijeg od tebe. Ti ćeš biti nad mojim domom, i slušaće te sav moj narod“ (1. Mojsijeva 41,39.40, Milin).

Kako je to fascinantno! Zahvaljujući Bogu, Josif je napredovao od upravitelja nad Petefrijevim domom preko upravitelja nad zatvorenicima do upravitelja nad celim Egiptom. Kakva moćna priča o tome kako se, čak i u naizgled strašnim okolnostima, otkriva delovanje Božjeg providenja!

Kako možemo naučiti da se uzdamo u Boga i da se držimo Njegovih obećanja onda kad izgleda da Bog ćuti i da događaji uopšte ne otkrivaju delovanje Njegovog providenja?

ZA DALJE PROUČAVANJE

U knjizi *Stvaranje, patrijarsi i proroci* od Elen G. Vajt pročitajte poglavlje pod naslovom „Josif u Egiptu“, str. 213-223 (original).

„Još u ranim danima svog života, upravo u času kada su kao mladići ulazili u doba zrelosti, Josif i Danilo bili su otrgnuti od svojih domova i kao zarobljenici odvedeni u neznabožačku zemlju. Josif je bio naročito izložen iskušenjima koja su pratila velike preokrete u njegovom životu. U očevom domu nežno negovano dete; u Petefrijevoj kući rob; zatim poverenik i pratilac; svestran čovek, obrazovan učenjem, posmatranjem i susretima s ljudima, u faraonovoj tamnici državni zatvorenik, nepravedno osuđen, bez nade da će se ikada opravdati ili biti oslobođen; pozvan da stane na čelo nacije u trenutku velike krize – šta ga je osposobilo da sačuva svoju čestitost?..

Josif je u detinjstvu naučio da voli Boga i da Ga se boji. Često je u očevom šatoru, pod zvezdanim sirijskim nebom, slušao priču o noćnoj viziji kod Vetilja, o lestvama od neba do zemlje, o anđelima koji su se spuštali i uspinjali, i o Onome koji se s prestola na visini otkrio Jakovu. Slušao je i priču o borbi kod Javoka kada je, odrekavši se svojih omiljenih greha, Jakov izašao kao pobednik i dobio titulu 'Božji knez'.

Dok je Josif još kao dečak čuvao stada svoga oca, njegov čist i jednostavan život povoljno je uticao na razvoj njegovih fizičkih i duševnih sposobnosti. Dolazeći preko prirode u vezu s Bogom i proučavajući velike istine, koje su prelazile kao sveti zalog od oca na sina, stekao je snagu uma i nepokolebljivost u načelima.

U životnoj krizi, kada se nalazio na strašnom putu iz doma svog detinjstva u Hananu u ropstvo koje ga je čekalo u Egiptu, bacivši poslednji pogled na brežuljke, koji su skrivali šatore njegovog roda, Josif se setio Boga svoga oca. Setio se pouka koje je primao u detinjstvu, i potresen do dna duše odlučio da se pokaže vernim – da se uvek vlada kao što dolikuje podaniku nebeskog Cara.“ – Elen G. Vajt, *Vaspitanje*, str. 51, 52 (original).

PITANJA ZA RAZGOVOR:

1. Uporedite Josifa sa Danilom i Isusom. Koje su njihove zajedničke crte? Kako su Josif i Danilo, svaki na svoj način, otkrivali aspekte Isusove ličnosti i pokazali kakav će Isus biti?
2. Razgovarajte u razredu o pitanju postavljenom na kraju proučavanja predviđenog za četvrtak. Kako da naučimo da se uzdamo u Boga i onda kad stvari ne ispadnu tako dobro za nas kao što su, na kraju, ispale za Josifa?

JOSIF – PRINC EGIPTA

Tekstovi za proučavanje u toku sedmice: 1. Mojsijeva 41,37-46; 1. O carevima 3,12; 1. Mojsijeva 42; Rimljanima 5,7-11; 1. Mojsijeva 43; 1. Mojsijeva 44; 1. Mojsijeva 45.

Tekst za pamćenje: „I još reče Faraon Josifu: evo, postavljam te nad svom zemljom Misirskom“ (1. Mojsijeva 41,41).

Josif je sada postao vođa u Egiptu, i njegova rođena braća su se poklonila pred njim i ne znajući da je to on (1. Mojsijeva 42). Ponižno su se pokorili kad ih je Josif primorao da se vrate sa Venijaminom (1. Mojsijeva 43), i – kad je Venijaminova bezbednost, čega su se pribojavali, naizgled bila ugrožena (1. Mojsijeva 44) – molili su za milost tog moćnog čoveka, koji je u njihovim očima bio „kao sam faraon“. Na kraju, kad im je Josif otkrio svoj identitet, shvatili su da je, uprkos onome što su učinili, Bog sve izveo na dobro.

Zanimljivo je da ceo niz događaja koji su usledili, umesto da bude koncentrisan oko Josifovog uspeha, zapravo se više ticao pokajanja njegove braće. Njihova putovanja od Josifa do oca i natrag, i prepreke na koje su nailazili, naterali su ih da se sete svojih nedela prema Josifu i sopstvenom ocu, a konačno su postali svesni i svog bezakonja prema Bogu. Josifova braća su celo to iskustvo doživela kao božanski sud. Pa ipak, dirljivi emotivni završetak, koji svakoga dovodi do suza, istovremeno je pun radosti, jer sadrži poruku oprostjenja za njih, uprkos njihovim zlim delima koja se ničim ne daju opravdati.

JOSIFOV USPON NA POLOŽAJ MOĆI

Prema Josifu, faraonovi snovi su otkrili „šta je /Bog/ naumio“ (1. Mojsijeva 41,28) da uradi u zemlji. Josif, međutim, nije pozvao faraona da veruje u njegovog Boga. Umesto toga, njegov neposredni odgovor bila je akcija. Odmah je predložio ekonomski program. Zanimljivo je da se faraon zadržao samo na ekonomskom delu Josifovog izlaganja. On je izgleda bio više zainteresovan za ekonomsku lekciju nego za duhovno značenje svojih snova i Božju ulogu u njihovom nastanku.

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 41,37-57. Koji je bio Božji udeo u Josifovom uspehu?

Faraon je izabrao Josifa za tu odgovornost ne zato što je ispravno protumačio njegove snove i otkrio predstojeći problem zemlje, već zato što je ponudio rešenje. Savet koji je Josif dao se „učini dobro“ (1. Mojsijeva 41,37) faraonu, a isto mišljenje delile su i njegove sluge. Reklo bi se da je faraon taj izbor napravio više iz pragmatičnih nego iz verskih razloga. Ipak, on je prepoznao prisustvo „Duha Božjeg“ (1. Mojsijeva 41,38) u Josifu, koji je ocenjen kao „mudar i razuman“ (1. Mojsijeva 41,39), što je izraz kojim se opisivala mudrost koju Bog daje (videti 1. Mojsijeva 41,33; uporediti sa 1. O carevima 3,12).

Svi detalji navedeni u biblijskom tekstu odgovaraju istorijskim prilikama u Egiptu tog vremena. U političkom smislu, to što je faraon postavio Josifa za velikog vezira nije bilo nešto neuobičajeno u starom Egiptu. Naime, posvedočeni su i drugi primeri u kojima su pripadnici stranih naroda zauzimali taj položaj.

Sledećih sedam godina bile su godine izobilja, tako da je proizvodnja žita postala gotovo „nemerljiva“ (1. Mojsijeva 41,49), što je bio znak natprirodnog delovanja. Izraz „koliko je pijeska morskoga“ (1. Mojsijeva 41,49) otkriva da je u pitanju bio Božji blagoslov (1. Mojsijeva 22,17). Josif je i lično doživeo taj blagoslov kroz sopstvenu plodnost, slučajnost koja svedoči da se isti Bog nalazio iza obe te pojave. Josif je dobio dva sina čija imena odražavaju njegov doživljaj Božjeg providenja, koje je sećanje na bol preobrazilo u radost (Manasija), a nekadašnju nevolju u plodnost (Jefrem). Kakav sjajan primer koji pokazuje kako Bog nešto loše pretvara u nešto veoma dobro!

Na koje načine bi stvarnost postojanja našeg Boga morala da bude vidljiva drugima na osnovu života koji vodimo?

JOSIF SE SUOČAVA SA BRAĆOM

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 42. Šta se tu dogodilo, i kako se u tome otkriva Božja promisao, uprkos ljudskom zlu i nedelima?

Glad je primorala Jakova da pošalje svoje sinove u Egipat da kupe žito. Ironijom slučaja, Jakov je taj koji pokreće čitav proces (1. Mojsijeva 42,1). Nesrećni otac, žrtva okolnosti koje su izvan njegove kontrole, nesvesno je pokrenuo neverovatan lanac događaja koji će dovesti do toga da se ponovo spoji sa sinom za kojim je tako dugo tugovao.

Delovanje providenja prilikom tog susreta naglašeno je dvema osnovnim činjenicama. Prvo, u tome se ogleda ispunjenje Josifovih snova. Događaj najavljen Josifovim proročkim snovima: „Vaši snopovi... klanjahu se snopu momemu“ (1. Mojsijeva 37,7) – sada se ostvario. Josif je bio poznat kao „upravitelj zemlje“ (1. Mojsijeva 42,6) i „zapovednik u zemlji“ (1. Mojsijeva 42,30.33). Josifov moćan položaj u suprotnosti je sa položajem njegove siromašne braće, koja „pokloniše mu se licem od zemlje“ (1. Mojsijeva 42,6) – ista ona desetorica braće koji su mu se rugali zbog tog sna i sumnjali u njegovo ispunjenje (1. Mojsijeva 37,8).

Drugo, taj providenjem udešen susret opisan je kao reakcija na učinjeno. Jezičke i tematske paralele između dva događaja ističu da je reč o pravednoj odmazdi. Izraz „rekoše jedan drugom“ (1. Mojsijeva 42,21) upotrebljen je i onda kad su počeli da kuju zaveru protiv Josifa (1. Mojsijeva 37,19). Boravak braće u zatvoru (1. Mojsijeva 42,17) podseća na Josifov boravak u zatvoru (1. Mojsijeva 40,3. 4). I sama Josifova braća povezivala su to što im se trenutno dešavalo sa onim što su uradili svom bratu nekih dvadesetak godina ranije. „I rekoše jedan drugom: doista se ogriješismo o brata svojega, jer vidjesmo muku duše njegove kad nam se moljaše, pa ga se oglušismo; zato dođe na nas ova muka“ (1. Mojsijeva 42,21).

Ruvimove reči: „Zato se evo traži od nas krv njegovu“ (1. Mojsijeva 42,22), kao odjek njegovog upozorenja iz prošlosti: „Nemojte krvi proljevati“ (1. Mojsijeva 37,22), dodatno naglašavaju povezanost između ovoga sa čim su se sada suočavali i onoga što su tad uradili.

Većina nas je sigurno uradila nešto zbog čega žali. Kako se možemo, koliko god je moguće, iskupiti za to što smo uradili? Osim toga, zašto je prihvatanje obećanog Božjeg oprostjenja preko Isusa od tako presudne važnosti za nas (videti Rimljanima 5,7-11)?

JOSIF I VENIJAMIN

Jakov nije mogao lako da dozvoli odlazak Venijamina, jedinog Rahiljinog sina koji mu je ostao. Plašio se da će ga izgubiti, kao što je već izgubio Josifa (1. Mojsijeva 43,6-8). Tek kada više nije bilo hrane (1. Mojsijeva 43,2), i kad se Juda obavezao da će ga vratiti (1. Mojsijeva 43,9), Jakov je konačno pristao na drugu posetu Egiptu i dozvolio Venijaminu da pođe sa svojom braćom.

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 43. Kakav je uticaj Venijaminovo prisustvo imalo na tok događaja?

Venijaminovo prisustvo dominiralo je događajima. Kad su sva braća stala pred Josifa, jedina osoba koju je on video bio je Venijamin (1. Mojsijeva 43,16). Venijamin se jedini u ovom odlomku naziva „bratom“ (1. Mojsijeva 43,29). Dok se on pominje po imenu, sa ostalom braćom to nije slučaj. Za njih se jednostavno kaže „ovi ljudi“ (1. Mojsijeva 43,16).

Josif oslovljava Venijamina sa „sinko“, što je izraz posebne naklonosti (1. Mojsijeva 43,29; uporediti sa 1. Mojsijeva 22,8). Josif u svom blagoslovu pominje „milost“ (1. Mojsijeva 43,29), što podseća na trenutak kad je on molio za milost, koje nije bilo (1. Mojsijeva 42,21). Tako je Josif Venijaminu pružio milost koju sam nije primio od ostale braće.

Dok su njegova braća strahovala da će biti bačena u zatvor zbog novca koji im je vraćen, Josif je pripremao gozbu povodom Venijaminovog dolaska. Kao da je Venijamin imao spasonosni uticaj na celu situaciju. Kad su svi posedali poštujući pravila starešinstva i časti, Venijaminu, najmlađem, bilo je posluženo pet puta više nego svojoj ostaloj braći (1. Mojsijeva 43,33.34). Međutim, njima ta očigledna pristrasnost uopšte nije smetala – potpuno suprotno od onoga što se dešavalo mnogo godina ranije, kada je Josif bio miljenik svog oca, što je dovelo do njihovih strašnih postupaka prema polubratu i rođenom ocu (1. Mojsijeva 37,3.4).

„Tim pokazivanjem naklonosti prema Venijaminu želeo je da ustanovi da li oni prema najmlađem bratu gaje istu zavist i mržnju kakvu su nekada gajili prema njemu. Još uvek pretpostavljajući da Josif ne razume njihov jezik, braća su slobodno razgovarala među sobom, tako da je on imao izvanrednu priliku da sazna njihova prava osećanja. Ipak, želeo je da ih još bolje iskuša, pa je pre njihovog odlaska naredio da se u vreću najmlađega potajno stavi njegova srebrna čaša.“ – Elen G. Vajt, *Stvaranje, patrijarsi i proroci*, str. 228, 229 (original).

ČAŠA ZA PRORICANJE

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 44. Zašto je Josif svoju čašu stavio baš u Venijaminovu vreću, a ne u vreću nekog drugog brata?

Ova priča je paralelna sa prethodnom. Kao i ranije, Josif je davao konkretna uputstva, i ponovo je napunio njihove vreće hranom. Ovog puta, međutim, Josif je dodao neobičnu zapovest da njegovu dragocenu čašu stave u Venijaminovu vreću.

Događaji su, dakle, poprimili drugačiji tok. Dok su se na prethodnom putovanju braća vratila u Hanan da bi dovela Venijamina sa sobom, sada su morali da se vrate u Egipat kako bi se suočili sa Josifom. Dok su u prethodnoj prilici sva braća našla isto u svojim vrećama, sada je Venijamin izdvojen kao onaj koji je imao Josifovu čašu. Neočekivano, Venijamin, koji je kao počasni gost imao pristup Josifovoj čaši, sada je bio osumnjičen i optužen za krađu tog dragocenog predmeta. Trebalo je da ide u zatvor.

To što je Josif koristio čašu za proricanje ne znači da je on i verovao u njenu moć. Josif „nikad nije tvrdio da ima dar proricanja, ali je sada želeo da poveruju da on zaista ima sposobnost da otkriva tajne iz njihovog života.“ – Elen G. Vajt, *Stvaranje, patrijarsi i proroci*, str. 229 (original).

Čarobna čaša je za Josifa bila izgovor da se pozove na domen natprirodnog, i tako u srcu svoje braće probudi osećaj krivice prema Bogu. Tako je Juda protumačio Josifovu neizgovorenu poruku, izjavljujući da je Bog otkrio zločinstvo u njima (1. Mojsijeva 44,16). Osim toga, krađa te dragocene čaše opravdala bi strožu kaznu i na taj način pokazala kako braća razmišljaju.

Reakcija braće i snaga njihovih emocija bile su značajne. Svi su bili jedinstveni u svom bolu, i strahovali su za Venijamina, kome je pretilo da bude izgubljen kao i Josif, i da, kao i on, postane rob u Egiptu, mada je, kao i on, bio nevin. Zato je Juda predložio da njega uzmu kao roba „umesto“ Venijamina (1. Mojsijeva 44,33), kao što je ovan bio žrtvovan „umesto“ nevinog Isaka (uporediti sa 1. Mojsijeva 22,13). Juda je sebe ponudio kao žrtvu, zamenu, čija je svrha bila upravo da se izade na kraj sa tim „zlom“ koje bi dotuklo njegovog oca (1. Mojsijeva 44,34).

Koji je princip ljubavi, kao što se vidi na osnovu Judinog odgovora, obuhvaćen procesom zamene? Kako ta vrsta ljubavi objašnjava biblijsku teologiju spasenja? (Videti Rimljanima 5,8.)

„JA SAM JOSIF BRAT VAŠ“

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 45. Koje se pouke o ljubavi, veri i nadi mogu naći u toj priči?

Upravo u tom trenutku, kad je Juda govorio o „jadima“ koji bi zadesili *‘avi*, „oca“ (1. Mojsijeva 44,34), Josif „povika“ (1. Mojsijeva 45,1), a zatim se „pokaza“ svojoj braći. Taj izraz, koji se često koristi i za Božje samootkrivenje (2. Mojsijeva 6,3; Jezdra 20,9), sugeriše da im se i Bog tom prilikom otkrio. Odnosno, Gospod je pokazao da Njegova promisao vlada, uprkos ljudskim slabostima.

Josifova braća nisu mogla da veruju svojim očima i ušima. Zato je Josif morao da ponovi: „Ja sam Josif brat vaš“ (1. Mojsijeva 45,4). I tek kad su to čuli po drugi put, i kad su čuli konkretne reči: „...kojega prodadoste u Misir“ (1. Mojsijeva 45,4), poverovali su.

A onda je Josif izjavio: „Bog mene posla“ (1. Mojsijeva 45,5). To pozivanje na Boga imalo je dvostruku svrhu. Poslužilo je ne samo da uveri njegovu braću da Josif ne gaji nikakva ružna osećanja prema njima, već i kao duboko ispovedanje vere i izraz nade, jer je ono što su učinili bilo neophodno za „preveliko izbavljenje“ i njihov opstanak „na zemlji“ (1. Mojsijeva 45,7).

Josif je tada pozvao braću da se vrate ocu kako bi ga pripremili da dođe u Egipat. Svoj poziv je pratio konkretnim rečima o mestu na kom će oni prebivati, odnosno „zemlji gesemskoj“, poznatoj po svojim bogatim pašnjacima, što je bilo „najbolje u svojoj zemlji misirskoj“ (1. Mojsijeva 45,18.20.34). On se pobrinuo i o prevozu: obezbeđena su kola, koja će na kraju uveriti Jakova da ga sinovi ne lažu o onome što su upravo doživeli (1. Mojsijeva 45,27). Jakov je to doživio kao vidljiv dokaz da je Josif živ, i to je bilo dovoljno da mu duh ponovo živne (uporediti sa tekstovima 1. Mojsijeva 37,35; 1. Mojsijevom 44,29).

Sada je sve bilo dobro. Jakovljevih 12 sinova bilo je živo. Jakov se sada zvao „Izrailj“ (1. Mojsijeva 45,28), a Božja promisao se ispoljila na moćan način.

Da, Josif je bio milostiv prema svojoj braći. On je mogao sebi to da priušti. Ali kako da mi naučimo da budemo milostivi prema onima čije zlo prema nama nije dovelo do nečeg dobrog kao u Josifovom slučaju?

ZA DALJE PROUČAVANJE

U knjizi *Stvaranje, patrijarsi i proroci* od Elen G. Vajt pročitajte poglavlja pod naslovom „Josif u Egiptu“, str. 213-223 (original) i „Josif i njegova braća“, str. 224-232 (original).

„Tri dana zatočeništva bili su dani gorke tuge za Jakovljeve sinove. Razmišljali su o svom pogrešnom putu u prošlosti, a posebno o svojoj okrutnosti prema Josifu. Znali su da će, ukoliko budu osuđeni kao špijuni, a bez mogućnosti da iznesu dokaze kojima bi se opravdali, svi morati da pomru ili postanu robovi. Sumnjali su da bi bilo čime što urade mogli navesti svog oca da pristane na to da Venijamin ode od njega, s obzirom na okrutnu smrt, kao što je on mislio, koju je Josif pretrpeo. Prodali su Josifa kao roba i sada su strahovali da je Bog naumio da ih kazni tako što će dopustiti da i oni postanu robovi. S druge strane, Josif je računao na to da njegov otac i porodice njegove braće verovatno pate zbog nedostatka hrane, a bio je uveren da su se oni pokajali zbog okrutnog postupanja prema njemu i da se prema Venijaminu ni u kom slučaju ne bi ponašali na isti način.“ – Ellen G. White, *Spiritual Gifts*, book 3, pp. 155, 156.

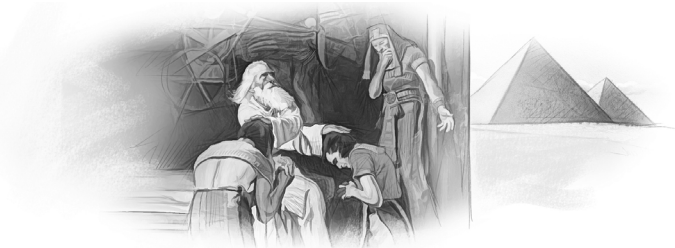
„Josif je bio zadovoljan. Okušao je svoju braću i video u njima plodove istinskog pokajanja zbog greha.“ – Ellen G. White, *Spiritual Gifts*, book 3, p. 165.

PITANJA ZA RAZGOVOR:

1. Zadržite se u razredu na pitanju postavljenom na kraju proučavanja predviđenog za četvrtak. Mislite li da bi Josif bio tako milostiv prema svojoj braći da sve nije ispalo tako dobro po njega? Naravno, to ne možemo znati sa sigurnošću, ali koji nam pokazatelji, ako ih uopšte ima, u celoj priči o Josifu otkrivaju kakav je bio njegov karakter, što bi nam moglo pomoći da objasnimo njegovu velikodušnost?
2. Na osnovu čega u Josifu možemo videti neku vrstu preteče Hrista i svega onog kroz šta je Hristos prošao?
3. Josif je okušao svoju braću. Na koje slične načine Bog kuša nas?
4. Čak i posle svih tih godina, braća su bila svesna svoje krivice za ono što su uradili Josifu. Kako nam to pokazuje koliko snažan može biti osećaj krivice? Kako da naučimo da, nakon što nam bude oprošteno i prihvatimo Božji oprostaj, oprostimo i sami sebi, koliko god da smo nedostojni tog oprostaja?

IZRAEL U EGIPTU

Tekstovi za proučavanje u toku sedmice: 1. Mojsijeva 46; Rimljanima 10,12,13; 1. Mojsijeva 47; 1. Mojsijeva 48; Dela 3,25,26; 1. Mojsijeva 49; Filibljanima 2:10; 1. Mojsijeva 49,29-50,21.

Tekst za pamćenje: „A djeca Izrailjeva življahu u zemlji misirskoj u kraju gesemskom, i držahu ga, i narodiše se i namnožiše se veoma“ (1. Mojsijeva 47,27).

Poslednje godine Jakovljevog i Josifovog života 1. Mojsijeva pokriva ujedno. Vidimo kako Jakov (Izrael) napušta Hanan (1. Mojsijeva 46) da bi se nastanio u Egiptu (1. Mojsijeva 47), gde će i umreti (1. Mojsijeva 49,29-50,21). Pa ipak, čak i u tom egipatskom okruženju, izgledi za povratak u Obećanu zemlju još uvek se naziru u pozadini (1. Mojsijeva 50,22-26).

Čim je stigao u Egipat, Jakov je blagoslovio faraona (1. Mojsijeva 47,7-10), ispunjavajući time (delimično, naravno) avramovsko obećanje da će biti blagoslov za sve narode (1. Mojsijeva 12,3). Kasnije, na samrti, Jakov blagosilja Josifove sinove (1. Mojsijeva 48). Jakov takođe blagosilja svoje sinove (1. Mojsijeva 49,1-28) i daje upečatljiva predviđanja o svakom od njih u kontekstu budućih 12 izraelskih plemena (1. Mojsijeva 49,1-27).

Međutim, činjenica da su Izraelci živeli u izgnanstvu, kao došljaci u Egiptu, u suprotnosti je s njihovim nadanjem Obećanoj zemlji. I mada se 1. Mojsijeva završava dok su Izraelovi sinovi još uvek u Egiptu, neke od poslednjih Josifovih reči upućuju na drugo mesto: „Ja ću skoro umrijeti; ali će vas zacijelo Bog pohoditi, i izvešće vas iz ove zemlje u zemlju za koju se zakleo Avramu, Isaku i Jakovu“ (1. Mojsijeva 50,24).

JAKOV ODLAZI KOD JOSIFA

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 46. Kakav je značaj Jakovljevog odlaska iz Hanana?

Kad je napuštao svoje mesto u Hananu, Jakov je bio pun nade. Sigurnost da više neće biti gladan i dobra vest da je Josif živ, mora da su mu davale polet koji mu je bio potreban da bi napustio Obećanu zemlju.

Jakovljevo odlazak podseća na Avramovo iskustvo, mada je u Avramovom slučaju to bio odlazak u Obećanu zemlju. Jakov je čuo isto obećanje koje je Avram čuo od Boga, naime, da će od njega načiniti „veliki narod“ (1. Mojsijeva 46,3; uporediti sa 1. Mojsijeva 12,2). Božji poziv ovde takođe podseća na Božji zavet sa Avramom, i u oba slučaja Bog koristi iste umirujuće reči: „Ne boj se“ (1. Mojsijeva 46,3; uporediti sa 1. Mojsijeva 15,1), koje nose obećanje o slavnoj budućnosti.

Sveobuhvatni spisak imena Izraelove dece koja su otišla u Egipat, uključujući i njegove kćeri (1. Mojsijeva 46,7), podseća na Božje obećanje o plodnosti dato Avramu dok je još bio bez dece. Broj „sedamdeset“ (uključujući Jakova, Josifa i njegova dva sina) izražava pojam celovitosti. „Sav Izrael“ je otišao u Egipat. Značajno je i to što broj 70 odgovara broju naroda (1. Mojsijeva 10), što sugerise da je Jakovljevo putovanje imalo veze sa sudbinom svih naroda.

Ta istina će postati očiglednija tek mnogo godina kasnije, nakon krsta i potpunijeg otkrivenja plana spasenja, koji je, naravno, bio u korist čitavog čovečanstva, po celom svetu, a ne samo Avramovih potomaka.

Drugim rečima, koliko god da su zanimljive priče u vezi s tom porodicom, Avramovim potomcima, i koje god duhovne pouke da izvučemo iz njih – ti izveštaji se nalaze u Božjoj Reči zato što su deo istorije spasenja – oni su deo Božjeg plana da donese spasenje što većem broju ljudi na ovoj paloj planeti.

„Jer nema razlike među Jevrejinom i Grkom, jer je on Bog sviju, i bogat za sve koji ga prizivlju“ (Rimljanima 10,12.13). Šta Pavle tu kaže što pokazuje da se evanđelje odnosi na ceo svet? Što je još važnije, kako nam te reči pokazuju šta mi kao crkva treba da radimo da bismo doprineli širenju evanđelja?

JAKOV SE NASTANJUJE U EGIPTU

Veoma je zanimljivo to što je Gospod Jakovu, mada mu je rečeno da je Josif živ u Egiptu, ipak dao „noćne utvare“ (1. Mojsijeva 46,2) u kojima mu je zapovedio da ide. Jakov je napustio Zemlju obećanja da bi otišao, ni manje ni više nego u Egipat – koji kasnije postaje sinonim upravo za ono mesto u koje Božji narod ne treba da ide (5. Mojsijeva 17,16).

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 47. Koje duhovne istine i principe možemo naći u tom izveštaju?

„Josif je poveo petoricu svoje braće da ih predstavi faraonu i da od njega dobije pismenu darovnicu za zemlju u kojoj će od tada živeti. Zahvalnost koju je osećao prema svom prvom namesniku mogla je da navede vladara da im učini čast i da ih postavi na visoke položaje u zemlji, ali je Josif, uvek veran službi Gospodu, pokušao da sačuva svoju braću od iskušenja kojima bi bila izložena na neznabožačkom dvoru. Rekao im je da caru, kada bude pitao, otvoreno kažu čime se bave. Jakovljevi sinovi poslušali su ovaj savet, pa su odgovorili da će samo neko vreme boraviti u zemlji i da se neće u njoj trajno nastaniti. Na taj način osigurali su sebi pravo da odu iz Egipta kad god to zažele. Car im je odredio boravište, kao što je već bilo ponuđeno, 'na najboljem mestu u ovoj zemlji', u pokrajini Gesem.“ – Elen G. Vajt, *Stvaranje, patrijarsi i proroci*, str. 233 (original).

Mudro je bilo i to što faraon nije ohrabrivao te došljake da postanu prosjaci koji će živeti od velikodušnosti svog domaćina. On se raspitao o njihovom zanimanju (1. Mojsijeva 47,3) da bi im pomogao da se bolje prilagode u novoj sredini. Takođe je želeo da iskoristi njihovo iskustvo, pa je čak predložio i da budu postavljeni da čuvaju njegovu stoku (1. Mojsijeva 47,6).

Zatim, mada je Jakov, kao došljak, bio inferioran, stranac, on je stao pred vođu zemlje, i, kao što tekst kaže: „Blagoslovi Jakov faraona“ (1. Mojsijeva 47,7). On, skromni došljak, bio je taj koji blagosilja faraona, vladara moćnog Egipta? Otkud to?

Glagol *amad lifnei*, „izvede... pred“ (1. Mojsijeva 47,7), obično se koristio u kontekstu svešteničke službe (3. Mojsijeva 14,11). A s obzirom da je u starom Egiptu faraon imao status najvišeg sveštenika, to je značilo da je, u duhovnom smislu, Jakov viši od najvišeg sveštenika Egipta, viši čak i od samog faraona.

Čime god da se bavimo u životu, šta bi to što smo „carsko sveštenstvo, sveti narod, narod dobitka“ (1. Petrova 2,9) trebalo da znači za nas, pogotovu kad je reč o ponašanju prema drugima? Koje odgovornosti naša vera stavlja pred nas?

JAKOV BLAGOSILJA JOSIFOVE SINOVE

Kako se približavao smrti, Jakov se sve življe sećao svog ranijeg povratka u Vetilj (1. Mojsijeva 35,1-15), kad je od Boga primio obnovljeno obećanje o zemlji koja će biti „njihova dovijeka“ (1. Mojsijeva 48,4) – obećanje koje je prethodno dato Avramu (1. Mojsijeva 17,8). Nada u Obećanu zemlju bila je, dakle, to što ga je tešilo i bodrilo dok je osećao kako mu se smrt približava. Jakov se tada okrenuo ka dvojici Josifovih sinova, koji su rođeni u Egiptu, i blagoslovio ih, ali je to učinio u kontekstu budućeg obećanja u vezi sa sopstvenim potomstvom.

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 48. Zašto je Jakov tu blagoslovio dvojicu Josifovih sinova, a ne i ostale svoje unuke?

Dvojica Josifovih sinova, Manasija i Jefrem, jedini su unuci koje je Jakov blagoslovio. Oni su tako iz statusa unuka uzdignuti u status sinova (1. Mojsijeva 48,5). Mada je Jakov svojim blagoslovom dao prednost mlađem (Jefremu) nad prvorođenim (Manasijom), njegov blagoslov se u suštini ticao Josifa (1. Mojsijeva 48,15).

Ono što tu vidimo je lično svedočanstvo o tome kako im je Bog bio veran u prošlosti, i kako im je dao obećanje za budućnost. Jakov govori o Bogu Avramovom i Isakovom (1. Mojsijeva 48,15), koji im je obezbedio hranu i zaštitu. To je isti Bog, kaže on, „koji me je izbavljao od svakoga zla“ (1. Mojsijeva 48,16). Jakov je imao na umu i „Boga od Vetilja“ (1. Mojsijeva 31,13), s kojim se rvaio (1. Mojsijeva 32,29) i koji je njegovo ime promenio u „Izrailj“ (1. Mojsijeva 32,26-29).

Osvrćući se na sva ta iskustva, kad je Bog preokretao zlo u dobro, Jakov je izrazio nadu ne samo u to da će se Bog brinuti o životu njegovih unuka u sadašnjosti, kao što je činio za njega i Josifa, već je mislio i na budućnost, kada će se njegovi potomci vratiti u Hanan. Ta nada se jasno ogleda u njegovom pozivanju na Sihem (1. Mojsijeva 48,22), koji nije bio samo parče zemlje koje je stekao (1. Mojsijeva 33,19) već i mesto na kom će Josifove kosti biti sahranjene (Isus Navin 24,32), i na kom će zemlja biti podeljena Izraelovim plemenima (Isus Navin 24,1). I pored svega što se dogodilo, Jakov je još uvek imao na umu obećanja Boga koji je rekao da će kroz tu porodicu „biti blagoslovena sva plemena na zemlji“ (1. Mojsijeva 12,3).

Pročitajte Dela 3,25.26. Na koji način se, prema apostolu Petru, to obećanje iz teksta 1. Mojsijeva 12,3 obistinilo? Na koji način smo i mi sami primili taj blagoslov?

JAKOV BLAGOSILJA SVOJE SINOVE

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 49,1-28. Kakav je duhovni značaj Jakovljevo blagoslova nad njegovim sinovima?

Iza proročanstava koja se tiču neposredne istorije izraelskih plemena, Jakov vidi Mesiju i konačnu nadu u spasenje. Ta nada je naznačena već u prvim Jakovljevim rečima, kad on pominje „posljedak“ (1. Mojsijeva 49,1), što je tehnički izraz koji se odnosi na dolazak mesijanskog cara (Isaija 2,2; Danilo 10,14).

Tekst zatim ocrtava budućnost svakog od tih ljudi. To nisu bile njihove predodređene sudbine, kao da je Bog baš hteo da se oni suoče sa svim tim sa čim su se suočavali. Bio je to izraz onoga do čega će njihov karakter i karakter njihove dece dovesti. To što Bog, na primer, zna da će neko ubiti nevinog čoveka, radikalno se razlikuje od toga kad bi Bog hteo da ubica to uradi.

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 49,8-12. Koje proročanstvo je tu dato, i zašto je ono važno?

I pored čovekove slobodne volje, Bog zna budućnost, i On je uredio da Mesija dođe preko Jude. Juda (1. Mojsijeva 49,8-12), koji je predstavljen kao lav (1. Mojsijeva 49,9), dobiće carstvo i pohvalu. Od Jude će poći car David, ali i Šiloh, odnosno onaj koji će doneti *šalom*, „mir“ (Isaija 9,6.7), i kome „će se pokoravati narodi“ (1. Mojsijeva 49,10).

Jevreji su na to dugo gledali kao na proročanstvo o dolazećem Mesiji, a i hrišćani to vide kao tekst koji upućuje na Isusa. Izraz „Njemu će se pokoravati narodi“ (1. Mojsijeva 49,10), mogao bi da bude najava novozavetnog obećanja: „Da se u ime Isusovo pokloni svako koljeno“ (Filibljanima 2,10).

Kao što je Elen G. Vajt pisala: „Lav, car prašume, predstavlja prikladan simbol ovog plemena, iz kojega je izašao David, i Sin Davidov, Šiloh (Mesija), pravi 'Lav iz plemena Judina', pred kojim će se konačno svaka vlast pokloniti, i kome će odati čast svi narodi.“ – *Stvaranje, patrijarsi i proroci*, str. 236 (original).

Zašto bi već sada trebalo da odajemo čast Isusu, čak i pre nego što to učine svi narodi?

NADA U OBEĆANU ZEMLJU

Pročitajte tekst 1. Mojsijeva 49,29-50,21. Kakvu nadu pružaju velike teme koje nalazimo u zaključku 1. Mojsijeve?

Zaključak 1. Mojsijeve čine tri događaja koja pružaju puno nade.

Prvo, to je nada da će se Izrael vratiti u Obećanu zemlju. Mojsije, autor 1. Mojsijeve, opisuje Jakovljevu i Josifovu smrt i sahranu kao događaje koji upućuju na Obećanu zemlju. Odmah pošto je izrekao blagoslove i proročanstva o „dvanaest plemena Izrailjevih“ (1. Mojsijeva 49,28), Jakov je počeo da razmišlja o svojoj smrti, i zadužio je sinove da ga sahrane u Hananu, u pećini Makpela, gde je i Sara sahranjena (1. Mojsijeva 49,29-31). Narativ koji opisuje pogrebnu povorku ka Hananu postao je neka vrsta najave izlaska iz Egipta, do kog je došlo nekoliko vekova kasnije.

Drugo, to je nada da će Bog okrenuti zlo na dobro. Nakon Jakovljeve smrti i sahrane, Josifova braća su se zabrinula za svoju budućnost. Strahovali su da će im se Josif sada osvetiti. Zato su izašli pred njega klanjajući se, spremni da mu postanu sluge (1. Mojsijeva 50,18). Taj prizor je veoma podsećao na Josifove proročke snove. Međutim, Josif ih je umirio izgovorivši: „Ne bojte se“ (1. Mojsijeva 50,19), dobro poznati izraz kojim je skrenuo pažnju na budućnost (1. Mojsijeva 15,1). Jer, mada su oni „mislili zlo“ po njega, „Bog /je/ mislio dobro“ (1. Mojsijeva 50,20), i usmerio tok događaja ka spasenju (1. Mojsijeva 50,19-21; uporediti sa 1. Mojsijeva 45,5.7-9). To jest, čak i pored tolikih ljudskih nedostataka, Božja promisa će nadvladati.

Treće, to je nada da će Bog spasiti palo čovečanstvo. Priča o Josifovoj smrti u poslednjem stihu 1. Mojsijeve ima šire značenje od samog izveštaja o njegovoj smrti. Začudo, Josif nije zapovedio da se njegove kosti zakopaju. Umesto toga, uputio ih je na buduće vreme: „Zaista će vas pohoditi Bog; a vi onda odnesite kosti moje odavde“ (1. Mojsijeva 50,25), što su oni godinama kasnije, poslušavši njegove reči, i učinili (videti 2. Mojsijeva 13,19). Na kraju krajeva, nada u Obećanu zemlju, Hanan, samo je simbol, začetak nade u konačno spasenje, obnovljenje, u novi Jerusalim na novom nebu i novoj zemlji – konačne nade svih nas, nada koja nam je zagwarantovana smrću Mesije.

Pročitajte tekst Otkrivenje 21,1-4. Kako ti stihovi opisuju najveću nadu koju imamo? Bez tog obećanja, kakvu bismo nadu uopšte imali, osim same smrti kao okončanja svih naših problema?

ZA DALJE PROUČAVANJE

U knjizi *Stvaranje, patrijarsi i proroci* od Elen G. Vajt, pročitajte poglavlje pod naslovom „Josif i njegova braća“, str. 233-240 (original).

„Josifov život ilustruje život Hristov. Zavist je navela Josifovu braću da ga prodaju kao roba. Nadali su se da će ga tako sprečiti da postane veći od njih. Dok su Josifa odvodili u Egipat, sebe su varali da više neće imati problema s njegovim snovima, da su uklonili svaku mogućnost da se oni obistine. Bog je, međutim, preinačio njihove namere i učinio da se ostvari upravo ono što su želeli da spreče. Isto tako jevrejski sveštenici i starešine bili su ljubomorni na Hrista, plašili su se da će On odvratiti pažnju naroda od njih. Predali su ga smrti da bi sprečili da postane car, ali su upravo time doprineli da On to postane.

Josif je robovanjem u Egiptu postao spasilac porodice svog oca, ali ta činjenica nije umanjila krivicu njegove braće. Isto je tako i raspeće Isusa Hrista učinilo od Njega Iskupitelja čovečanstva, Spasitelja grešnog roda, Vladara sveta. Ali je krivica Njegovih ubica ostala isto tako mrska kao da ruka božanskog providenja uopšte nije usmerila događaje ka Njegovoj slavi i dobru čoveka.

Kao što su braća prodala Josifa neznaoćima, tako je i Hrista jedan od Njegovih učenika prodao Njegovim najgorčnijim neprijateljima. Josif je bio lažno optužen i bačen u tamnicu zbog svog poštenja. Isto je tako i Hristos bio prezren i odbačen zato što je svojim pravednim i nesebičnim životom ukoravao greh. Iako nije bio kriv, bio je osuđen prema iskazima lažnih svedoka. Josifovo strpljenje, krotost u podnošenju nepravde i tlačenja, njegova spremnost da oprost, njegova plemenita velikodušnost prema podmukloj braći – sve je to slika Spasiteljevog strpljivog podnošenja zlobe i pogrda zlih ljudi, Njegovog praštanja, ne samo svojim ubicama, već i svima onima koji dolaze k Njemu da priznaju svoje grehe i potraže oprost. – Elen G. Vajt, *Stvaranje, patrijarsi i proroci*, str. 239, 240 (original).

PITANJA ZA RAZGOVOR:

1. Kada je Jakov umro, Josifova braća su se uplašila da će im se on osvetiti. Šta nam to govori o krivici koju su još uvek gajili? Čemu nas Josifova reakcija uči u vezi sa praštanjem krivcima?
2. Koje još paralele između Josifovog i Isusovog života možete da pronađete?
3. Zadržite se u mislima na činjenici da, i pored toga što Bog dobro poznaje budućnost, mi i dalje imamo potpunu slobodu izbora. Kako da pomirimo te dve ideje?

NADA O VASKRSENJU

Isus kao zmija

1. P Jovan 3,4–9. Hrišćanstvo nije grupa za diskusiju
2. S Jovan 3,14.15. Isus kao zmija

Izuzetan evanđelista

3. N Jovan 3,16–18. Potrebno je odgovoriti Bogu koji voli
4. P Jovan 3,35.36. Vernici već imaju večni život
5. U Jovan 4,7–9. Izuzetno građenje mostova
6. S Jovan 4,10–14. Izuzetan evanđelista
7. Č Jovan 4,25.26. Suočavanje sa istinom
8. P Jovan 4,27–34. Pouka za učenike
9. S Jovan 4,39–42. Nezamisliv evanđelista

Pravo učenje

10. N Luka 4,16–21. Revolucionarna poruka
11. P Luka 4,27–30. Ne vole svi verne propovednike
12. U Matej 11,25–27. Pravo učenje
13. S Matej 11,28–30. Uzvišeni poziv
14. Č Matej 12,1.2. Sukob oko jarma
15. P Marko 3,1–5. Sučeljavanje u vezi sa Subotom
16. S Marko 3,6. Bolesne „crkvene“ grupe

Nada o vaskrsenju

17. N Marko 2,27. Subota kao sredstvo blagodati
18. P Matej 12,8. Gospodnji dan
19. U Jovan 5,15–18. Isus: oličenje hrabrosti
20. S Jovan 5,22. Ja sam svoj lični sudija
21. Č Jovan 5,25–29. Nada o vaskrsenju
22. P Jovan 9,15–17. Kako vidiš?
23. S Jovan 9,24–27. Još o vidu

Prikaz slepila i spasenja

24. N Jovan 9,35–39. Poslednje misli o vidu
25. P Jovan 8,7–11. Prikaz slepila i spasenja
26. U Matej 12,31.32. Konačni kraj voljnog slepila
27. S Matej 12,43–45. Opasnost negativne religije
28. Č Marko 3,20.21. Isus: razuman ili neuračunljiv
29. P Marko 3,31–33. Još porodičnih pitanja
30. S Marko 3,34.35. Ponovno određivanje porodice

DOLAZAK CARSTVA

Poziv na duboko razmišljanje

1. N	Matej 13,1–3 .	Poučavanje pomoću priča
2. P	Matej 13,3–8.	Pouka o evanđeoskom radu, prvi deo
3. U	Matej 13,18.	Pouka o evanđeoskom radu, drugi deo
4. S	Matej 13,10–16.	Priče: pronicljiva tehnika poučavanja
5. Č	Matej 13,24–30.	Zašto u crkvi vlada zbrka?
6. P	Marko 4,26–28.	Tajna svega
7. S	Matej 13,31–33.	Neznatni počeci donose veliku promenu

Dolazak carstva

8. N	Matej 13,44–46.	Hrišćanstvo nije pogodba
9. P	Matej 13,47–49.	Priča koja me je vratila u crkvu
10. U	Matej 10,5–8.	Kada učenici postanu apostoli
11. S	Matej 10,16.17.	Loša strana apostolske službe
12. Č	Matej 10,17–22.	Druga strana progonstva
13. P	Matej 10,24–26.	„Ne bojte se“
14. S	Matej 10,28.	Još jedno „Ne bojte se“

Isus objavljuje načela svoga carstva

15. N	Matej 10,29–31.	I još jedno „Ne bojte se“
16. P	Matej 10,32.33.	Još o strahu
17. U	Matej 10,34–37.	Strašne odluke
18. S	Matej 10,38.39.	Rešenje straha
19. Č	Matej 10,42.	Religija u vidu čaše vode
20. P	Luka 12,16–21.	Duhovna kratkovidost
21. S	Luka 14,25–28.	Cena učenništva

Otkriveno jevanđelje

22. N	Luka 15,1.2.	Uvod u priču o rasipnom Bogu
23. P	Luka 15,4–7.	Korenito drugačija slika o Bogu
24. U	Luka 15,8–10.	Još jedan osvrt na rasipnog Boga
25. S	Luka 15,11–13.	Karakteristike stanja izgubljenosti
26. Č	Luka 15,14–17.	Gde se moje uže završava a Božje počinje
27. P	Luka 15,18.19.	Ljudski način spasenja
28. S	Luka 15,20–24.	Očev način spasenja

Širenje nade među vernicima

29. N	Luka 15,25–30.	Shvatanje spasenja od strane vernika
30. P	Luka 15,31.32.	Širenje nade među vernicima
31. U	Luka 16,19-21.	Obraćanje pažnje na Reč

Ne upućujte molitvu sebi o sebi

1. S	Luka 18,10–14.	Ne upućujte molitvu sebi o sebi
2. Č	Luka 19,1–7.	Pravi nitkov
3. P	Luka 19,5–7.	Nitkov sreće Isusa
4. S	Luka 19,8.9.	Isus menja nitkova

Bog nas vodi korak po korak

5. N	Luka 19,10.	Bog uvek preuzima inicijativu
6. P	Matej 14,1.2.	Senka budućnosti
7. U	Jovan 6,2–9.	Nevidljivi ljudi vrše veliki uticaj
8. S	Jovan 6,10–15.	Potrba za molitvom usred uspeha
9. Č	Matej 14,23–29.	Razvoj vere
10. P	Matej 6,66–71.	Kuda mogu da odem
11. S	Jovan 7,45–52.	Bog nas vodi korak po korak

Isus o pravoj veri

12. N	Jovan 8,17–20.	Tajna providenja
13. P	Matej 15,1–3.	Vera koja se ne usredsređuje na suštinu
14. U	Matej 15,18–20.	Isus o pravoj veri
15. S	Matej 15,23–28.	Gledanje ispod površine
16. Č	Matej 16,5.6.	Čiji je kvasac
17. P	Matej 16,13–16.	Trenutak krize
18. S	Matej 16,17.18.	Dva kamena

Hristova borba

19. N	Matej 16,19.	Ključevi carstva
20. P	Matej 16,21.	Značenje mesijanstva
21. U	Marko 8,31.	„Valja“ označava neophodnost
22. S	Matej 16,22.23.	Hristova borba
23. Č	Marko 8,31–33.	Izbegavajmo da budemo kao Petar
24. P	Marko 16,24.	Značenje učenja: prvi deo
25. S	Marko 8,34.	Značenje učenja: drugi deo

Ohrabrenje u vreme potrebe

26. N	Marko 16,25.26.	Značenje učenja: treći deo
27. P	Matej 17,1–5.	Ohrabrenje u vreme potrebe
28. U	Matej 17,14–16.	Nije svaki dan duhovno snažan
29. S	Matej 17,25–27.	Pouke iz izveštaja o ribi
30. Č	Matej 18,1–4.	Omiljeno pitanje učenika

ČITANJE BIBLIJE REDOM

April		Maj		Jun	
1. 1. O car.	4-6	1. 2. Dnev.	23-25	1. Psalam	15-17
2. «	7-9	2. «	26-30	2. «	18-20
3. «	10-12	3. «	31-33	3. «	21-23
4. «	13-16	4. «	34-36	4. «	24-26
5. «	17-19	5. Jezdra	1-3	5. «	27-29
6. «	20-22	6. «	4-6	6. «	30-34
7. 2. O car.	1-3	7. «	7-10	7. «	35-37
8. «	4-6	8. Nemija	1-3	8. «	38-40
9. «	7-9	9. «	4-7	9. «	41-43
10. «	10-12	10. «	8-11	10. «	44-46
11. «	13-16	11. «	12-13	11. «	47-49
12. «	17-19	12. O Jestiri	1-3	12. «	50-52
13. «	20-22	13. «	4-6	13. «	53-57
14. «	23-25	14. «	7-10	14. «	58-60
15. 1. Dnev.	1-3	15. O Jovu	1-3	15. «	61-63
16. «	4-6	16. «	4-8	16. «	64-66
17. «	7-9	17. «	9-11	17. «	67-69
18. «	10-14	18. «	12-14	18. «	70-72
19. «	15-17	19. «	15-17	19. «	73-75
20. «	18-20	20. «	18-20	20. «	76-80
21. «	21-23	21. «	21-23	21. «	81-83
22. «	24-26	22. «	24-26	22. «	84-86
23. «	27-29	23. «	27-30	23. «	87-89
24. 2. Dnev.	1-3	24. «	31-33	24. «	90-92
25. «	4-7	25. «	34-36	25. «	93-95
26. «	8-10	26. «	37-39	26. «	96-98
27. «	11-13	27. «	40-42	27. «	99-103
28. «	14-16	28. Psalam	1-3	28. «	104-106
29. «	17-19	29. «	4-6	29. «	107-109
30. «	20-22	30. «	7-11	30. «	110-114
		31. «	12-14		

VEČERNJE BOGOSLUŽENJE U PORODICI

April

1. Psalam 78,43-56.
2. Psalam 78,57-72.
3. Psalam 79.
4. Psalam 80.
5. Psalam 81.
6. Psalam 82.
7. Psalam 83.
8. Psalam 84.
9. Psalam 85.
10. Psalam 86.
11. Psalam 87.
12. Psalam 88
13. Psalam 89,1-13.
14. Psalam 89,14-26.
15. Psalam 89,27-39.
16. Psalam 89,40-52.
17. Psalam 90.
18. Psalam 91.
19. Psalam 92.
20. Psalam 93.
21. Psalam 94.
22. Psalam 95.
23. Psalam 96.
24. Psalam 97.
25. Psalam 98.
26. Psalam 99.
27. Psalam 100.
28. Psalam 101.
29. Psalam 102,1-14.
30. Psalam 102,15-28.

Maj

1. Psalam 103.
2. Psalam 104,1-18.
3. Psalam 104,19-35.
4. Psalam 105,1-15.
5. Psalam 105,16-31.
6. Psalam 105,32-45.
7. Psalam 106,1-16.
8. Psalam 106,17-32.
9. Psalam 106,33-48.
10. Psalam 107,1-21,
11. Psalam 107,22-43.
12. Psalam 108.
13. Psalam 109,1-16.
14. Psalam 109,17-31.
15. Psalam 110.
16. Psalam 111.
17. Psalam 112.
18. Psalam 113.
19. Psalam 114.
20. Psalam 115.
21. Psalam 116.
22. Psalam 117.
23. Psalam 118,1-14.
24. Psalam 118,15-29.
25. Psalam 119,1-34.
26. Psalam 119,35-63.
27. Psalam 119,64-90.
28. Psalam 119,91-117.
29. Psalam 119,118-143.
30. Psalam 119,144-176.
31. Psalam 120.

Jun

1. Psalam 121.
2. Psalam 122.
3. Psalam 123.
4. Psalam 124.
5. Psalam 125.
6. Psalam 126.
7. Psalam 127.
8. Psalam 128.
9. Psalam 129.
10. Psalam 130.
11. Psalam 131.
12. Psalam 132.
13. Psalam 133.
14. Psalam 134.
15. Psalam 135.
16. Psalam 136,1-14.
17. Psalam 136,15-26.
18. Psalam 137.
19. Psalam 138.
20. Psalam 139.
21. Psalam 140.
22. Psalam 141.
23. Psalam 142.
24. Psalam 143.
25. Psalam 144.
26. Psalam 145.
27. Psalam 146.
28. Psalam 147.
29. Psalam 148.
30. Psalam 149.

Predlažemo vernicima da ove tekstove čitaju u toku večernjeg bogoslužjenja u svojoj porodici.

POČETAK SUBOTE U APRILU 2022. GODINE

MESTO	DATUM				
	1.	8.	15.	22.	29.
Strumica , Đevdelija	18,52	19,01	19,09	19,18	19,26
Radoviš, Kavadarci	18,54	19,03	19,11	19,20	19,28
Pirot , Veles, Prilep, Bitolj	18,56	19,05	19,13	19,22	19,30
Kladovo, Negotin , Bor, Zaječar, Knjaževac, Niš , Leskovac, Vranje, Kumanovo, Skoplje	18,58	19,07	19,15	19,24	19,32
Paraćin, Kruševac , Priština , Tetovo, Debar, Ohrid	19,00	19,09	19,17	19,26	19,34
Jagodina , Kosovska Mitrovica, Đakovica, Prizren	19,02	19,11	19,19	19,28	19,36
Vršac, Alibunar, Kovin, Smederevo, Požarevac, Smederevska Palanka, Kragujevac , Kraljevo, Novi Pazar, Peć	19,04	19,13	19,21	19,30	19,38
Srpska Crnja, Pančevo, Beograd , Arandelovac, Čačak , Berane	19,06	19,15	19,23	19,32	19,40
Kikinda, Zrenjanin , Valjevo, Ruma, Užice, Pljevlja, Kolašin, Podgorica , Bar, Ulcinj	19,08	19,17	19,25	19,34	19,42
Senta, Bečej, Vrbas, Novi Sad , Sremska Mitrovica, Bogatić, Šabac , Loznica, Zelenika	19,10	19,19	19,27	19,36	19,44
Subotica , Bačka Palanka, Sombor, Kula, Dalj, Vukovar, Bačka Topola, Šid, Bijeljina, Tuzla, Sarajevo , Foča, Bileća, Trebinje, Dubrovnik	19,12	19,21	19,29	19,38	19,46
Beli Manastir , Osijek , Vinkovci, Mostar, Metković, Mljet	19,14	19,23	19,31	19,40	19,48
Slavonski Brod, Derventa, Dobož, Zenica, Pelješac	19,16	19,25	19,33	19,42	19,50
Podravska Slatina , Jajce, Slavonska Požega, Banja Luka , Livno, Hvar, Korčula	19,18	19,27	19,35	19,44	19,52
Virovitica, Daruvar, Prijedor , Bosanska, Gradiška, Nova Gradiška, Split, Brač, Vis	19,20	19,29	19,37	19,46	19,54
Koprivnica , Bjelovar, Drvar, Knin , Šibenik	19,22	19,31	19,39	19,48	19,56
Ormož, Čakovec, Varaždin , Sisak, Bihać, Biograd	19,24	19,33	19,41	19,50	19,58
Murska Sobota, Ptuj, Celje , Krapina, Zagreb , Karlovac, Slunj, Gospić, Zadar, Dugi otok	19,26	19,35	19,43	19,52	20,00
Maribor , Slovenj Gradec, Rogaška Slatina, Zidani Most, Rab, Pag	19,28	19,37	19,45	19,54	20,02
Dravograd, Mežica, Ljubljana , Rijeka , Crikvenica, Krk, Cres, Lošinj	19,30	19,39	19,47	19,56	20,04
Kranj, Postojna, Pula	19,32	19,41	19,49	19,58	20,06
Kranjska Gora , Jesenice , Gorica, Kopar, Rovinj	19,34	19,43	19,51	20,00	20,08

Podaci iz ove tabele izvedeni su po letnjem računanju vremena.

POČETAK SUBOTE U MAJU 2022. GODINE

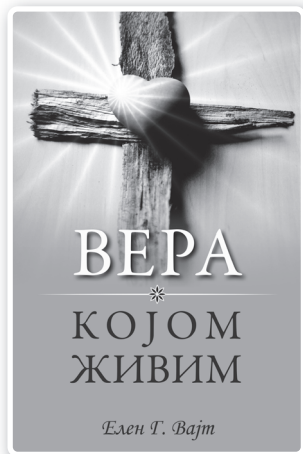
MESTO	DATUM			
	6.	13.	20.	27.
Strumica , Đevdelija	19,30	19,38	19,46	19,53
Radoviš, Kavadarci	19,32	19,40	19,48	19,55
Veles, Prilep, Bitolj	19,34	19,42	19,50	19,57
Pirot , Vranje, Kumanovo, Skoplje , Ohrid	19,36	19,44	19,52	19,59
Knjaževac, Niš , Leskovac, Tetovo, Debar	19,38	19,46	19,54	20,01
Kladovo, Negotin , Bor, Zaječar, Priština , Prizren, Đakovica	19,40	19,48	19,56	20,03
Paraćin, Kruševac , Kosovska Mitrovica	19,42	19,50	19,58	20,05
Jagodina , Novi Pazar, Peć	19,44	19,52	20,00	20,07
Vršac, Kovin, Smederevo, Požarevac, Smederevska Palanka, Kragujevac , Čačak, Kraljevo, Berane, Podgorica , Ulcinj	19,46	19,54	20,02	20,09
Alibunar, Pančevo, Beograd , Arandelovac, Užice, Bar	19,48	19,56	20,04	20,11
Valjevo, Pljevlja, Zelenika	19,50	19,58	20,06	20,13
Kikinda, Srpska Crnja, Zrenjanin , Novi Sad, Ruma, Sremska Mitrovica, Šabac , Foča, Bileća, Trebinje, Dubrovnik, Bogatić	19,52	20,00	20,08	20,15
Senta, Bečej, Vrbas, Kula , Bačka Palanka, Šid, Bijeljina , Loznica, Sarajevo , Mljet	19,54	20,02	20,10	20,17
Subotica , Bačka Topola, Dalj, Vukovar, Tuzla, Vinkovci, Mostar, Metković, Pelješac	19,56	20,04	20,12	20,19
Osijek , Dobož, Zenica, Korčula	19,58	20,06	20,14	20,21
Beli Manastir , Derventa, Slavonski Brod, Jajce, Livno, Brač, Hvar	20,00	20,08	20,16	20,23
Podravska Slatina , Slavonska Požega, Bosanska, Gradiška, Banja Luka , Split, Vis	20,02	20,10	20,18	20,25
Virovitica, Daruvar, Nova Gradiška, Prijedor , Drvar, Knin, Šibenik	20,04	20,12	20,20	20,27
Bjelovar , Biograd	20,06	20,14	20,22	20,29
Koprivnica , Sisak, Slunj, Bihać, Gospić , Zadar, Dugi Otok	20,08	20,16	20,24	20,31
Ormož, Čakovec, Varaždin , Krapina, Zagreb , Karlovac, Pag, Maribor , Ptuj, Celje	20,10	20,18	20,26	20,33
Murska Sobota, Zidani Most, Rijeka	20,12	20,20	20,28	20,35
Crikvenica, Krk, Lošinj, Rogaška Slatina	20,14	20,22	20,30	20,37
Dravograd, Mežica, Kranj, Ljubljana , Postojna, Rovinj, Pula	20,16	20,24	20,32	20,39
Jesenice , Kopar, Gorica	20,18	20,26	20,34	20,41
Kranjska Gora	20,20	20,28	20,36	20,43

Podaci iz ove tabele izvedeni su po letnjem računanju vremena.

POČETAK SUBOTE U JUNU 2022. GODINE

MESTO	DATUM			
	3.	10.	17.	24.
Strumica , Đevđelija	19,57	20,01	20,05	20,06
Radoviš, Kavadarci	19,59	20,03	20,07	20,08
Veles, Prilep , Bitolj	20,01	20,05	20,09	20,10
Pirot , Kumanovo, Skoplje , Ohrid	20,03	20,07	20,11	20,12
Leskovac, Vranje, Tetovo, Debar	20,05	20,09	20,13	20,14
Zaječar, Knjaževac, Niš , Priština , Prizren	20,07	20,11	20,15	20,16
Kladovo, Negotin , Bor, Kosovska Mitrovica, Đakovica	20,09	20,13	20,17	20,18
Paraćin, Kruševac , Peć	20,11	20,15	20,19	20,20
Jagodina, Kragujevac , Kraljevo, Novi Pazar, Berane, Ulcinj	20,13	20,17	20,21	20,22
Požarevac, Smederevska Palanka, Čačak , Kolašin, Podgorica , Bar	20,15	20,19	20,23	20,24
Vršac , Alibunar, Kovin, Smederevo, Arandelovac, Užice, Pljevlja, Zelenika	20,17	20,21	20,25	20,26
Pančevo, Beograd , Valjevo, Bileća, Trebinje, Dubrovnik	20,19	20,23	20,27	20,28
Srpska Crnja, Zrenjanin , Ruma, Šabac , Foča	20,21	20,25	20,29	20,30
Kikinda, Bečej, Novi Sad , Sremska Mitrovica, Bogatić, Bijeljina, Loznica, Sarajevo , Mostar, Metković, Mljet, Pelješac	20,23	20,27	20,31	20,32
Senta, Bačka Topola, Kula , Vrbas, Bačka Palanka, Šid , Tuzla, Korčula	20,25	20,29	20,33	20,34
Subotica , Sombor, Dalj, Vukovar, Vinkovci, Doboje, Zenica, Hvar	20,27	20,31	20,35	20,36
Beli Manastir , Osijek , Slavonski Brod, Derventa, Jajce, Livno, Split, Brač, Vis	20,29	20,33	20,37	20,38
Slavonska Požega, Banja Luka	20,31	20,35	20,39	20,40
Podravska Slatina , Daruvar, Bosanska Gradiška, Prijedor , Nova Gradiška, Drvar, Knin, Šibenik	20,33	20,37	20,41	20,42
Virovitica, Biograd	20,35	20,39	20,43	20,44
Koprivnica , Bjelovar, Sisak, Bihać, Gospić , Zadar, Dugi otok	20,37	20,41	20,45	20,46
Zagreb , Čakovec, Varaždin , Slunj, Pag	20,39	20,43	20,47	20,48
Murska Sobota, Ormož, Krapina, Karlovac, Rab	20,41	20,45	20,49	20,50
Maribor , Ptuj, Celje , Zidani Most, Crikvenica, Krk, Cres, Lošinj	20,43	20,47	20,51	20,52
Rogaška Slatina, Rijeka , Pula	20,45	20,49	20,53	20,54
Dravograd, Mežica, Kranj, Ljubljana , Postojna, Kopar, Rovinj	20,47	20,51	20,55	20,56
Jesenice , Gorica	20,49	20,53	20,57	20,58
Kranjska gora	20,51	20,55	20,59	21,00

Podaci iz ove tabele izvedeni su po letnjem računanju vremena.

АКЦИЈА

Jutarnji stihovi Elen Vajt

Prethodna izdanja Jutarnjih stihova Elen Vajt

ПО CENI OD 150 DINARA (1,5 EVRA)

plus PTT troškovi.

АКЦИЈА

Jutarnji stihovi Elen Vajt

Prethodna izdanja Jutarnjih stihova Elen Vajt

PO CENI OD 150 DINARA (1,5 EVRA)

plus PTT troškovi.

АКЦИЈА

Jutarnji stihovi Elen Vajt

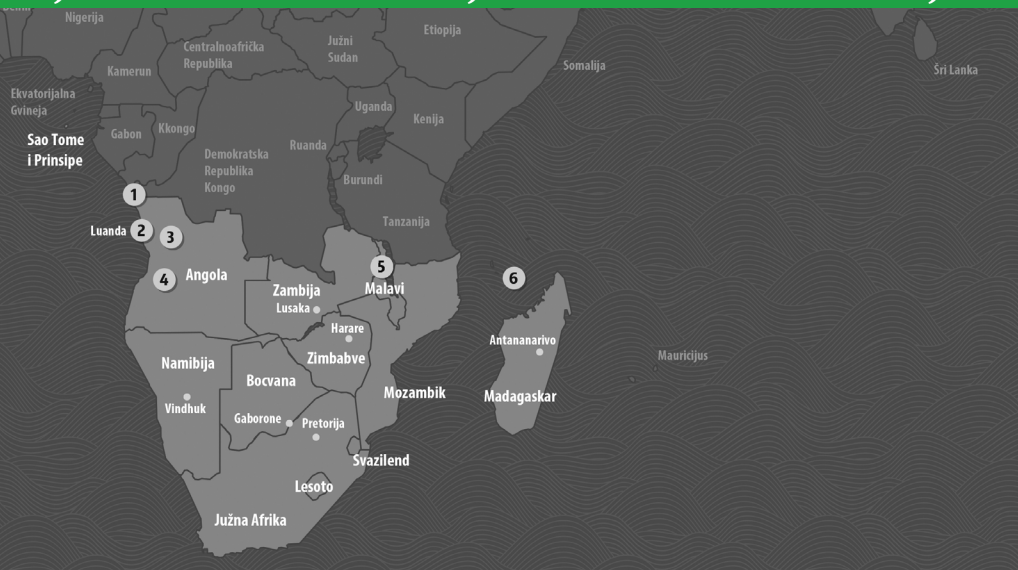
Prehodna izdanja Jutarnjih stihova Elen Vajt

PO CENI OD 150 DINARA (1,5 EVRA)

plus PTT troškovi.

JUŽNOAFRIČKA-INDIJSKO OKEANSKA DIVIZIJA

UNIJE	CRKVE	GRUPE	VERNIŠTVO	POPULACIJA
Bocvana	165	80	47,590	2,317,000
Indijsko okeanska unija	1,178	1,220	199,852	31,069,000
Malavi	1,624	2,015	622,546	19,130,000
Mozambik	1,054	1,638	363,796	31,166,000
Severnoistočna Angola	660	951	265,933	13,008,800
Severna Zambija	2,040	1,922	676,650	10,397,990
Južnoafrička unija	1,391	447	189,255	65,421,000
Južna Zambija	1,482	2,315	623,414	7,986,010
Jugozapadna Angola	983	1,435	293,407	19,513,200
Zimbabve,				
Centralna unija	1,085	265	324,980	4,904,790
Zimbabve, Istočna unija	984	1,086	346,496	5,202,050
Zimbabve, Zapadna unija	454	732	269,351	4,756,160
Sao Tome i Prinsipe	26	75	7,396	210,000
UKUPNO	13,126	14,181	4,230,666	215,082,000

PROJEKTI:

1. 2. Crkva i osnovna škola, Belize, Angola
3. Savetovalište protiv nasilja u porodici, Lombe, Angola
4. Muški internat, Adventistički univerzitet Huambo, Angola
5. Centar za obuku vođa i centar uticaja na kampusu Mzuzu na Adventističkom univerzitetu Malavi, Malavi
6. Centar „Bolji život“ i radio stanica, Majote